

โครงการสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาอู่เซ่ของชาวเขากลุ่มอูโล้อ่าข่า

โดย
นางสาวสรวิทย์ เดชะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการออกแบบเครื่องประดับ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

โครงการสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาอุ้งเซะของชาวเขากลุ่มอุ้งโล้อ่าข่า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการออกแบบเครื่องประดับ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

CONTEMPORARY JEWELRY DESIGN PROJECT FROM OUCHE OF UQLOR AKHA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Fine Arts JEWELRY DESIGN

Department of Jewelry Design

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2018

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	โครงการสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาอุ้งะของ ชาวเขากลุ่มอู้อ้า
โดย	สรวิทย์ เตชะ
สาขาวิชา	การออกแบบเครื่องประดับ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญา มหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. สุภาวี ศิรินคราภรณ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ ชาตินิยม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุภาวี ศิรินคราภรณ์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิญญา บุญประกอบ)

57157312 : การออกแบบเครื่องประดับ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : อยู่เซ่, เครื่องประดับร่วมสมัย, สุนทรียภาพ, ศตวรรษที่ 21, มิลเลนเนียล

นางสาว สรวีย์ เตชะ: โครงการสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาอยู่เซ่ของ
ชาวเขากลุ่มอุโล้อาฮา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. สุภาวี ศิรินคราภรณ์

โครงการสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยจากการศึกษาอยู่เซ่ของชาวเขากลุ่มอุโล้อาฮา
มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการที่จะสร้างสรรค์เครื่องประดับสำหรับคนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มมิลเลนเนียล
ซึ่งเครื่องประดับจะช่วยทำให้ผู้สวมใส่สามารถตระหนักรู้ถึงสถานภาพและวุฒิภาวะของตนเอง
เช่นเดียวกับคติที่ได้จากอยู่เซ่

จากการศึกษาและวิเคราะห์ ทำให้พบว่าในศตวรรษที่ 21 นี้ มีวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง
ไปอย่างรวดเร็ว ทั้งวัฒนธรรมดั้งเดิมที่กำลังจะค่อยๆเลือนหายไป กับวัฒนธรรมใหม่จากอีกซีกโลก
ผ่านเข้ามา ทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนไป แต่วิถีชีวิตของชาวอุโล้อาฮากลับแตกต่าง เพราะการ
ดำรงชีวิต ในการสืบทอดวัฒนธรรมที่ไร้ตัวหนังสือในการจดบันทึกประวัติศาสตร์ แต่สามารถทำให้ชาว
อุโล้อาฮาตระหนักรู้ถึงหน้าที่ของตน ไม่ว่าจะเป็นเพศใด วัยใดก็ตาม การถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าว
สามารถพบเห็นได้จากเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ สิ่งที่มีลักษณะโดดเด่นที่สุดในร่างกายคือ อยู่
เซ่ หรือเครื่องศิราภรณ์ของชาวอุโล้อาฮา เครื่องประดับสำคัญของหญิงสาวชาวอุโล้อาฮา หญิงสาว
จะสวมใส่อยู่เซ่อยู่ตลอดเวลา แม้ปัจจุบันข้อปฏิบัติต่างๆคลงพร้อมๆกับวัฒนธรรมความเจริญจาก
ชุมชนเมืองที่มากขึ้น ทำให้ทั้งผู้หญิงและผู้ชายชาวอาฮา สวมใส่เสื้อประจำชนเผ่าเฉพาะวันที่มี
พิธีกรรมสำคัญๆเท่านั้น เป็นการแสดงความเคารพและให้เกียรติแก่บรรพบุรุษของตนเอง

จากการศึกษาถึงวัฒนธรรมการสร้างสรรค์อยู่เซ่ของชาวอุโล้อาฮา ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์
ความรู้ใหม่ โดยทั่วไปเครื่องประดับมีหน้าที่เพียงตกแต่งร่างกายให้เกิดความสวยงาม แต่สำหรับอยู่เซ่
ที่เป็นเครื่องประดับที่ไม่ได้ให้เพียงความสวยงาม แต่แฝงไว้ด้วยวัฒนธรรมอันมีค่าของชาวอุโล้อาฮา
ผู้วิจัยจึงได้สร้างสรรค์เครื่องประดับที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเรื่องวิถีชีวิต วิธีคิด คติและรูปแบบ
ของอยู่เซ่ โดยเป็นการนำเอาวัตถุมารสร้างแรงจูงใจให้คนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือเป็นคติใหม่ในการ
ดำเนินชีวิต ที่วัตถุนั้นสามารถสอนให้คนเข้าใจได้ถึงสถานภาพและวุฒิภาวะของตนเอง

57157312 : Major JEWELRY DESIGN

Keyword : Ouche, Contemporary Jewelry, Aesthetics, The 21st Century, Millennial

MISS SORRAWEE DECHA : CONTEMPORARY JEWELRY DESIGN PROJECT FROM
OUCHE OF UQLOR AKHA THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR SUPAVEE
SIRINKRAPORN, Ph.D.

The objective of the study is to create contemporary jewelry for people in the 21st century, the Millennial group. This kind of jewelry will help people who wear it aware of their status and mature related to the motto gained from Ouche.

The findings from the study and analysis reveal that there is a quick culture change in the 21st century. The change includes the original culture which is faded gradually and the new culture from another part of the world comes to replace. This makes human's ways of life have been changed. However, Uqlor Akha's ways of life are different because they live by conserving their culture heritage without written history script. All Uqlor Akha people aware of their duty to transfer the mentioned knowledge which is seen from people's clothes and jewelry. The most outstanding thing in their dressing is Ouche or Uqlor Akha's jewelry which is the most important ornaments for Uqlor Akha's girls who always wear ornaments. At the present, there is less practice of this dressing because there is more modern or city culture, so both male and female Akha people wear their tribe costume for important events only in order to pay respects and honor to their ancestors.

From the study of Ouche creative culture, the researcher found the new knowledge that generally the ornaments are used for decorating to enhance beauty. However, for Ouche ornaments are not only for beauty, but also show the Uqlor Akha's precious culture. So the researcher creates the ornament which is inspired from Ouche's concepts, mottos, patterns and life style by using materials to create inspiration for people in 21th century. This is meant to be new concept of living which materials can teach/tell people to understand their own status and maturity.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความกรุณาของ ดร.สุภาวี ศิรินคราภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ทัศนัฐรสขง ศรีกุลภรณ์ ที่คอยให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำ ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ รวมถึงคณาจารย์ ภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกๆท่าน ที่กรุณาสั่งสอน และมอบประสบการณ์ที่ดีต่างๆให้เสมอมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สน สีมাত্রัง ผู้ชี้แนะ แนวทางในการเข้าศึกษาในรั้ว มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะมัณฑนศิลป์

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และพี่สาว ผู้สร้างแรงผลักดัน และคอยสนับสนุนในทุกๆด้าน และให้กำลังใจเสมอมา

ขอขอบคุณนายตะวัน สิวุฑูทวงศ์ ผู้ช่วยเหลือในการทำงาน ตลอดจนให้กำลังใจการทำวิทยานิพนธ์ ให้ผ่านไปได้ด้วยดี

สรวิทย์ เดชะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตในการวิจัย	3
1.5 ขั้นตอนของการวิจัย.....	4
1.6 วิธีการวิจัย	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับอู๋โล้อ่าซ่า.....	5
2.1 ประวัติความเป็นมาของอ่าซ่า	5
2.1.1 ประวัติความเป็นมาของอู๋โล้อ่าซ่า.....	6
2.1.2 ประชากรเชื้อชาติ.....	8
2.1.3 วิถีชีวิต.....	9
2.1.4 ประเพณี ความเชื่อ.....	13
2.1.5 การแต่งกายของชาวอู๋โล้อ่าซ่า.....	20
2.1.6 เครื่องประดับ	29

2.2 เหตุผลที่เลือกนำเสนออุไรอาซ่า.....	31
2.3 วิเคราะห์แนวความคิดและแบบแผนในการสร้างสรรค์อุไรอาซ่า.....	32
2.3.1 สรุปตารางวิเคราะห์ลักษณะของอุไรอาซ่า 3 ช่วงวัย.....	34
2.4 มุมมองการแสดงออกถึงความสำคัญของเครื่องประดับ (อุไรอาซ่า) ในฐานะนักร้องแบบ.....	35
2.4.1 แสดงถึงวาระโอกาสสำคัญ.....	35
2.4.2 แสดงถึงความสำคัญของสถานะ.....	35
2.4.3 แสดงถึงความงามทางทัศนธาตุ.....	35
บทที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลสู่แนวทางในการออกแบบ.....	36
3.1 ความหมายของเครื่องประดับ.....	36
3.2 เครื่องประดับกับความสวยงาม.....	37
3.2.1 เครื่องประดับกับความสวยงามด้านกายภาพและจิตใจ.....	37
3.2.2 เครื่องประดับที่แสดงการบำบัดทางจิตใจ.....	38
3.2.3 เครื่องประดับที่ทำให้ระลึกถึงบุคคลสำคัญ.....	39
3.2.4 เครื่องประดับที่แสดงถึงความเชื่อ ความดีงามในสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติ.....	41
3.3 องค์ความรู้ใหม่ที่ว่าด้วยเรื่องเครื่องประดับที่สื่อให้เห็นถึง สถานะและวุฒิภาวะ.....	42
3.3.1 โลกแห่งวิศตวรรษที่ 21 กับ โลกแห่งอุไรอาซ่า.....	42
3.3.2 สังคมแห่งวิศตวรรษที่ 21 กับ สังคมแห่งอุไรอาซ่า.....	44
3.3.3 มนุษย์แห่งวิศตวรรษที่ 21 กับ มนุษย์แห่งอุไรอาซ่า.....	46
3.3.4 กลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มอุไรอาซ่า.....	48
3.4 แนวทางในการวิเคราะห์.....	49
3.4.1 คติที่ได้จากการศึกษาถึงองค์ความรู้จากอุไรอาซ่า.....	49
3.4.2 กระแสกลุ่มอายุ.....	52
3.4.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัววัตถุกับร่างกาย.....	54
บทที่ 4 แนวทางในการออกแบบ.....	56

4.1 ความหมายอันสำคัญของอู่เซ่.....	56
4.2 ขนาดของอู่เซ่.....	57
4.3 แนวทางการทดลอง รูปร่าง รูปทรง และลวดลาย เพื่อสร้างสรรค์ความหมายของการสวมใส่ แบบร่วมสมัย.....	58
4.3.1 อ้างอิงรูปร่างรูปทรงเดิมของอู่เซ่.....	58
4.3.2 อ้างอิงรูปทรงเดิม และให้เกิดรูปทรงใหม่ขึ้น.....	62
4.3.3 ลวดลาย.....	64
4.4 สรุปผลการทดลอง.....	73
4.4.1 แนวทางที่เลือกในการออกแบบ.....	73
4.4.2 ภาพร่างผลงาน.....	75
4.4.3 ภาพร่างผลงาน 3 มิติ.....	76
4.4.4 การพัฒนาแบบร่างเครื่องประดับสู่การสร้างสรรค์ชิ้นงานจริง.....	77
บทที่ 5 การสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ.....	78
5.1 การทดลองหล่อเรซิน.....	78
5.1.1 ทดลองหาอัตราส่วนในการผสมตัวเร่งปฏิกิริยา.....	78
5.1.2 ทดลองใส่วัสดุลงไปใ้ในเรซินใส.....	79
5.1.3 ทดลองใส่สีลงไปใ้ในเรซินชนิดใส.....	82
5.2 ขั้นตอนการขึ้นชิ้นงานจริง.....	84
5.2.1 ขั้นตอนการทำเครื่องประดับชิ้นที่ 1.....	85
5.2.2 ขั้นตอนการทำเครื่องประดับชิ้นที่ 2.....	88
5.2.3 ขั้นตอนการทำเครื่องประดับชิ้นที่ 3.....	90
5.2.4 ขั้นตอนการทำเครื่องประดับชิ้นที่ 4.....	92
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	94
6.1 สรุปผลงานวิจัย.....	94

6.2 ข้อเสนอแนะ	97
รายการอ้างอิง	98
ประวัติผู้เขียน	101

สารบัญภาพ

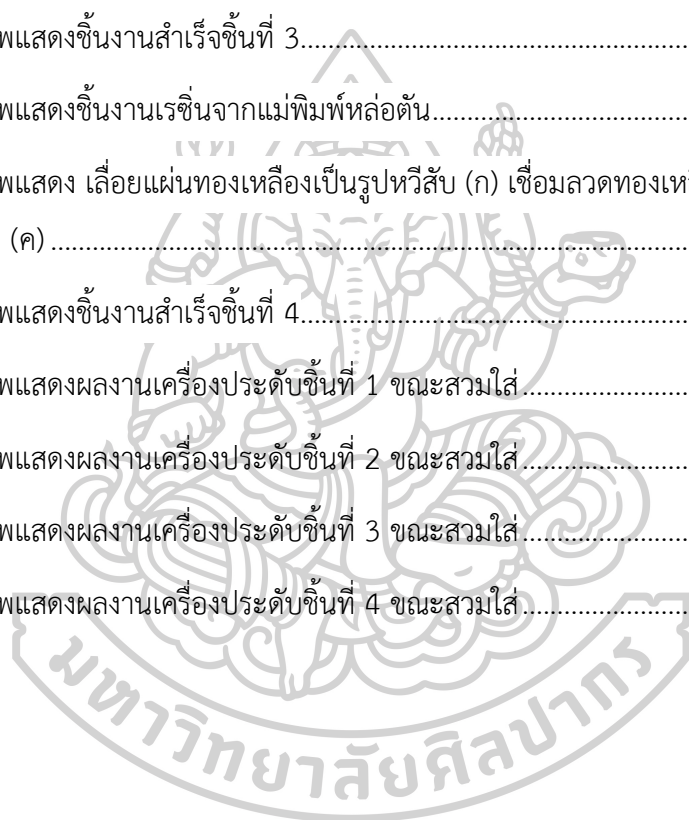
	หน้า
ภาพที่ 1 ภาพแสดงตัวอย่างชาวอาซาทั้ง 8 กลุ่ม.....	6
ภาพที่ 2 ภาพแสดงการแต่งกายของชาวอุโล้อาซา.....	20
ภาพที่ 3 ภาพแสดงเสื้อผ้าและผ้าโพกหัวของผู้ชายชาวอุโล้อาซา.....	20
ภาพที่ 4 ภาพแสดงการแต่งกายของผู้หญิงชาวอุโล้อาซา.....	21
ภาพที่ 5 ภาพแสดงการแต่งกายของเด็กผู้หญิง.....	22
ภาพที่ 6 ภาพแสดงอู่เซะของหญิงสาว.....	23
ภาพที่ 7 ภาพแสดงอู่เซะของเด็กผู้หญิง.....	24
ภาพที่ 8 ภาพแสดงอู่เซะของเด็กผู้หญิง.....	24
ภาพที่ 9 ภาพแสดงอู่เซะของผู้หญิงวัย 18 ปีขึ้นไป.....	25
ภาพที่ 10 ภาพแสดงตัวอย่างอู่เซะ.....	25
ภาพที่ 11 ภาพแสดงตัวอย่างอู่เซะของเหล่าผู้อาวุโส.....	26
ภาพที่ 12 ภาพแสดงลักษณะลวดลายพื้นฐานที่เป็นที่รู้จักกันดี.....	26
ภาพที่ 13 ภาพแสดงลายเส้นพื้นฐานของชาวอุโล้อาซา.....	27
ภาพที่ 14 ภาพแสดงตัวอย่างเครื่องประดับซึ่งเป็นสมบัติส่วนตัวของนายทรงศักดิ์ บุญสวัสดิ์.....	29
ภาพที่ 15 ภาพแสดงชุดประจำเผ่ากลุ่มอุโล้อาซา.....	31
ภาพที่ 16 ภาพแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างเครื่องประดับกับมนุษย์.....	36
ภาพที่ 17 ภาพแสดงความแตกต่างระหว่างอู่เซะของหญิงสาวและอู่เซะของเด็กผู้หญิง.....	38
ภาพที่ 18 ภาพแสดงชาวอุโล้อาซาในชีวิตประจำวันจะสวมใส่เสื้อผ้าและเครื่องประดับบางชิ้น และสวมอู่เซะเสมอ.....	39
ภาพที่ 19 ภาพแสดงจีลือกเก็ตที่มีภาพของ Caroline Polyxene จากไร่องุ่นแห่ง Hesse-Cassel-Rumpenheim (1762-1821) คริสต์ศักราช 1821 (ซ้าย), จีลือกเก็ตที่มีรูปภาพและเส้นผม (ขวา)..	40

ภาพที่ 20 ภาพแสดงพระบรมสาทิสลักษณ์เหรียญที่ระลึกสำหรับชาวเขา ที่ในหลวง ร.9 พระราชทาน แก่ชาวอุ้งโล้อ่าบ้านแสนเจริญ จ.เชียงใหม่ไว้ทุกคน	41
ภาพที่ 21 ภาพแสดงสร้อยคอจี้พระ สมบัติส่วนตัวของ นางสาวสรวิทย์ เดชะ	41
ภาพที่ 22 ภาพแสดงเส้นทางเข้าหมู่บ้านแสนเจริญ จ.เชียงใหม่	43
ภาพที่ 23 ภาพแสดงกิจกรรมงานโล้ชิงช้า.....	46
ภาพที่ 24 ภาพแสดงเครื่องประดับจากแบรนด์ NORWA JEWELRY	50
ภาพที่ 25 ภาพแสดงสร้อยคอของแบรนด์เครื่องประดับ Lingua Nigra	51
ภาพที่ 26 ภาพแสดง เสื้อผ้าของแบรนด์ KOE'	51
ภาพที่ 27 ภาพแสดงผลงานเครื่องประดับที่มีชื่อว่า “Armadillo 2007” ของ Nora Fok.....	55
ภาพที่ 28 ภาพแสดงสัดส่วนของอุ้งเชาะกับร่างกายเมื่อสวมใส่	57
ภาพที่ 29 ภาพแสดงรูปทรงที่อ้างอิงมาจากรูปทรงจริงของอุ้งเชาะ และมีขนาดใหญ่ขึ้น เท่าจริง และ เล็กกลง	58
ภาพที่ 30 ภาพแสดงการลดรายละเอียดของวัสดุที่นำมาประดับตกแต่งอุ้งเชาะ	58
ภาพที่ 31 ภาพแสดงที่มาของรูปทรงในการนำมาทดลอง	59
ภาพที่ 32 ภาพแสดงรูปทรงที่อ้างอิงมาจากรูปทรงจริงของอุ้งเชาะ และมีขนาดใหญ่ขึ้น เท่าจริง เล็กกลง และมีลักษณะปิดทึบ	59
ภาพที่ 33 ภาพแสดงรูปทรงที่อ้างอิงมาจากรูปทรงจริงของอุ้งเชาะ และมีขนาดใหญ่ขึ้น เท่าจริง เล็กกลง และมีลักษณะเป็นเส้นโครงสร้าง	60
ภาพที่ 34 ภาพแสดงเมื่อสวมใส่รูปทรงเดิม ขยายขนาดจากขนาดอุ้งเชาะจริงประมาณ 1 เท่าตัว และ ขนาดจริง และขนาดเล็กกลง ซึ่งขึ้นรูปด้วยเส้นโครงสร้าง	60
ภาพที่ 35 ภาพแสดงเมื่อสวมใส่รูปทรงเดิม ที่กลับด้านขึ้น และขยายขนาดจากขนาดอุ้งเชาะจริง ประมาณ 1 เท่าตัว และขนาดจริง และขนาดเล็กกลง ซึ่งขึ้นรูปด้วยเส้นโครงสร้าง	61
ภาพที่ 36 ภาพแสดงการอ้างอิงรูปทรงเดิมที่ประกอบกัน 2 ชิ้น เพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่.....	62
ภาพที่ 37 ภาพแสดงการอ้างอิงรูปทรงเดิมที่ประกอบกัน 3 ชิ้น เพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่.....	63
ภาพที่ 38 ภาพแสดงรูปทรงใหม่ที่เกิดจากการประกอบรูปทรงเดิมของอุ้งเชาะ	63

ภาพที่ 39 ภาพแสดงให้เห็นถึงขนาด และรูปทรงใหม่ ในตำแหน่งวางบนศีรษะ	64
ภาพที่ 40 ภาพแสดงลวดลายดั้งเดิมของอุ้เซ่ส่วนฐาน (ก) และภาพแสดงสัดส่วนที่วางองค์ประกอบ ลวดลาย (ข).....	64
ภาพที่ 41 ภาพแสดงลวดลายดั้งเดิมของอุ้เซ่ส่วนยอด	65
ภาพที่ 42 ภาพแสดงเมื่อสวมใส่อุ้เซ่ทั้งส่วนฐานและส่วนยอดร่วมกัน	66
ภาพที่ 43 ภาพแสดงที่มาของรูปทรงที่ถูกลดทอนและนำมาใช้ในการวางลวดลาย	66
ภาพที่ 44 ภาพแสดงการวางรูปทรงอุ้เซ่ที่ถูกลดทอน ในวิธีเดียวกับการวางลวดลายดั้งเดิม	67
ภาพที่ 45 ภาพแสดงการวางรูปทรงที่แตกต่างจากการวางลวดลายแบบดั้งเดิม.....	67
ภาพที่ 46 ภาพแสดงความแตกต่างในการวางรูปทรงซ้ำกัน ทั้ง 3 แบบ.....	68
ภาพที่ 47 ภาพแสดงความแตกต่างของขนาดรูปทรงที่ซ้ำกัน ที่ถูกจัดวางในรูปทรงอุ้เซ่	68
ภาพที่ 48 ภาพแสดงแผนที่รถไฟฟ้ามหานคร ของกรุงเทพมหานคร	69
ภาพที่ 49 ภาพแสดงลวดลายที่เกิดจากการนำเส้นแผนที่รถไฟฟ้ามหานครกับลวดลายของอุ้เซ่ที่ซ้ำ กัน โดยเน้นลวดลายอุ้เซ่ที่ซ้ำกันเป็นหลัก	69
ภาพที่ 50 ภาพแสดงลวดลายที่เกิดจากการนำเส้นแผนที่รถไฟฟ้ามหานครกับลวดลายของอุ้เซ่ที่ซ้ำ กัน โดยเน้นเส้นลวดลายรถไฟฟ้ามหานครเป็นหลัก	70
ภาพที่ 51 ภาพแสดงถึงตึกสูงในชุมชนเมือง.....	71
ภาพที่ 52 ภาพแสดงการวางภาพตึกให้เป็นส่วนหนึ่งของลวดลายอุ้เซ่ที่ซ้ำกัน	71
ภาพที่ 53 ภาพแสดงแผนที่กรุงเทพมหานคร	72
ภาพที่ 54 ภาพแสดงลวดลายที่เกิดจากการนำเส้นแผนที่กรุงเทพมหานครมาซ้อนกับลวดลายอุ้เซ่ที่ ซ้ำกัน.....	72
ภาพที่ 55 ภาพแสดงการอ้างอิงรูปทรงเดิมของอุ้เซ่ที่ประกอบกัน 2 ชิ้น เพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่	73
ภาพที่ 56 ภาพแสดงผลที่ได้จากการทดลองการผสมผสานลวดลายเส้นแผนที่รถไฟฟ้ามหานครกับ ลวดลายของอุ้เซ่ที่ซ้ำกัน	74
ภาพที่ 57 ภาพแสดงผลที่ได้จากการทดลองการผสมผสานลวดลายเส้นตึกสูงกับลวดลายของอุ้เซ่ที่ ซ้ำกัน.....	74

ภาพที่ 58 ภาพแสดงภาพร่างผลงานแบบที่ 1 และภาพร่างผลงานแบบที่ 2.....	75
ภาพที่ 59 ภาพแสดงภาพร่างผลงานแบบที่ 3 และภาพร่างผลงานแบบที่ 4.....	75
ภาพที่ 60 ภาพแสดงภาพร่างผลงาน 3 มิติ ชั้นที่ 1 และ ชั้นที่ 2.....	76
ภาพที่ 61 ภาพแสดงแบบร่างผลงานสู่การสร้างสรรค์.....	77
ภาพที่ 62 ภาพ (ก) แสดงลักษณะของตัวเร่งปฏิกิริยากับเรซิน รูป (ข) การผสมเรซิน	78
ภาพที่ 63 ภาพแสดงการทดลองหล่อเรซินชนิดใส ที่ผสมตัวเร่งปฏิกิริยาต่างกัน.....	78
ภาพที่ 64 ภาพแสดงทดลองวางลูกเต๋อลงไปในเรซิน.....	79
ภาพที่ 65 ภาพแสดงการวางลูกเต๋อลงในเรซิน ขณะที่เรซินมีลักษณะเป็นวุ้นๆ.....	80
ภาพที่ 66 ภาพแสดงขั้นตอนการติดลูกเต๋อลงแผ่นใสและนำไปวางในเรซินที่กำลังแข็งตัว	81
ภาพที่ 67 ภาพแสดงความแตกต่างของการพ่นสเปย์เคลือบ.....	81
ภาพที่ 68 ภาพแสดงสีผสมเรซินชนิดสีใส.....	82
ภาพที่ 69 ภาพแสดงการแต้มสีลงไปในเรซิน	82
ภาพที่ 70 ภาพแสดงการแต้มสี 2 สีลงไปในเรซิน.....	82
ภาพที่ 71 ภาพแสดงการทำสีลงในเรซินที่ต่างชั้นกัน	83
ภาพที่ 72 ภาพแสดงความแตกต่างของปริมาณสีแดงที่ผสมลงไปในเรซิน.....	83
ภาพที่ 73 ภาพแสดงขั้นตอนการทำแม่พิมพ์.....	84
ภาพที่ 74 ภาพแสดงแม่พิมพ์ขั้นที่ 1.....	85
ภาพที่ 75 ภาพแสดงชิ้นงานเรซินที่ถอดออกมาจากแม่พิมพ์.....	86
ภาพที่ 76 ภาพแสดงเจาะรูชิ้นงานเรซิน (ก) เลื่อยแผ่นทองเหลือง (ข) ใส่ฟางขนไก่ (ค).....	86
ภาพที่ 77 ภาพแสดง เลื่อยแผ่นทองเหลืองเพื่อนำมาทำเป็นหวีสับ (ก) แผ่นทองเหลืองรูปทรงอุ้งเซ่ที่ ลดทอนมา เพื่อครอบลงไปบนตัวเรือนเรซิน (ข).....	87
ภาพที่ 78 ภาพแสดงชิ้นงานสำเร็จขั้นที่ 1.....	87
ภาพที่ 79 ภาพแสดงแม่พิมพ์ขั้นที่ 2.....	88
ภาพที่ 80 ภาพแสดงชิ้นงานเรซิน (ก) วางรูปลงตามร่อง (ข) หยอดเรซินใส่ทับรูป (ค)	88

ภาพที่ 81 ภาพแสดง เลื่อยแผ่นทองเหลืองเพื่อนำมาทำเป็นหวีสับ (ก) แผ่นทองเหลืองรูปทรงอุ้เซ่ที่ ลดทอนมา เพื่อครอบลงไปบนตัวเรือนเรซิน (ข).....	89
ภาพที่ 82 ภาพแสดงชิ้นงานสำเร็จขั้นที่ 2.....	89
ภาพที่ 83 ภาพแสดงการติดหอยเบี้ยและลูกเต๋อลงบนแผ่นใส และตัดเป็นวงกลม	90
ภาพที่ 84 ภาพแสดงแม่พิมพ์แบบต้น	90
ภาพที่ 85 ภาพแสดงเลื่อยแผ่นทองเหลืองเป็นรูปหวีสับ (ก) เชื่อมลวดทองเหลือง (ข)	91
ภาพที่ 86 ภาพแสดงชิ้นงานสำเร็จขั้นที่ 3.....	91
ภาพที่ 87 ภาพแสดงชิ้นงานเรซินจากแม่พิมพ์หล่อต้น.....	92
ภาพที่ 88 ภาพแสดง เลื่อยแผ่นทองเหลืองเป็นรูปหวีสับ (ก) เชื่อมลวดทองเหลืองและแผ่นกลมมี เต๋อย (ข) และ (ค)	92
ภาพที่ 89 ภาพแสดงชิ้นงานสำเร็จขั้นที่ 4.....	93
ภาพที่ 90 ภาพแสดงผลงานเครื่องประดับขั้นที่ 1 ขณะสวมใส่.....	95
ภาพที่ 91 ภาพแสดงผลงานเครื่องประดับขั้นที่ 2 ขณะสวมใส่.....	95
ภาพที่ 92 ภาพแสดงผลงานเครื่องประดับขั้นที่ 3 ขณะสวมใส่.....	96
ภาพที่ 93 ภาพแสดงผลงานเครื่องประดับขั้นที่ 4 ขณะสวมใส่.....	96

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ชาวเขาจะไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นชาวเขา หากไร้ซึ่งเครื่องประดับตกแต่ง เพราะนั่นคือ ส่วนประกอบสำคัญในการแต่งกายของชาวเขา เมื่อชาวเขาเคลื่อนไหวร่างกายในขณะที่สวมใส่ชุดประจำเผ่า ซึ่งถูกประดับตกแต่งเต็มไปด้วยเครื่องประดับเงิน คอยสะท้อนแสงระยิบระยับเมื่อกระทบกับแสงแดด และเกิดเป็นเสียงอันไพเราะจากเครื่องประดับที่กระทบกัน นี่เป็นช่วงเวลาแห่งความสุขของชาวเขา เพราะเป็นการแสดงถึงความภาคภูมิใจ ความมั่นใจในสินทรัพย์ที่ตนมี และถือเป็นหลักประกันอันมีค่าในชีวิต เป็นหน้าเป็นตาของครอบครัว และเป็นการแสดงให้เห็นว่าพ่อหรือสามีของครอบครัวนั้น ทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของชนเผ่าอาข่าเช่นกัน

ข้าพเจ้ามีความสนใจในชาวเขากลุ่มชนเผ่าอาข่า โดยเฉพาะ “อู่เซ่” (ปิยพงศ์ [นามแฝง], 2544) เครื่องประดับส่วนบนศีรษะของผู้หญิงเผ่าอาข่า ผู้หญิงเผ่าอาข่าจะเริ่มสวมใส่อู่เซ่ตั้งแต่เด็ก ซึ่งลักษณะอู่เซ่ของเด็กผู้หญิง หญิงสาว หรือผู้ใหญ่จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป แต่ผู้หญิงเผ่าอาข่าจะสวมใส่อู่เซ่อยู่แทบจะตลอดเวลา ทั้งตอนกลางวันในเวลาทำงาน และตอนกลางคืนในเวลานอนหลับ นานทีจะถอดก็ต่อเมื่อถึงเวลาที่จะสระผมทำความสะอาดศีรษะเท่านั้น นอกจากนั้นอู่เซ่ได้ทำหน้าที่เป็นเครื่องประดับเพิ่มความสวยงามให้แก่ผู้หญิงอาข่าแล้วนั้น ยังทำหน้าที่จำแนกกลุ่มต่างๆของชาวอาข่า บ่งบอกถึงสถานะของผู้สวมใส่ และยังแสดงถึงอัตลักษณ์ของเจ้าของอีกด้วย ความแตกต่างเหล่านั้นเราสามารถสังเกตได้จากจำนวน ประเภท รูปแบบและลักษณะของเครื่องประดับที่นำมาตกแต่งบนอู่เซ่ อู่เซ่สามารถแบ่งได้ตามช่วงวัย สำหรับเด็กผู้หญิงจะสวมอู่เซ่ที่มีรูปแบบสวมศีรษะได้โดยง่ายและมีการตกแต่งอู่เซ่เพียงเล็กน้อย เมื่ออายุเพิ่มขึ้น อู่เซ่ก็จะถูกเพิ่มเครื่องประดับตกแต่งเข้าไป เครื่องแต่งกายก็จะเพิ่มจำนวนขึ้นให้ปิดมิดชิดมากขึ้น จนถึงวัยที่พร้อมจะแต่งงานมีครอบครัว สำหรับผู้หญิงอาข่าที่มีอายุราว 15 ปี จะถือว่าเป็นหญิงสาวที่พร้อมจะมีครอบครัว ซึ่งอู่เซ่ของหญิงสาวที่พร้อมแต่งงานนั้นก็就会被ประดับตกแต่งด้วยเครื่องประดับจำนวนมาก จึงถือว่าเป็นอู่เซ่ที่สวยงาม สมบูรณ์แบบมากที่สุด แต่หลังจากแต่งงาน จนกระทั่งมีลูกไปจนถึงหญิงวัยชรา ก็จะมีการถอดชิ้นส่วนของเครื่องประดับบนอู่เซ่ออกทีละส่วนพร้อมกับสีสันทึบลงเล็กน้อย นอกจากนั้นเครื่องประดับบนอู่เซ่ ยังบ่งบอกได้ถึงฐานะของครอบครัวผู้สวมใส่ด้วยเช่นกัน หากหญิงอาข่าคนใดมีเครื่องประดับเงินตกแต่งเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าครอบครัวของหญิงสาวอาข่าคนนั้นมีฐานะร่ำรวย พ่อแม่มีความเอาใจใส่ในการเลี้ยงดูลูก และถ้าอู่เซ่นั้นมีความสวยงามแปลกตาโดดเด่นกว่า

หญิงสาวอาช่าคนอื่นๆ แสดงว่าหญิงสาวอาช่าผู้นั้นมีความขยันมั่นเพียร เอาใจใส่ในภาระหน้าที่ของตนเอง อยู่เซ่ถือือเป็นของรักของหวง ของมีค่าสำหรับผู้หญิงอาช่าทุกคน หญิงสาวอาช่าจะต้องคอยดูแลรักษาเป็นอย่างดี เพราะด้วยเครื่องประดับที่นำมาประดับตกแต่งอยู่เซ่นั้น เป็นเงินแท้ซึ่งมีมูลค่าสูง การสวมใส่อยู่ตลอดเวลา นั้นจึงเป็นอีกหนึ่งวิธีที่ดีที่สุดในการดูแลรักษาของมีค่าของผู้หญิงอาช่า และจากคำบอกเล่าของหญิงสาวกลุ่มอุโล้อ่าช่า กล่าวว่า “หากจะถอดอยู่เซ่ ไม่สามารถถอดได้ในที่สาธารณะ และไม่สมควรให้พ่อแม่เห็นเมื่อถอดอยู่เซ่ เพราะถือือเป็นการไม่เคารพพ่อแม่” จากคำกล่าวนี้ ยิ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญอย่างมากแก่อยู่เซ่ รวมถึงการให้ความหมายอย่างลึกซึ้งแก่อยู่เซ่อีกด้วย

ในประเทศไทย ชนเผ่าอาช่าแบ่งได้ 8 กลุ่ม อุโล้อ่าช่า ลอม้อ่าช่า ฆะหม้อ้อ่าช่า หนาค้อ้อ่าช่า เปี้ย้อ่าช่า อ้าค้อ้อ่าช่า อ้าจ้อ้อ่าช่า และอุพ้อ้อ่าช่า ซึ่งแต่ละกลุ่มมีลักษณะของอยู่เซ่ที่แตกต่างกัน สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าเลือกศึกษาอยู่เซ่ของกลุ่ม “อุโล้อ่าช่า” หรือบางตำราเรียกว่า “อาช่าไทย” เพราะเป็นกลุ่มอาช่ากลุ่มแรกที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทย “อุโล้อ่าช่า” คำว่า “อยู่” ย่อมาจาก “อยู่คู่” แปลว่า “ห้ว” และ “โล้” แปลว่า “กลมแหลมสูง” กลุ่มอุโล้อ่าช่าจึงหมายถึงกลุ่ม “อยู่เซ่แหลม” อยู่เซ่ของอุโล้อ่าช่าจะแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือส่วนฐาน ฐานของอยู่เซ่เป็นผ้าดิบ สำหรับคาดศีรษะ ติดตกแต่งด้วยเหรียญเงิน เช่น เหรียญรูปอินเดีย เหรียญพม่า และเหรียญไทย กระจุดเงิน ลูกปัดสี เรียงเป็นแนวนอนเสมอกัน ส่วนที่สองคือส่วนยอด มีโครงไม้ไผ่แบนๆ ขดเป็นวงกลมถึงยอด ในเวลาต่อมาได้เปลี่ยนเป็นแผ่นอลูมิเนียมแทน เพื่อความแข็งแรงทนทาน ด้วยกาลเวลาที่ผ่านไปอย่างรวดเร็ว การขยายตัวของสังคมเมืองที่เจริญแพร่ขยายไปถึงชนบท ทำให้หลายอย่างเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาตกแต่งอยู่เซ่ด้วยเช่นกัน จากลูกเต๋อย เมล็ดพืช ย้อมสีธรรมชาติ แล้วนำมาเจาะรูทีละเม็ด จากนั้นค่อยๆ เรียงร้อยอย่างละเอียดเข้าไปในเส้นด้าย ถูกผันเปลี่ยนไปเป็นลูกปัดสี สีสันสดใสสะดุดตา ซึ่งได้มาด้วยการใช้สารเคมี รวมถึงด้ายที่หาซื้อตามตลาด ไม่ต้องใช้เวลาในการนั่งปั่นด้ายด้วยมือทีละเส้น

สำหรับอยู่เซ่ของผู้หญิงอาช่าที่พร้อมจะแต่งงาน จะตกแต่งเครื่องประดับอย่างแน่นด้วยเครื่องเงินรูปทรงวงกลมผ่าซีกขนาดเล็ก เหรียญเงิน กระจุด ลูกเต๋อย ลูกปัดสี เรียงกันเป็นแนวเดียวกัน ด้านข้างเป็นขนไก่สีแดงที่บรรจุร้อยเป็นพวงเดียวกัน มีความยาวที่หลากหลาย และจะมีเป็นคู่ๆ เพื่อความสมดุลของสองฝั่ง ขนขนนี้ติดบนยอดสุดของอยู่เซ่ และจะถูกถอดออกเมื่อแต่งงานมีลูกแล้ว ปุยไหมพรมหลากสีติดส่วนปลายต่อจากขนไก่สีแดง ตามด้วยสร้อยลูกปัดสำหรับเป็นสายรัดคาง หากมีฐานะจะมีเป็นสายเครื่องเงินห้อยติดรัดคางอีกที สิ่งสำคัญของอุโล้อ่าช่าที่จะต้องนำมาตกแต่งคือ หอยเบี้ย ถือือเป็นเครื่องรางของขลัง ไว้ป้องกันวิญญูณร้ายได้ แม้ว่าปัจจุบันวัสดุที่นำมาประดับตกแต่งมีการเปลี่ยนแปลงไป ในลักษณะที่หาสิ่งใหม่มาทดแทนเพื่อความแข็งแรงทนทานมากขึ้น หรือ

วัสดุสำเร็จรูปที่ช่วยลดเวลาการทำเครื่องประดับตกแต่งอู่เซ่ แต่ความสำคัญของอู่เซ่กับผู้หญิงอาข่า ยังคงเหมือนเดิม และรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาวอาข่าอยู่

ดังนั้น ข้าพเจ้าต้องการนำเอารูปแบบและเทคนิคการทำ “อู่เซ่” สำหรับผู้หญิงอาข่า ที่อยู่ในช่วงวัยพร้อมจะแต่งงานมีครอบครัว มาเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัย สำหรับผู้หญิงในชุมชนเมือง เนื่องจาก “อู่เซ่” เป็นเครื่องประดับที่เฉพาะกลุ่ม เหมาะสำหรับผู้หญิงอาข่าเท่านั้น ด้วยส่วนประกอบชิ้นเล็ก จำนวนมากทำให้น้ำหนักมาก จึงไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของผู้หญิงในชุมชนเมือง ข้าพเจ้าจึงต้องการสร้างเครื่องประดับร่วมสมัย สำหรับผู้หญิงในชุมชนเมือง ซึ่งอยู่ในช่วงกำลังทำงาน อายุ 25-30 ปี โดยศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้หญิงอาข่าและผู้หญิงในชุมชนเมือง และสร้างเครื่องประดับร่วมสมัยที่ได้มาจากความเชื่อมโยงระหว่างผู้หญิงอาข่าและผู้หญิงในชุมชนเมือง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อการศึกษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม อันสะท้อนผ่านวัตถุเครื่องประดับชาติพันธุ์ ของกลุ่มอู่โล้อาข่า

1.2.2 เพื่อสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยที่เกิดจากการศึกษาถึงองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์อู่เซ่ ของกลุ่มอู่โล้อาข่า

1.2.3 เพื่อสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยที่มีความสอดคล้องกับรสนิยมของผู้คนกลุ่มมิลเลนเนียลในศตวรรษที่ 21

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ได้ผลงานเครื่องประดับร่วมสมัยที่เกิดจากการนำเอาองค์ความรู้การสร้างสรรค์ “อู่เซ่” ของผู้หญิงชาวอู่โล้อาข่าที่พร้อมจะแต่งงานมีครอบครัว รวมถึงการศึกษาถึงความคล้ายคลึงกันระหว่างวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของผู้หญิงอาข่ากับกลุ่มมิลเลนเนียลในศตวรรษที่ 21

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

1.4.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องประดับของชนเผ่าอาข่า ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดำเนินงานโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงและพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง ปี 2559 ในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

1.4.2 ศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์อู่เซ่ รวมถึงวิธีการและวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์อู่เซ่ของชาวอู่โล้อาข่า

1.4.3 ศึกษาวิถีชีวิตของคนกลุ่มมิลเลนเนียล ในศตวรรษที่ 21

1.5 ขั้นตอนของการวิจัย

1.5.1 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม การแต่งกาย เครื่องประดับ ของชนเผ่าอู้อ้อ

1.5.2 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม การแต่งกาย เครื่องประดับ ของผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล ในศตวรรษที่ 21

1.6 วิธีการวิจัย

1.6.1 ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องประดับ “อู้อ้อ” ของชนเผ่าอู้อ้อทั้งหมด โดยศึกษาจากหนังสือ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ หรือผู้เชี่ยวชาญ คุณ วารุณี สุริยา หัวหน้างานพัฒนกรรมโครงการหลวง นายทรงศักดิ์ บุญสวัสดิ์ (ชาวอู้อ้อ) เจ้าหน้าที่โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี อ.แม่สรวย จ.เชียงราย และ นายวุฒิไกร มอผ้า (ชาวพะม่า) อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านห้วยขี้เหล็ก ต.วาวี อ.แม่สรวย จ.เชียงราย ซึ่งเป็นอดีตนายกสมาคมศูนย์เรียนรู้อำเภอ คุณเพ็ญภา ภัทรสุทธิกุล (ชาวพะม่า) เจ้าของร้าน Yang Phing Phing สินค้าชาวเขา และคุณบุญรินทร์ ทองดีเลิศ ผู้สะสมเครื่องประดับของชาวเขาสรุปและวิเคราะห์เนื้อหา โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องประดับ “อู้อ้อ” ทั้งหมด

1.6.2 ศึกษาแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากรากฐานทางวัฒนธรรม

1.6.3 สรุปแนวทางในการออกแบบ เพื่อจะได้หาตำแหน่งที่เหมาะสมของเครื่องประดับบนร่างกาย

1.6.4 ทำการออกแบบเครื่องประดับ โดยการวาดภาพร่างและทดลองกับวัสดุ พร้อมทำโมเดลสามมิติ

1.6.5 สร้างสรรค์ชิ้นงานเครื่องประดับ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ผลงานเครื่องประดับศรัทธาที่ร่วมสมัย สำหรับกลุ่มมิลเลนเนียล ที่เกิดจากคตินิรูปแบบและเทคนิคการสร้างสรุคอู้อ้อ ของผู้หญิงอู้อ้อ เพื่อสะท้อนให้ผู้สวมใส่ตระหนักถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง

บทที่ 2

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับอุโล้อาซ่า

2.1 ประวัติความเป็นมาของอาซ่า

ชาวอาซ่าเรียกตนเองว่า “อาซ่า” ส่วนคนไทยเรียกว่า “ก้อ” หรือ “อีก้อ” สำหรับคำว่า “อาซ่า” เกิดจากการรวมของคำสองคำ “อา” แปลว่า ขึ้น และ “ซ่า” แปลว่า ไกล ดังนั้นคำว่า “อาซ่า” มีความหมายว่า ห่างไกลความขึ้น ซึ่งมาจากความเชื่อที่ว่า ถ้าปลูกบ้านอยู่ใกล้กับแม่น้ำ จะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งในตำนานของชาวอาซ่าเล่าไว้ว่า ครั้งหนึ่งเมื่อชาวอาซ่าได้ตั้งหมู่บ้านอยู่ใกล้แม่น้ำ ชาวอาซ่าก็เกิดล้มป่วยและเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก สาเหตุมาจากการป่วยเป็นโรคมึ่หึ่ ซึ่งคาดว่าน่าจะเป็นโรคอหิวาตกโรคหรืออีกโรคหนึ่งคือโรคไข้มาลาเลีย จากตำนานนี้ทำให้มีผลต่อการตั้งหมู่บ้านของชาวอาซ่า คือนิยมอาศัยอยู่บนดอยที่สูง ในเขตประเทศไทย ลาว จีน เวียดนาม และพม่า

เดิมที่ชาวอาซ่าอาศัยอยู่ในประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ แต่เมื่อเกิดปัญหาทางการเมืองภายในประเทศจีน หรือแม้กระทั่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม รวมถึงการขาดแคลนแหล่งทำมาหากิน และการเกิดโรคระบาดต่างๆ จึงทำให้ชาวอาซ่าต้องอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อหาที่อยู่อย่างสงบ โดยเส้นทางอพยพของชาวอาซ่ามีอยู่ 2 เส้นทาง เส้นทางหนึ่ง อพยพจากประเทศพม่าเข้ามายังประเทศไทย ซึ่งเข้ามาที่เขตอำเภอแม่จันหรือปัจจุบันคืออำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายเป็นที่แรก ส่วนเส้นทางที่สองอพยพจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ มาตามเส้นแบ่งประเทศระหว่างแคว้นเชียงตุง ประเทศพม่า กับแขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว และเข้าสู่ประเทศไทย ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ปัจจุบันมีพี่น้องชาวอาซ่าอาศัยอยู่ในบริเวณภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง ตาก แพร่ น่าน และพิษณุโลก ซึ่งในประเทศไทยสามารถแบ่งกลุ่มอาซ่าออกได้เป็น 8 กลุ่ม คือ 1.อุโล้อาซ่า หรือ อาซ่าไทย ซึ่งเป็นอาซ่ากลุ่มแรกที่เข้ามาในประเทศไทย คำว่า อุโล้อาซ่า ถูกตั้งตามลักษณะของหมวกที่สวมใส่ “อู่” ย่อมาจากคำว่า “อู่ตู” มีความหมายว่า “หัว” ส่วนคำว่า “โล้” หมายความว่า “กลมแหลม” 2.ลอม้อาซ่า ชาวลอม้อาซ่าเคยอาศัยอยู่ที่ม่อนดอยหมี เขตเชียงตุง ประเทศพม่า ซึ่งเป็นบริเวณที่ชุกชุมไปด้วยเหล่าหมี และด้วยการออกเสียงเพี้ยนจากม่อนดอยหมีจึงกลายเป็นลอม้อาซ่า 3.พะหม้อาซ่า ในประเทศไทยถูกเรียกว่า หละป้ออาซ่า หรือ อาซ่าจีน แต่ในประเทศจีนและพม่าเรียกว่า อู่เปี้ยอาซ่า มีความหมายว่า กลุ่มหมวกแบน 4.หน้าคาอาซ่า ตั้งชื่อตามแม่น้ำสายเดิมที่เคยอาศัยอยู่ในประเทศพม่า 5.เปี้ยะอาซ่า มาจากตำแหน่งของผู้นำในสมัยก่อน “เปี้ยะ” แปลว่า พญา 6.อ้าเค้ออาซ่า “อ้าเค้อ” มาจากการออกเสียงเพี้ยน ซึ่งเพี้ยนมาจากคำว่า “เขอ” แปลว่า “ไป” เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่โดนถูกรุกไล่จากชนชาติอื่นมา 7.อ้อจ้ออาซ่า ชื่อกลุ่มนี้ถือเป็นคำเก่าแก่ที่ถูกเรียกมาตั้งแต่อาศัยอยู่ในประเทศจีน 8.อู่ฟ้ออาซ่า ถูกตั้งชื่อตามลักษณะของการแต่งกาย

ฝ่ายหญิง “อู่” ย่อมาจาก “อู่ตู” แปลว่า “หัว” และ “พี” แปลว่า “แบก” “อู่พี” จึงให้ความหมายว่า กลุ่มอาข่าที่ผู้หญิงแต่งกาย ในลักษณะของการแบก

สำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาถึงกลุ่มอู่โล้อาข่าเพียงกลุ่มเดียว โดยทำการรวบรวมจากหนังสือ หกเผ่าชาวดอย และจากแหล่งข้อมูลสำคัญอื่น

ภาพที่ 1 ภาพแสดงตัวอย่างชาวอาข่าทั้ง 8 กลุ่ม

(ก) อู่โล้อาข่า (ข) ลอม้อาข่า (ค) ฆะหม้อาข่า (ง) หน้าค้อาข่า
(จ) เปี้ยะอาข่า (ฉ) อ้าเค้ออาข่า (ช) อ้าจ้ออาข่า (ซ) อู่พีอาข่า

ที่มา : <http://akha.hilltribe.org>

2.1.1 ประวัติความเป็นมาของอู่โล้อาข่า

อู่โล้อาข่า หรือที่รู้จักกันอีกชื่อว่า อาข่าไทย เนื่องจากเป็นกลุ่มอาข่าที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นกลุ่มแรก โดยได้เดินทางเข้ามาทางภาคเหนือของประเทศไทย บริเวณดอยตุง แม่ฟ้าหลวง ซึ่งประชากรของกลุ่มอู่โล้อาข่ากว่า 32,500 คน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่มีประชากรมากที่สุดในกลุ่มอาข่า และประชากรส่วนใหญ่ของชาวอู่โล้อาข่าได้อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย และมีอาศัยอยู่บ้างในจังหวัดเชียงใหม่ มีอยู่ 2 หมู่บ้าน ที่ได้รับการพัฒนาจากรัฐบาลไทย คือ บ้านอาข่าดอยสะเงาะ อำเภอยางสัก จังหวัดเชียงใหม่ และบ้านอาข่าดอยแสนใจ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยทั้ง 2 หมู่บ้านนั้นมีการตั้งรกรากถิ่นฐานมาเป็นเวลายาวนาน สำหรับประชากรชาวอู่โล้อาข่าอีกส่วนก็กระจัดกระจายตัวกันตั้งหมู่บ้านอยู่ในจังหวัด เชียงใหม่ แพร่ ตาก และลำปาง

เริ่มแรกกลุ่มอุโล้อาฮาอาศัยอยู่บริเวณเชียงตุง แต่ได้ถูกรุกรานจึงต้องอพยพไปทางท่าซี้เหล็ก และเดินทางข้ามแม่น้ำแม่สายเข้ามายังประเทศไทย การอพยพเข้ามาในประเทศไทยครั้งแรกอยู่ราว พ.ศ.2426-2431 โดยมี พี้มาเตอโซว้ย กับ พี้มาอนะ มาเยอเยอสู่อ เป็นสองพี่น้องผู้นำ โดยนำพาชาวอุโล้อาฮากว่า 30 ครอบครัว จากเชียงตุงมายังลุ่มแม่น้ำหงายี่ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตแม่ฟ้าหลวง และได้ตั้งชื่อว่า หมู่บ้านหงายี่อาฮา หลังจากตั้งหมู่บ้านได้ระยะหนึ่งพี้มาเตอโซว้ยผู้นำคนพี่ได้ย้ายที่ตั้งหมู่บ้านอีกครั้ง แต่มีชาวอุโล้อาฮาเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ย้ายไปด้วย ส่วนที่เหลือก็ยังอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านหงายี่อาฮาจนถึงปัจจุบัน พี้มาเตอโซว้ยได้ตั้งหมู่บ้านใหม่ที่ลุ่มแม่น้ำท่า และตั้งชื่อหมู่บ้านตามแหล่งที่ตั้งว่า หมู่บ้านแม่ท่าอาฮา พี้มาเตอโซว้ยอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านนี้จนกระทั่งเสียชีวิตลง หลังจากพี้มาเตอโซว้ยเสียชีวิตชาวอุโล้อาฮาในหมู่บ้านแม่ท่าอาฮาก็ได้ย้ายถิ่นฐานอีกครั้งและแตกกันเป็นหลายหมู่บ้าน กลุ่มหนึ่งได้ตั้งหมู่บ้านใหม่และตั้งชื่อว่า หมู่บ้านโลโวอาฮา หรือ หมู่บ้านสามัคคีเก่า โดยมีอะบือมอเจ มาเยอเยอสู่อ เป็นผู้นำหมู่บ้านและหมู่บ้านนี้ถือเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่อายุยาวนานกว่าร้อยปีจนถึงปัจจุบัน ส่วนอีกกลุ่มตั้งหมู่บ้านใหม่ชื่อว่า หมู่บ้านแสนใจ มีนายทุ่สั มาเยอเยอสู่อ เป็นผู้นำของหมู่บ้านนี้ ในเวลาต่อมาหมู่บ้านแสนใจทำให้รัฐบาลไทยได้รู้จักกับกลุ่มชนเผ่าอาฮา และทำให้นายทุ่สั มาเยอเยอสู่อได้รับยศพระราชทาน แต่งตั้งให้เป็นนายตำรวจจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คอยปกป้อง ป้องกันและดูแลตามรอยตะเข็บชายแดน

ประมาณ 5 ปีก่อนที่หมู่บ้านแม่ท่าอาฮาจะแตกกลุ่ม เป็นเวลาเดียวกันกับที่ชาวอุโล้อาฮาทยอยเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านชาแห่ง หมู่บ้านแห่งต้นตระกูลของอาฮี ผู้นำคือ ยีพาอะบือสั อาฮี กับตระกูลมาเยอเยอสู่อ เพราะเมื่อตอนอาศัยอยู่ที่ท่าซี้เหล็กได้อาศัยอยู่ร่วมกัน ทำให้เมื่อเจอกันอีกครั้งจึงได้กลับมาอยู่ร่วมกัน อยู่อาศัยร่วมกันจนหมู่บ้านชาแห่งแตกกลุ่มไป ตระกูลทั้งสองจึงเปลี่ยนที่อยู่อาศัย ไปสร้างหมู่บ้านใหม่ ชื่อว่าหมู่บ้านแสนเจริญ หมู่บ้านสันจู หมู่บ้านห้วยหมอเฒ่า หมู่บ้านห้วยนากาด หมู่บ้านห้วยซี้เหล็ก ปัจจุบันหมู่บ้านทั้งหมดอยู่ในพื้นที่เขตจังหวัดเชียงราย อำเภอแม่สรวย

อะบือทุโซ มาเยอเยอสู่อ ในวัย 95 ปี ได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อตอนเขาอายุ 13 ปี ตนกับนายนานทุ่สั หรือพี่ชาย อายุ 33 ปี ได้อพยพเข้ามาร่วมอาศัยอยู่กับหมู่บ้านแม่ท่าในเขตอำเภอแม่จันหรืออำเภอแม่ฟ้าหลวงในปัจจุบัน ณ เวลานั้นไม่มีเจ้าหน้าที่ของประเทศไทยเข้าไปถึงจุดนั้น มีเพียงชาวจีนและชาวเขากลุ่มต่างๆ ที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อชาวบ้าน ปล้นข้าวของ ผลิต เสพและขายยาเสพติด แต่เมื่อได้โอกาสย้ายไปยังหมู่บ้านแสนใจ ก็เริ่มมีเจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศไทยเข้ามาในบริเวณนั้น จากนั้นนายอะบือทุโซ มาเยอเยอสู่อ ก็ได้รับยศพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชให้เป็นตำรวจ สามารถจับกุมและปราบปรามผู้กระทำผิดในเขตพื้นที่นั้นได้ และได้รับพระราชทานโค แพะ จากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ไว้ขยายพันธุ์ และแจกจ่ายให้กับชาวอุโล้อาฮาเพื่อไว้ใช้งาน หรือเป็นอาหารต่อไป

หมู่บ้านบาช่า หรือหมู่บ้านป่าซางนางเงิน อยู่บริเวณแถบชายแดนไทยพม่า เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่เก่าแก่ และยังมีชาวอุโล้อ่าอาศัยกันอยู่จนถึงทุกวันนี้ หมู่บ้านนี้ถูกก่อตั้งขึ้นราวปียาของคนอ่า หรืออยู่ในช่วงราวๆ ปี พ .ศ.2451 ด้วยความเก่าแก่และมีอายุมาอย่างยาวนานของหมู่บ้านนี้ ทำให้หมู่บ้านบาช่านี้เป็นหนึ่งในประวัติศาสตร์ของชาวอุโล้อ่า

จากการศึกษาเชิงจี คือการนับชื่อของบรรพบุรุษ ที่ชาวอ่านับถือและสืบทอดมาถึงรุ่นปัจจุบัน ได้พบว่าอ่ากลุ่มนี้ได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยราว 3 ชั่วอายุคน ประชากรชาวอุโล้อ่าได้กระจายตัวกันไปอยู่ในหลายจังหวัดที่มีชาวอ่าอาศัยอยู่

2.1.2 ขนชาติเชื้อชาติ

2.1.2.1 เชื้อสาย

อ่า เป็นเชื้อสายหนึ่งที่มาจากชนเผ่าธิเบต-พม่า

2.1.2.2 ลักษณะ

ผู้ชายมีรูปร่างลักษณะเล็กแต่ลำสัน ผิวสีน้ำตาลอ่อน ผู้หญิงมีลักษณะศีรษะกลม ลำตัวยาวกว่าขาและน่อง แขนและขาสั้น

2.1.2.3 นิสัย

จากการตั้งถิ่นฐานอยู่บนภูเขาสูง ราว 3,000-4,000 ฟุต ที่มีอากาศหนาวเย็นและก็ขึ้นอยู่ตลอดทั้งปี จึงไม่ค่อยลงมาเจออากาศร้อนในเมือง หากมีธุระเข้าเมือง ก็จะรีบไปเช้าและเย็นกลับหมู่บ้าน ชาวอ่าถือเป็นนักเดินทางที่เก่งมาก สามารถเดินทางได้อย่างรวดเร็วแม้จะเป็นระยะที่ไกลมากจนไม่คิดว่าจะใช้เวลาในการเดินทางเพียงเท่านั้น

ชาวอ่านั้นรักความสงบ ชอบชีวิตแบบสันโดษ ไม่ชอบความแออัด ไม่ชอบคบหาพูดคุยกับผู้อื่นมากนัก แม้จะเป็นคนไทยพื้นราบก็ตาม ชาวอ่าจึงเป็นกลุ่มที่รับการเปลี่ยนแปลงจากสังคมอื่นน้อยที่สุด และยังคงสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชาวอ่าให้คงอยู่อย่างเหนียวแน่น

2.1.2.4 ภาษา

ภาษาพูดมาจากแขนงชาวโลโล จัดอยู่ในกลุ่ม ยี ของตระกูลพม่า ธิ (โลโล) เบต คล้ายกับภาษาลาหู่และลีซู แต่ไม่มีตัวอักษรใช้ จึงไม่มีภาษาเขียน ทำให้เราไม่สามารถทราบได้ถึงแหล่งกำเนิดของภาษาอย่างแท้จริง แม้ว่าไม่มีตัวอักษรในการจดบันทึกประวัติศาสตร์ ชาวอ่าก็มีตำนาน สุภาษิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเผ่าพันธุ์อ่า

ภาษาของชาวอุโล้อ่า ถือได้ว่าเป็นภาษากลางของทุกกลุ่มของอ่า เพราะด้วยเสียงที่เป็ร่งออกมาอยู่ในระดับเดียวกัน ไม่มีการซับซ้อนในการออกเสียง พูดเป็นธรรมชาติ

ใช้สั้นในการควบคุมเสียง และไม่ปิดลมจุก ทำให้เสียงที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากลำคอ จากการที่พูดให้เข้าใจง่าย ออกเสียงฟังง่าย จึงทำให้ภาษาอู໊อ่ากลายเป็นภาษากลางของชาวอ่า

ชาวอ่าจะมีลักษณะในการสื่อที่ต่างกัน สำหรับวัยเด็กที่กำลังเรียนรู้ ผีก็พูด จะใช้คำที่ง่าย ๆ แต่เมื่อโตขึ้นสื่อสารกันเข้าใจมากขึ้นก็จะมีคำประเภทหนึ่ง และเมื่อมีพิธีกรรมที่สำคัญ ก็จะใช้คำศัพท์ในการสื่อสารที่ยากขึ้น

สำเนียงในการออกเสียงของอู໊อ่าบ้านนั้น จะค่อนข้างมีเสียงที่สั้นและสูง ด้วยภูมิประเทศที่ปลูกหมูบ้านบนพื้นที่สูง ทำให้ชาวอ่านิยมตะโกนคุยกัน เพื่อให้อีกฝ่ายที่อยู่ระยะไกลออกไปได้ยินเสียงแม้อยู่ในระยะไกล

2.1.2.5 บรรพบุรุษ

ชาวอ่าสามารถสืบบรรพบุรุษฝ่ายบิดาได้ไปจนถึงต้นตระกูล ทำให้ชาวอ่าสำนึกถึงบรรพบุรุษ ผู้ให้กำเนิดพวกเขา และยังมีมโนคติในการดำรงชีวิตมาโดยตลอด ชาวอ่าจะดำรงเผ่าพันธุ์ต่อไป เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้รำลึกบูชาพวกเขาและบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ

ตามตำนานเล่าว่า “อะโพ่วหมีแย้ (พระเจ้า)” ใช้มหาอำนาจเสกสรร “ธรรณี (อ้อมมา)” และ “ท้องฟ้า (อ้อมกะ)” ขึ้นมา จากอ้อมกะ สืบทอดเผ่าพันธุ์กันลงมา 9 ชั่วเทพ คือ กาน เนซ้อ ซ้อซือ สือโล โถม่า ม่าย ยอเน้ เนบ่ และเบซุง ซึ่งพยางค์หลังของชื่อบิดาจะนำมาเป็นพยางค์แรกของชื่อบุตร เป็นแบบแผนการตั้งชื่อของชาวอ่า และยังคงทำกันอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ จากตำนานมีการระบุไว้ว่า มนุษย์คนแรก คือ บุตรของเบซุง ชื่อ ซุ่มมิโอ บิดาของมนุษย์ชาติ สืบสายลงมาอีก 13 ชั่วโคตร จนถึงโซตาปา ผู้เป็นมหาบิดรของอ่าทั้งปวง

เมื่อมีพิธีใหญ่ เช่น งานศพ ชาวอ่าจะร่ายรายชื่อบรรพบุรุษจนครบองค์ ซึ่งมีอยู่กว่า 60 ชื่อนี้ มิได้ทำการพร้าเพื่อ เพื่อภาวนาขอความช่วยเหลือจากบรรพบุรุษ โดยทั่วไปอ่าจะร่ายองค์ตามขึ้นไปเท่าที่จำเป็น เช่น เมื่อต้องการทราบข่าวอ่าอ่าแซเดี่ยวสององค์เป็นญาติใกล้ชิดกันมากแค่ไหน หรือเมื่อผู้ชายและผู้หญิงอ่าจะแต่งงานกัน จะต้องไล่ชื่อบรรพบุรุษขึ้นไปจนแน่ใจว่า อย่างน้อย 7 ชั่วโคตรนั้นมิได้ร่วมบรรพบุรุษเดียวกัน

2.1.3 วิธีชีวิต

2.1.3.1 พื้นที่อยู่อาศัย

ประชากรชาวอู໊อ่าส่วนมากอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ และกระจายตัวกันอยู่ตามจังหวัดในเขตภาคเหนือ ในส่วนของหมูบ้านที่มีเฉพาะกลุ่มอู໊อ่าอาศัยอยู่นั้นมีอยู่ในบริเวณ บ้านแสนใจ อำเภอแม่ฟ้าหลวง บ้านจอบาคา อำเภอแม่จัน และบ้านแสนเจริญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย บ้านห้วยศาลา อำเภอแม่สายในจังหวัดเชียงใหม่ แต่มีชาวอู໊อ่า

อาซาบางส่วนอาศัยอยู่ร่วมกับชาวอาซากุ่มอื่นด้วย จะพบในบริเวณจังหวัดแพร่ จังหวัดพะเยา จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดตาก และจังหวัดลำปาง

2.1.3.2 หมูบ้าน

ในหมู่บ้านจะมีลานกว้างไว้ให้สำหรับเด็กๆวิ่งเล่นกัน และยังเป็นที่ชุมนุมรวมถึงใช้เป็นพื้นที่ในการทำพิธีกรรมต่างๆด้วย หมูบ้านของอาซามักจะอยู่ใกล้แหล่งน้ำ แต่ไม่นิยมต่อรางน้ำเข้าหมู่บ้าน เพราะมีความเชื่อว่าผีน้ำจะนำความเดือดร้อนมายังหมู่บ้านได้ และจะทำให้ชาวอาซานั้นได้รับอันตราย

ชาวอาซาจะย้ายถิ่นฐานอยู่เสมอ โดยมีกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่จะต้องเป็นผู้เลือกสถานที่สำหรับตั้งหมู่บ้านใหม่ คือ หัวหน้าหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรม และเหล่าผู้อาวุโสของชาวอาซา โดยจะทำการเสี่ยงทายโดนไข่ไก่ 3 ฟอง ถ้าไข่ไก่ทั้ง 3 ฟอง แตกทั้งหมดก็หมายความว่าชาวอาซาสามารถตั้งหมู่บ้านที่บริเวณนั้นได้ แต่หากไข่ไก่ไม่แตกทั้ง 3 ฟอง ก็หมายความว่าชาวอาซาไม่สามารถตั้งหมู่บ้านตรงนั้นได้ เพราะมีความเชื่อว่าผี วิญญาณ ณ ที่ตรงนั้นไม่อนุญาต แต่ก็จะพบได้ว่าหมู่บ้านของชาวอาซานั้นอยู่บนภูเขาที่สูง ซึ่งถูกอ้อมล้อมไปด้วยภูเขาอื่นๆ เพราะเชื่อว่าจะทำให้หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข ปลูกพืช ผัก ผลไม้ ได้ผลอุดมสมบูรณ์ เลี้ยงสัตว์ได้ดี ไม่มีโรคภัย

บ้านของชาวอาซาแต่ละหลังจะมีรั้วไม้แบ่งเขต บ้านของหัวหน้าหมู่บ้านจะอยู่ตรงบริเวณกลางหมู่บ้าน บริเวณของทางเข้าหมู่บ้านนั้นมีประตูผี หรือ “ลกข่อ” ลักษณะเป็นท่อนไม้ใหญ่ 2 ท่อนปักลงดิน และมีท่อนที่ 3 พาดไว้ตรงบริเวณส่วนบนสุดของทั้ง 2 ท่อน ซึ่งชาวอาซาจะสร้างประตูผีเป็นประจำทุกๆปี วางเรียงถัดกันไป หากประตูผีทั้งหมดยังคงสภาพให้เห็น ก็สามารถนับอายุหมู่บ้านนั้นๆได้ ใกล้เคียงหมู่บ้านจะมีลานดินอันกว้างใหญ่ ชาวอาซาเรียกว่า “ลานสาวกอด หรือ ลานกอดสาว” ในบริเวณนั้นจะมีม้านั่งไม้วางอยู่โดยรอบ ซึ่งในเวลากลางคืนชาวอาซาจะออกมาร้องเล่นเต้นรำกัน หม่อมสาวที่ชอบพอกันก็จะมานั่งจับกันที่นั่นนั่นเอง

2.1.3.3 บ้านเรือน

บ้านของชาวอาซาจะสร้างเป็นกระท่อมเล็กๆ พื้นยกสูงจากพื้นดิน ฝาบ้านถูกสร้างจากไม้ไผ่ รวมถึงประตูที่เป็นแบบง่ายๆ หลังคาทำจากใบคา ภายในบ้านถูกแบ่งออกเป็นสัดส่วนอย่างเรียบง่าย แบ่งเป็นห้องนอน ห้องทำงาน หรือห้องรับแขก บริเวณเสาเอกของบ้านจะมีหิ้งบูชาผีบ้าน ซึ่งจะอยู่ตรงกับหัวนอนของเจ้าของบ้าน ส่วนของห้องครัว จะมีเตา 2 เตา เตารักไว้สำหรับประกอบอาหารสำหรับรับประทานในชีวิตประจำวัน ส่วนเตาที่ 2 ไว้สำหรับประกอบอาหารในพิธีกรรมเลี้ยงผีบ้าน นอกจากนั้นในบริเวณรั้วบ้านยังมี ศาลของผีบ้าน เปรียบเสมือนกับศาลเจ้าที่ของคนไทย ใกล้เคียงกันมีบ้านอีกหลังสำหรับลูกชายที่แต่งงานมีครอบครัวแล้ว ไว้สำหรับร่วมหลับนอนกับภรรยา เพราะบ้านหลังใหญ่นั้น ผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเท่านั้น ที่สามารถร่วมหลับนอนกับภรรยาของตนได้ ดังนั้นเมื่อลูกชายแต่งงานมีครอบครัวต้องย้ายไปอยู่บ้านอีกหลังหนึ่ง

2.1.3.4 วัฒนธรรม

ชาวอูโล้อาข่ามองชีวิตของพวกเขาเป็นความต่อเนื่องกัน เด็กที่เกิดมาใหม่เหมือนเป็นหลักประกันว่าชนเผ่านี้จะไม่สูญพันธุ์ เพราะเมื่อเด็กเติบโตขึ้น จะเป็นทั้งผู้สร้างเผ่าและผู้รักษาวิถีแห่งชนเผ่า เมื่อตายไปก็จะกลายเป็นวิญญาณบรรพบุรุษคอยปกป้องลูกหลาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ครอบคลุมชาวอาข่าทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ตั้งแต่เวลาตื่นนอนจนถึงเวลาเข้านอน และตั้งแต่ตอนเกิดจนถึงตอนตาย เป็นเหมือนดังกฎหมายของชาวอาข่า ถึงแม้ว่าชาวอาข่าจะไม่มีตัวอักษรในการจดบันทึกประวัติศาสตร์ของตัวเอง แต่ชาวอาข่ามีตำนาน เรื่องเล่า สุภาษิต ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ที่ทำให้ชาวอาข่าตระหนักรู้ถึงความเป็นเผ่าพันธุ์อาข่า ชาวอาข่าทุกคนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของบรรพบุรุษได้จนไปถึงต้นตระกูล

2.1.3.5 ระบบการปกครอง

ในระบบการปกครองของชาวอาข่านั้น อำนาจการตัดสินใจสูงสุดอยู่ที่ผู้อาวุโส ชาวอาข่าให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับเหล่าผู้อาวุโส อาทิเช่น “เง่วมา” หรือผู้นำทางศาสนา ผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างหมู่บ้าน “เง่วหย่า” หรืออดีตเง่วมา มีความสำคัญรองลงมาจากเง่วมา “จิปา หรือบ่าจี” คือช่างตีเหล็กของหมู่บ้าน “พิมา เบ้วหม่อ” ผู้นำสวดพิธีกรรมทางศาสนา “หน้าเหง่อ” ผู้ประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน “ยี้ผ่า” ผู้รักษาคนป่วยในหมู่บ้านด้วยสมุนไพร

2.1.3.6 บุคคลสำคัญ

บุคคลสำคัญ มีหน้าที่ในการบริหาร ปกครองชุมชน จัดกิจกรรมหรือประเพณีต่างๆ สิ่งเหล่านี้จะอยู่ภายใต้การดูแล รับผิดชอบ ของบุคคลสำคัญกลุ่มนี้ หัวหน้าพิธีกรรม หรือ “หยื่อมะ” ที่ชาวอาข่ามักเรียกกัน หมอผี มีอยู่ 2 ตำแหน่ง คือ หมอผีใหญ่ เรียกว่า “ผิมะ” ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยหัวหน้าพิธีกรรม (หยื่อมะ) และรักษาผู้ป่วย ด้วยการทำพิธีขอขมาผี หมอผีเล็ก เรียกว่า “ผิยะ” มีหน้าที่ดูแลรักษาความเจ็บป่วย โดยการทำให้ผีเลี้ยงผี ซึ่งเป็นไปตามความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีของชาวอาข่า

ช่างตีเหล็ก ชาวอาข่าเรียกว่า “บะจี หรือ ปูจี” ถือเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวอาข่า เพราะมีหน้าที่ในการทำอุปกรณ์เพื่อใช้สำหรับการทำเกษตรให้แก่ทุกคนในชุมชน ชาวบ้านจะตอบแทนด้วยการทำงานช่วยที่ไร่

หมอยา หรือ “ยาก้าชียะ” เป็นหมอประจำชุมชน โดยจะรักษาด้วยยาสมุนไพร

คณะผู้อาวุโส หรือ “อะบอ เซอะหม่อ” ถือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ดูแลปกครองชุมชน และยังสามารถตัดสินคดีต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนได้อีก

หัวหน้าชุมชน คือ ผู้นำชาวบ้านในการอพยพย้ายที่ตั้งชุมชน หากในชุมชนนั้นไม่มีการแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านอย่างเป็นทางการ จะถือว่าหัวหน้าชุมชนนั้นเป็นผู้ใหญ่บ้าน แต่หากชุมชนใดมีการแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าชุมชนก็ถือว่าเป็นผู้นำคนหนึ่งของชุมชนไปด้วย

2.1.3.7 กลุ่มในชุมชน

กลุ่มตามประเพณี คือ เหล่าผู้อาวุโส ผู้เป็นหลักสำคัญในการปกครองชุมชน และเหล่าเครือญาติ ที่จะคอยช่วยเหลือกันในการทำงาน และสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

กลุ่มองค์กร ที่ถูกจัดตั้งโดยรัฐบาลหรือเอกชน ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มสตรี

2.1.3.8 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในหมู่บ้าน

ประตู่หมู่บ้าน หรือ ประตู่ผี ซึ่งชาวอาข่าเรียกว่า “ลกซ่อ” ถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สุด ซึ่งจะสร้างประจำไว้ทั้งด้านหน้าและด้านหลังของหมู่บ้าน เป็นซุ้มสูง 2.5 – 3 เมตร กว้างประมาณ 2 เมตร โดยประตูด้านหน้าจะมีขนาดใหญ่กว่าด้านหลัง เมื่อสร้างเสร็จไม่ว่าใครก็ไม่สามารถแตะต้องได้ ทั้งคนนอกและชาวอาข่าเองก็ตาม เว้นแต่ถึงวันที่จะต้องสร้างประตู่หมู่บ้านใหม่ โดยจะจัดเป็นพิธีสร้างประตู่หมู่บ้าน ในช่วงเดือนเมษายน เป็นประจำทุกปี ซึ่งอาจจะตรงกับช่วงเทศกาลสงกรานต์อีกด้วย

ศาลผี หรือ “หมิชา ลอเอื้อะ” ตำแหน่งที่ตั้งของศาลผีจะอยู่ในป่าใกล้กับหมู่บ้าน แต่จะอยู่นอกเขตบริเวณของประตู่หมู่บ้าน เพราะชาวอาข่าเชื่อว่าในป่านั้นมีผีป่าอาศัยอยู่ จึงสร้างศาลผีไว้ให้ผีป่าได้พักอาศัย และป้องกันผีป่าไม่ให้เข้ามาพักอาศัยในหมู่บ้านได้

ชิงช้า หรือ “หละซา” ถือเป็นเอกลักษณ์ของชาวอาข่า เพราะไม่มีเผ่าใดมีชิงช้าแบบนี้เลย ชาวอาข่าจะตั้งชิงช้าไว้ใกล้ๆ กับประตู่หมู่บ้าน สร้างไว้เพื่อใช้ในพิธีไล่ชิงช้า ไล่บวงสรวงเทพเจ้าที่ประทานความอุดมสมบูรณ์ให้ จะจัดเป็นประจำทุกปี ปีละ 1 ครั้ง ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

บ่อน้ำประจำหมู่บ้าน หรือ “หละตุ๋” ในทุกๆหมู่บ้านของชาวอาข่าจะต้องสร้างบ่อน้ำไว้ อย่างน้อย 1 บ่อ ไว้สำหรับพิธีเลี้ยงผีบ่อน้ำ ก่อนที่ชาวอาข่าจะเริ่มทำไร่เป็นประจำทุกปี

เขตป่าสงวนของหมู่บ้าน คือพื้นที่ป่าใกล้หมู่บ้าน ซึ่งไม่อนุญาตให้ตัดต้นไม้เด็ดขาด

ไม้ไล่ผี หรือ “หนะซิ หนะจะ ซอดู” ลักษณะเป็นไม้ไผ่ยาวที่มัดติดกับเสาไม้ไผ่ ตั้งไว้อยู่นอกหมู่บ้าน ชาวอาข่าเชื่อว่าไม้ไล่ผีนี้ จะช่วยให้ผีป่าไม่กล้าเข้ามาในหมู่บ้าน

ป่าช้า หรือ “หลอบยุ่ม” อยู่ทางสันตอยด้านตะวันออกของหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่ป่าช้า ห้ามมิให้ตัดไม้หรือเก็บไม้เพื่อมาทำฟันเด็ดขาด

2.1.3.9 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบ้านเรือน

สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ ไม่สามารถจับต้องได้ ทั้งคนนอกและชาวอาข่าเองก็ตาม หากมีการสัมผัส จับต้องขึ้นมา จะถือว่าเป็นผู้ที่ทำผิดจารีตประเพณี และหากทำผิดหลายๆครั้ง สามารถถูกไล่ออกจากหมู่บ้านได้ เพราะถือว่าไม่เคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของตัวเอง

ศาลขวัญข้าว ตั้งไว้อยู่บริเวณข้างยุ้งข้าว ไว้สำหรับเก็บพันธุ์ข้าว เพื่อนำไปใช้ในพิธีเลี้ยงผีบ่อน้ำ

หิ้งผีบรรพบุรุษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สุดประจำบ้าน เพราะชาวอาข่าสร้างให้เป็นที่อยู่ของผีบรรพบุรุษของตนซึ่งจะตั้งไว้เหนือต้นเสาของห้องผู้หญิงและห้องผู้ชาย

2.1.4 ประเพณี ความเชื่อ

2.1.4.1 การเกิด

สามีจะรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก หากภรรยาของตนให้กำเนิดบุตรเป็นเพศชาย เพราะอาข่ามีความเชื่อว่า เด็กชายจะเป็นผู้สืบทอดตระกูลของพ่อเท่านั้น ซึ่งยังคงความเชื่อนั้นมาจนถึงปัจจุบัน

สมัยก่อนหญิงอาข่าผู้เป็นสะใภ้ไม่ได้รับอนุญาตให้คลอดบุตรในบ้านของสามี จะต้องไปคลอดบุตรที่พักที่สร้างไว้สำหรับสะใภ้ แต่ถ้าหญิงอาข่านั้นเป็นลูกสาวของเจ้าของบ้านก็สามารถคลอดในบ้านนั้นได้ ในการคลอดบุตรจะมีผู้เฒ่าที่มีความรู้ด้านการคลอด หรือ หมอตำแย ที่ชาวอาข่าเรียกว่า “หย่าฉื่ออามา” เป็นผู้ทำการคลอด หมอตำแยจะใช้ไม้เหยี่ยวที่คมตัดสายสะดือให้ทารก และใช้ด้ายผูกสายสะดือเด็กทารก จากนั้นก็จะอุ้มเด็กทารกไปให้ผู้เป็นแม่อุ้มไว้ และหมอตำแยจะนำรกใส่ในที่รองรกแล้วนำไปฝังไว้ที่เสาเอกของบ้านหลังที่คลอดลูก โดยจะใช้ไม้หนีบปากรกเอาไว้และปิดปากหลุมด้วยไม้ เมื่อถึงเวลารุ่งเช้าของอีกวันค่อยนำขี้เถ้ามากลบ เมื่อแม่รับเด็กทารกจากหมอตำแยแล้ว ก็จะพาเด็กมานั่งตรงเก้าอี้ที่ตั้งไว้ตรงเสาเอกของบ้าน แล้วสวมอุ้งเซ่ให้กับลูก แม่เด็กจะต้องกินไข่ต้มหนึ่งฟอง เพราะเชื่อว่าไข่ต้มจะช่วยบรรเทาอาการเจ็บปวดได้ และนำจับปิ้งที่ปิดของลับผู้หญิง หรือที่ชาวอาข่าเรียกกันว่า “แจ่วจอง” มารัดไว้บริเวณท้องแม่ เพื่อไม่ให้แม่เกิดอาการหน้ามืดจะเป็นลมหลังจากคลอดลูกใหม่ๆ จากนั้นจะเป็นพิธีตั้งชื่อและรับขวัญเด็ก

ในการตั้งชื่อเด็กของชาวอาข่า จะเป็นการนำเอาคำลงท้ายจากชื่อพ่อมาตั้งเป็นคำแรกของชื่อลูก และเมื่อได้ชื่อลูก พ่อและแม่จะไม่บอกใครเป็นเวลา 10 วัน เพราะเชื่อกันว่าหากบอกกับคนอื่น แล้วคนนั้นขานชื่อลูก ลูกจะตกใจและร้องไห้

หลังจากตั้งชื่อและพิธีรับขวัญแล้ว แม่จะต้องอยู่กรรม หรือที่ชาวอาข่าเรียกว่า “หย่าสี่ลองเออ” คือการอาศัยอยู่แต่ในบ้านไม่ออกไปข้างนอกทั้งแม่และเด็ก เป็นเวลา 9-10

วันหลังจากวันคลอด เมื่อครบกำหนดก็จะเป็นเวลาที่แม่ต้องพาลูกไปรู้จักการญาติตามบ้านญาติ ภายในหมู่บ้าน เป็นเวลา 10 วัน จากนั้นก็จะพาเด็กไปเที่ยวนอกหมู่บ้าน เมื่อเวลาเดินทางกลับหมู่บ้าน แม่จะต้องเก็บใบไม้หนึ่งใบหากเป็นลูกสาว และเก็บยอดใบไม้หนึ่งใบหากเป็นลูกชาย เพื่อแสดงถึงสถานภาพของลูก

2.1.4.2 การตาย

เมื่อมีชาวอาข่าเสียชีวิตลง สมาชิกในครอบครัวของผู้เสียชีวิตจะเป็นผู้อบน้ำให้ศพ และแต่งตัวให้ศพด้วยเสื้อผ้าชุดใหม่ทั้งหมด จากนั้นนำเหรียญใส่ไว้ในปากของผู้เสียชีวิต พร้อมกล่าวต่อผู้เสียชีวิตว่าให้ไว้สำหรับซื้อของที่ต้องการ ห่อศพด้วยผ้าสีดำและคลุมด้วยผ้าสีแดงทับอีกชั้นแล้วนำไปตั้งศพ จะมีการเริ่มพิธีด้วยการร่ายชื่อบรรพบุรุษทั้งหมด รวมถึงชื่อผู้ตายด้วย ซึ่งเป็น การร่ายชื่อผู้ตายในสายบรรพบุรุษเป็นครั้งแรก โดยผู้ร่ายชื่อบรรพบุรุษนี้ จะเป็นหน้าที่ของลูกชาย หรือหากทำไม่ได้ ครอบครัวผู้เสียชีวิตก็จะเชิญ “พินา” หรือหมอผี มาทำหน้าที่ร่ายชื่อบรรพบุรุษแทน และในการสวดศพนี้จะมีพิธีสวดศพทุกคืนจนถึงวันฝังศพ โดยพินาจะเป็นผู้สวดบทมรณเวทย์ ถึง 3 วัน 2 คืน โดยห้ามไม่ให้มีการผิดพลาดเกิดขึ้น เพราะในบทมรณเวทย์นี้ จะกล่าวถึงวิธีไปสู่สัพปรายภพ ให้แก่วิญญาณของผู้เสียชีวิต เมื่อเสร็จพิธีสวดเหล่าชายชาวอาข่าจะช่วยกันแบกโรงศพจากบ้านไปยังสุสาน โดยมีการขุดเตรียมหลุมไว้แล้ว ในลักษณะตามยาวจากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก เมื่อ กลบดินปิดหลุมเสร็จ จะนำข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัวของผู้เสียชีวิตมาวางไว้บนหลุม เมื่อเสร็จพิธี ครอบครัวของผู้เสียชีวิตจะกลับบ้านไปทานข้าวเมื่อส่งวิญญาณ เป็นการบอกถึงวิญญาณผู้เสียชีวิตว่า ตั้งแต่บัดนี้ไปมีการแบ่งเขตกันระหว่างโลกของคนและโลกวิญญาณ วิญญาณจะต้องไม่มารบกวนผู้ที่มีชีวิต อยู่ แต่หลังจากนั้น 1 ปี จะมีพิธีเชิญวิญญาณเพื่อให้กลับมาคุ้มครองเหล่าลูกหลานของผู้ที่เสียชีวิตไป เหมือนกับบรรพบุรุษท่านอื่นๆ

แต่หากเป็นการเสียชีวิตในลักษณะตายโหง จะมีการทำพิธีล้างบาป ขอขมาเหล่าเทพและผีก่อนที่จะนำศพไปฝังในสุสานได้ และหากสาเหตุของการตายโหงนั้นคือ เสือกัด จมน้ำ และเป็นโรคฝีดาษ ไม่นอนุญาตให้ฝังในสุสาน จะต้องฝังในที่ที่เสียชีวิต และจะต้องขุดหลุมลึกกว่าปกติ เพราะจะต้องฝังสุนัขไว้เหนือศพ เชื่อกันว่าสุนัขจะป้องกันไม่ให้วิญญาณออกมารบกวนได้ และการตายในขณะที่ยังไม่มีผู้สืบทอดสกุล จะทำพิธีคล้ายกับผู้เสียชีวิตธรรมดา แต่จะต่างตรงที่ไม่แบกศพ ออกทางประตูบ้าน แต่จะแบกออกทางข้างฝาบ้านแทน และรื้อศาลบรรพบุรุษออกไปทิ้งพร้อมกับฝังศพ เหตุผลเพราะไม่มีใครคอยบูชาบรรพบุรุษอีกต่อไป

2.1.4.3 การละเล่น

การละเล่นของชาวอาข่าเป็นการละเล่นแบบเรียบง่ายตามแบบวิถีชีวิตของชาวอาข่า คือชาวอาข่าจะร้องเพลงเมื่อออกจากประตูหมู่บ้านเพื่อไปทำไร่ แม้แต่ในขณะที่ทำไร่ ชาวอาข่าทั้งหญิงและชายจะคอยร้องเพลงโต้ตอบกันไป แม้ว่าอยู่กันคนละฝั่ง จนถึงเวลาค่ำก็จะร้อง

เพลงเพื่อล่าล่ากัน และนัดหมายกันตอนกลางคืนที่ลานวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตเหล่านี้ก็ได้เลือนหายไปพร้อมกับการพัฒนาของชุมชนนั่นเอง เหลือไว้เพียงคำบอกเล่าจากผู้เฒ่าผู้แก่ แต่ก็ยังมีบางการเล่นที่ยังคงสืบสานต่อมาถึงปัจจุบัน

● การละเล่นแบบพิธีกรรม

ประเพณีไล่ชิงช้า เป็นการละเล่นแบบพิธีกรรมเพราะเป็นประเพณีที่มอบความสนุกสนานให้แก่ชาวอาข่า และยังมีเชื่อว่าการไล่ชิงช้า นั้น เป็นการเร่งให้ผลผลิตนั้นเจริญเติบโต ออกดอกออกผลอย่างอุดมสมบูรณ์ ซึ่งประเพณีไล่ชิงช้าจะถูกจัดขึ้นหลังจากทำการเพาะปลูกข้าว ข้าวโพด อย่างเสร็จสมบูรณ์แล้ว หรือในช่วงประมาณเดือนสิงหาคมถึงกันยายน ชิงช้า นั้นมีอยู่ 3 ลักษณะ เริ่มต้นจากชิงช้าใหญ่ ซึ่งจะถูกสร้างจากการร่วมมือกันของชาวบ้าน ต่อมาชิงช้า หมุน และชิงช้าขนาดเล็ก ที่จะสร้างไว้ตรงหน้าบ้านของแต่ละครอบครัว

การเต้นรำ จะมีการเต้นรำในช่วงพิธีกรรมหรือประเพณี ซึ่งทั้งผู้ชายและผู้หญิงจะแต่งตัวด้วยชุดประจำเผ่าอย่างสวยงาม และทุกคนจะมารวมตัวกันที่ลานหมู่บ้าน เพื่อร่วมเต้นรำไปด้วยกัน โดยจะมีอุปกรณ์สำหรับการเคาะ การตี เพื่อสร้างจังหวะดนตรี เช่น กลองที่ทำมาจากไม้และหนังวัว ช้อง ฉิ่ง กระบองไม้ เป็นต้น ประเภทของการเต้นมีทั้งแบบเต้นกันเป็นกลุ่ม วงกลม คอยฟังจังหวะจากเสียงกลอง และเต้นจากด้านซ้ายเป็นยังด้านขวาพร้อมๆกัน

● การละเล่นแบบทั่วไป

สามล้อ ลักษณะคือเป็นท่อนไม้ขนาดใหญ่ และท่อนไม้วงกลมสำหรับทำล้อ 3 วง โดยการประกอบ จะมัดหรือตอกให้แน่น ด้านหน้า 1 วง และด้านหลัง 2 วง โดยส่วนของล้อนั้นจะถูกทาสีด้วยเปลือกไม้ ซึ่งเปลือกไม้ถูกทาสีอย่างละเอียด เพราะเปลือกไม้นั้นมีความเหนียว แต่การละเล่นนี้ก็ถือเป็นการเล่นที่อันตรายประเภทหนึ่ง

ลานชุมชน ยามค่ำหลังจากที่ชาวอาข่าเสร็จจากการทำไร่ทำสวน มา ชายหนุ่มหญิงสาวทั้งหลายก็จะเตรียมตัวกัน แต่งกายชุดประจำเผ่าอย่างสวยงาม เพื่อมาร้องเพลง และเต้นกันอย่างสนุกสนาน รวมถึงเป็นเวลาของการถ่ายทอดเรื่องเล่าตำนานจากผู้อาวุโสสู่เด็กๆ ในชุมชนอีกด้วย

2.1.4.4 การนับวันของชาวอาข่า

ใน 1 สัปดาห์ มี 12 วัน โดยกำหนดจากสัตว์ 12 ชนิด ซึ่งทุกชนิดนั้นล้วนมีความสำคัญกับชาวอาข่า

วันแกะ คล้ายวันเกิดของเทพเจ้าผู้สร้างจักรวาล และเป็นวันหยุดของชาวอาข่า

วันลิง เป็นวันคล้ายกับวันเสียชีวิตของหมอสวดพิธีกรรม

วันไก่ สำหรับชาวอาข่า เชื่อว่าไก่นั้นรับรู้ถึงช่วงเวลากลางวันหรือกลางคืน

วันสุนัข สัตว์ผู้ซื่อสัตย์แก่มนุษย์

วันหมู สัตว์เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค

วันหนู สำหรับชาวอาข่าหนูเป็นสัตว์ที่อาศัยพักพิงอยู่ในบริเวณป่าที่อุดมสมบูรณ์

วันควาย สัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้สำหรับใช้แรงงาน

วันเสือ สัตว์นักล่าที่อยู่สูงที่สุดบนห่วงโซ่อาหาร ชาวอาข่าให้วันนี้เป็นหยุดสำคัญรองลงมาจากวันแกะ

วันลา สัตว์เลี้ยงไว้ใช้แรงงานอีกชนิดหนึ่ง ที่มีความแข็งแรงและอดทน

วันกระต่าย คล้ายกับวันเกิดของเทพเจ้าผู้สร้างดิน ในวันดังกล่าวจึงไม่อนุญาตให้ใครฝังของลงในดิน

วันสุนัขจิ้งจอก ถือเป็นสัตว์ที่มีพลังกำลัง สามารถปกป้อง คุ่มครอง ชาวอาข่าได้

วันม้า สัตว์เลี้ยงที่ไว้ใช้เป็นยานพาหนะ

2.1.4.5 การแต่งงาน

ชาวอาข่าเชื่อในเรื่องฤกษ์ที่ดีถึงทำการประกอบพิธีกรรม แต่สำหรับการเลือกคู่ครองนั้น ชาวอาข่ามีหลักการที่สำคัญอยู่คือ การถามถึงบรรพบุรุษของทั้งฝ่ายชายและหญิง เพื่อให้ทราบถึงเชื้อสาย วงศ์ตระกูล เพราะถ้ามีบรรพบุรุษใกล้เคียงกัน ก็ไม่สามารถแต่งงานกันได้ แต่หากมีบรรพบุรุษห่างกัน 7 ช่วงก็สามารถแต่งงานกันได้ อีกเรื่องที่สำคัญคือถามถึงวันเดือนปีเกิดของทั้ง 2 ฝ่าย หากฝ่ายชายเกิดในวันเสือ และฝ่ายหญิงเกิดในวันหมู จะไม่สามารถแต่งงานกันได้ เพราะชาวอาข่าเชื่อกันว่าเสือเป็นสัตว์กินหมู หากแต่งงานกันไปก็จะต้องอยู่ด้วยกันไม่ได้ ฝ่ายหญิงจะโดนฝ่ายชายไล่กวดให้กลับบ้านไป และเช่นเดียวกันหากฝ่ายหญิงเกิดในวันเสือ และฝ่ายชายเกิดในวันหมูก็ไม่สามารถแต่งงานกันได้เด็ดขาด เพราะเมื่อแต่งงานกันแล้วฝ่ายหญิงจะเข้ามาอาศัยอยู่บ้านของผู้ชาย ดังนั้นหากผู้หญิงไล่กวดผู้ชายและไล่ให้ออกจากบ้านไปนั้น ฝ่ายชายก็จะกลายเป็นผู้ไม่มีที่อยู่อาศัยนั่นเอง

เมื่อมีการตกลงที่จะแต่งงานกัน ผู้ใหญ่ฝั่งฝ่ายชายจะทำการสว่ขอฝ่ายหญิงกับพ่อแม่ของฝ่ายหญิง จากนั้นก็จะพามาอาศัยอยู่บ้านญาติฝ่ายชาย 1 คืน ก่อนวันพิธีแต่งงาน โดยพิธีแต่งงานนั้นใช้เวลาทั้งหมด 3 วัน วันที่หนึ่ง ทำพิธีชำระล้างร่างกายของเจ้าสาวก่อนพาเข้าหมู่บ้าน จากนั้นผู้ใหญ่จะใช้ไม้เคาะลงบนหลังคาทางเข้าบ้านเป็นการขออนุญาตให้วิญญาณของเจ้าสาวนั้นเข้ามาอยู่ในบ้าน เมื่อบ่าวสาวเข้าไปถึงในบ้านจะมีการส่งไข่ไก่ไปมาสลับกันของบ่าวสาว ทั้งหมด 3 รอบ ซึ่งพิธีนี้มีความเชื่อกันว่า หากคู่บ่าวสาวคู่ไหนทำไข่ตกลงมาแตก จะทำให้ครอบครัวนั้นไม่มีลูก เมื่อเสร็จพิธีนี้ก็จะมีการฆ่าไก่ 1 ตัว นำส่วนขา หัว น่อง ไข่ หัวใจ ตูด มาต้มในหม้อให้บ่าวสาวกิน ซึ่ง

จะต้องกินให้หมดด้วย เพราะอาหารมือนี้ถือว่าเป็นมือแรกของชีวิตคู่บ่าวสาว และเป็นความเชื่อว่า บ่าวสาวคู่นี้จะมีลูกที่แข็งแรงสมบูรณ์หรือไม่

จากนั้นจะมีการฆ่าหมู แล้วผ่าท้องดูหัวใจและตับ ซึ่งเป็นการทำนายว่าคู่ บ่าวสาวนี้จะได้ลูกที่มีรูปร่างลักษณะอย่างไร และเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย โดยวันถัดมาผู้หญิง จะต้องตื่นแต่เช้า และเริ่มทำหน้าที่แม่บ้าน ทำงานบ้าน ตักน้ำ ทำอาหาร และต้องทำอาหารสำหรับ ญาติผู้ใหญ่ เมื่อเหล่าญาติผู้ใหญ่มาทานอาหารก็จะอวยพรให้ในลักษณะของการร้องเพลง

2.1.4.6 การประกอบอาชีพ

การปลูกพืชไร่ ถือเป็นอาชีพหลักของชาวอาข่า ทั้งปลูกข้าว ข้าวโพด ผัก พริก ถั่วต่างๆ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการปลูกไว้สำหรับทำกับข้าวกินกันเองในหมู่บ้านหรือครัว และครอบครัว รวมถึงปลูกเพื่อเป็นอาหารสัตว์เลี้ยง

การเลี้ยงสัตว์ก็ถือเป็นอาชีพหลักอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งทุกครอบครัวจะมีสัตว์ เลี้ยงอยู่ทุกบ้าน เพราะสัตว์เลี้ยงนั้น สามารถใช้ในพิธีกรรมต่างๆ ได้ สัตว์ที่ถูกเลี้ยงไว้เพื่อการบริโภค เช่น หมู หมา ม้า วัว ควาย ไก่

หากมีเวลาว่างชาวอาข่าจะชวนกันไปล่าสัตว์ และเมื่อได้สัตว์ตัวใหญ่มา ก็ จะแบ่งปันกันไปให้แต่ครอบครัวที่ส่งสมาชิกมาล่าสัตว์ด้วยกัน

หาของป่ามาขาย ถือเป็นอาชีพรองลงมา เมื่อทำไร่เสร็จหรือเมื่อไม่มีงาน ใดใดจะทำแล้วก็ตาม ชาวอาข่าก็จะชวนกันเข้าไปหาของป่า

2.1.4.7 ความเชื่อ ผี วิญญาณ

“นือจอง” เป็นภาษาอาข่าที่มีความหมายว่า “ความเชื่อ” ชาวอาข่ามีความ เชื่อในเรื่องผี วิญญาณ ซึ่งถูกสืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ และปลูกฝังรุ่นลูกรุ่นหลานด้วยคำสอน และพิธีกรรมที่ถูกปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดเรื่อยมา

สำหรับชาวอาข่าแล้ว “แหนะ” หรือ “ผี” ถูกแบ่งเป็นผีดีและผีไม่ดี ผีที่ดี คือ ผีเรือนหรือผีบรรพบุรุษ และผีหมู่บ้าน ชาวอาข่าเชื่อกันว่าวิญญาณของผีเรือนหรือผีบรรพบุรุษ เหล่านั้นคอยดูแล และคุ้มครองสมาชิกในครอบครัวอยู่เสมอจากสิ่งร้ายอยู่เสมอ ส่วนผีหมู่บ้าน คือผีที่ สถิตอยู่บริเวณศาลประจำหมู่บ้าน คอยดูแลปกป้องไม่ให้มีสิ่งเลวร้ายเข้ามาในหมู่บ้าน และดูแลรักษา ชาวอาข่าในหมู่บ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข นอกจากนี้ยังมีผีที่สถิตอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วไป อาทิเช่น ผีไฟ ผี น้ำ ผีดิน ผีฟ้าผ่า ผีตอย ผีจอมปลวก ส่วนผีที่ไม่ดี คือผีเร่ร่อน หรือบุคคลที่เสียชีวิตแบบผิดธรรมชาติ คือผีตายโหงและผีตายทั้งกลม ชาวอาข่าเชื่อว่าวิญญาณเหล่านั้นจะไม่มีที่สถิต จึงต้องเร่ร่อนไป เรื่อยๆ และจะคอยหลอกหลอนผู้ที่มีจิตใจอ่อนแอให้หวาดกลัว

ชาวอาข่าเชื่อในการเกิดใหม่ ดังนั้นชาวอาข่าจึงมีสุสานฝังศพ และเชื่อว่าศพ ที่ฝังอยู่ใกล้ๆ กันนั้น จะได้เกิดมาอยู่ร่วมกัน ในการดำเนินชีวิตของชาวอาข่าจึงผูกพันอยู่กับความเชื่อ

ของวิญญาณ ผี สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ทำให้ชาวอาข่ามีพิธีกรรมอยู่ตลอดทั้งปี เพราะการทำพิธีกรรม เช่น ไหว้ภูตผีวิญญาณ จะทำให้การใช้ชีวิตของชาวอาข่านั้นราบรื่นและอยู่เย็นเป็นสุขนั่นเอง แต่หากมีการละเมิด หรือทำผิดกฎข้อห้าม ก็จะต้องทำพิธีขอขมาด้วย รวมถึงก่อนจะทำกิจกรรมใดได้ ชาวอาข่ามักจะทำการเสี่ยงทายก่อนเริ่มกิจกรรมอยู่เสมอ

ถือได้ว่าชาวอาข่าใช้ความเชื่อในการดำเนินชีวิต ซึ่งในการดำเนินชีวิตก็มี พิธีพาดยศยธรรมชาติเป็นสำคัญ ดังนั้นชาวอาข่าจึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อสมาชิกในครอบครัว ในชุมชน และต่อธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง

2.1.4.8 มารยาทในสังคมชาวอาข่า

การทักทาย เป็นการทักทายตามอัธยาศัย เช่น “ไปไหนมา?” “จะไปไหน?” ไม่มีคำกล่าวสวัสดิ์ในการทักทาย

การอำลา เหมือนกับคำทักทาย หากเสร็จธุระก็จะบอกเพียงว่า “กลับแล้วนะ” “ไปแล้วนะ”

การรับประทานอาหาร เวลามีแขกมาเยี่ยมบ้านชาวอาข่า ผู้หญิงชาวอาข่า จะแยกรับประทานอาหาร ไม่รวมโต๊ะเดียวกับแขก ชาวอาข่าจะใช้ตะเกียบในการทานอาหาร ใช้ช้อนในการตักแกง และใช้มือปั้นข้าวเจ้าทาน อาหารรายการพิเศษของชาวอาข่า คือ เนื้อสุนัข หากแขกที่มาเยือนไม่ทานก็สามารถบอกได้ แต่หากทานได้ชาวอาข่าจะรู้สึกดีใจเป็นอย่างมาก

การเยี่ยมบ้าน ชาวอาข่าจะใช้พื้นที่บริเวณชานบ้าน หรือห้องนอนของฝ่ายชายเป็นห้องรับแขก ห้ามเข้าไปยังห้องฝ่ายหญิง ถึงแม้ว่าไม่ได้มีของศักดิ์สิทธิ์แต่ถือเป็นเขตหวงห้าม หากมีความจำเป็นจะต้องขออนุญาตก่อน ไม่ควรเดินสำรวจบ้านไปมา และห้ามแตะต้องข้าวของของเจ้าบ้าน เนื่องจากมีสิ่งของศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่สมควรแตะต้อง อาทิเช่น หิ้งผีบรรพบุรุษ และศาลขวัญข้าวแขกที่มาเยี่ยมบ้าน จะต้องขึ้นบันไดทางหน้าบ้าน ห้ามขึ้นทางด้านหลังเพราะถือว่ามีเจตนาไม่บริสุทธิ์

งานรื่นเริง ชาวอาข่ามีนิสัยรักความสนุกสนาน ชอบร้องเพลง ชอบเต้นรำ ซึ่งในหมู่บ้านจะมีลานสาวกอด หรือ “แตะช่อ” เป็นบริเวณที่ให้หนุ่มสาวชาวอาข่ามาเต้นรำ ร้องเพลง พบปะสร้างสรรค์กันในเวลากลางคืน หลังจากกลับมาจากการทำงานในไร่ คนภายนอกสามารถเข้ามาร่วมกิจกรรมในลานสาวกอดได้เช่นกัน แต่ในช่วงเวลากลางวัน หนุ่มสาวชาวอาข่าไม่นิยมเข้ามาพบเจอ พูดคุยกัน ในลานสาวกอด ถึงแม้จะไม่ได้เป็นข้อห้ามที่เคร่งครัดก็ตาม

การเข้าร่วมพิธีกรรม ด้วยความเชื่อ ความนับถือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งลี้ลับเหนือธรรมชาติของชาวอาข่านั้น ทำให้ต้องมีพิธีกรรมการบรวงสรวงอยู่เป็นประจำทุกๆปี โดยในพิธีกรรมต่างๆ ผู้ชายสามารถเข้าร่วมได้แต่ตอนกิจกรรมรื่นเริงเท่านั้น แต่รายละเอียดในการทำพิธีกรรมแต่ละอย่างก็ปลีกย่อยลงไปอีก ซึ่งผู้ที่ต้องการเข้าร่วมพิธีจะต้องศึกษาถึงข้อบังคับของพิธีกรรมนั้นๆ เพราะ

ถ้าหากทำผิดกฎข้อบังคับไป ทุกคนจะต้องเริ่มทำพิธีกรรมนั้นใหม่ และผู้ที่ทำผิดกฎต้องเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินในการทำพิธีครั้งใหม่

การพุดจา ชาวอาข่ามีภาษาพุดเป็นของตนเอง ข้อควรระวังในการพุดกับชาวอาข่าคือ อย่าถามชื่อภรรยา จากสามี และอย่าถามชื่อผู้หญิงอาข่าจากเจ้าตัว ถือเป็นเรื่องผิดมารยาทมาก หากผู้หญิงอาข่าถูกถามชื่อ ก็มักจะไมตอบ

2.1.4.9 ข้อห้ามที่สำคัญ

สถานที่สำคัญของหมู่บ้าน อย่าแสดงอาการลบหลู่ หรือแตะต้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน ห้ามทำไร่ เก็บฟืน หรือตัดต้นไม้ ในเขตป่าสงวนและป่าช้าของหมู่บ้าน และห้ามปัสสาวะอุจจาระในบริเวณลานสาวกอด

ที่อยู่อาศัย ต้องถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้านชาวอาข่าเสมอ ห้ามเข้าห้องนอนฝ่ายหญิงก่อนได้รับอนุญาต และไม่อนุญาตให้แตะต้องของศักดิ์สิทธิ์ภายในบ้าน ห้ามใช้ของมีคม หรือไม้ เคาะบ้าน ห้ามบ้วนน้ำลายลงเตาไฟ

การเกษตร นำพันธุ์ข้าวที่เข้าพิธีเลี้ยงผีบ่อน้ำประจำหมู่บ้านมาทำไร่ ในวันกรรมชาวอาข่าจะไม่ทำไร่

วันกรรม วันหยุดทำงานของชาวอาข่า โดยจะนับเป็นรอบละ 12 วัน (วันในรอบ 12 วัน 1.วันมด 2.วันควาย 3.วันเสือ 4.วันลา 5.วันกระต่าย 6.วันแมงเม่า 7.วันม้า 8.วันแกะ 9.วันลิง 10.วันไก่ 11.วันสุนัข 12.วันหมู) หรือเรียกง่าย ๆ ว่าสัปดาห์ของชาวอาข่ามี 12 วัน ทุกๆ 6 วันจะมีวันหยุด 1 วัน ซึ่งเรียกว่าวันกรรมคือวันเสือกับวันแกะ โดยวันกรรมจะไม่ทำงานในไร่แต่เก็บฟืนเก็บของป่าได้ แต่สำหรับวันแกะห้ามทำงานทุกอย่างแม้แต่ออกหมู่บ้านก็ไม่ได้

ห้ามจับต้องสิ่งสำคัญของหมู่บ้าน อาทิเช่น ประตูดี้ ห้ามตัดหรือฟันเด็ดขาด ห้ามจับบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ศาลเจ้า ชิงช้า เพราะเชื่อกันว่าหากจับต้องสิ่งเหล่านี้แล้ว จะทำให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้น ผู้ฝ่าฝืนข้อห้ามนี้จะต้องชดใช้ด้วยการเสียหมู 1 ตัวพร้อมกับเหล้า เพื่อนำไปใช้ในพิธีกรรมขอขมา

ห้ามผิดลูกผิดเมียคนอื่น ผู้ชายที่มีภรรยาแล้ว ห้ามไปแตะต้องภรรยาของผู้อื่น และหากมีการล่วงเกินกันเกิดขึ้น ต้องชดเชยด้วยการปรับเงิน การเสียหมู 1 ตัวพร้อมกับเหล้า หากผู้กระทำผิดไม่มีเงินมาชำระ ก็จะต้องหาขี้มให้ได้ มิฉะนั้นจะถูกไล่ออกจากหมู่บ้าน

ชาวอาข่ามีความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ รวมถึงเชื่อในภูตผีปีศาจที่สถิตอยู่ในทุกๆ ที่ ความเชื่อเหล่านี้ได้ผูกพันเข้ากับวิถีชีวิตของชาวอาข่าตลอดเวลา ทำให้ชาวอาข่ามีการทำพิธีกรรมบวงสรวงแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่เสมอเป็นประจำ

2.1.5 การแต่งกายของชาวอุโล้อาฮา

ภาพที่ 2 ภาพแสดงการแต่งกายของชาวอุโล้อาฮา

ที่มา : <https://www.itn.ie/news/travelling-from-home-with-new-klm-ifly-vr-experience/attachment/klm-ifly-2-akha-tribe/>

2.1.5.1 การแต่งกายของผู้ชายชาวอุโล้อาฮา

ภาพที่ 3 ภาพแสดงเสื้อและผ้าโพกหัวของผู้ชายชาวอุโล้อาฮา

ที่มา : หนังสือ หกเผ่าชาวดอย พอลและอีเวน ลูวิส

ผู้ชายชาวอุโล้อาฮา มักจะโกนผมและถักผมเปีย โดยมีผ้าพันรอบหัว หรือชาวอาฮาเรียกว่า “อู่จิ่ง” ซึ่งอู่จิ่งของผู้ชายแต่ละวัยก็มีความแตกต่างกันเช่นเดียวกับอู่เซ่ของผู้หญิง ขณะที่ยังเป็นเด็กวัยรุ่น จะสวมผ้าพันรอบหัวที่มีหน้ากว้างเพียง 8 เซนติเมตร ตกแต่งด้วยขนไก่ ย้อมสีดอกไม้ ไข่มุก หอมพรม ผ้าสีต่างๆ และเมื่ออายุมากขึ้นไป จะเป็นสีของผ้าเป็นสีแดง และไม่มีการประดับด้วยขนไก่หรือดอกไม้อีก ลักษณะการใส่จะเปลี่ยนเป็นการมัดแทนการพัน

สำหรับการแต่งตัวของผู้ชายชาวอุโล้อาฮา นั้น ความแตกต่างของวิธีการสวมใส่อู่จิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการพัน หรือการมัดนั้น ก็ไม่ได้มีผลถึงการบ่งบอกสถานะของผู้สวมใส่ ว่าแต่งงานแล้ว หรือโสด บ้านมีฐานะดีหรือยากจน เป็นเพียงการประดับตกแต่งให้ดูสวยงามเท่านั้น

เสื้อของผู้ชายจะมีลักษณะที่แขนยาว คอปก ความยาวของเสื้อถึงสะโพก ช่วงด้านหน้าเสื้อเฉพาะบริเวณหน้าท้องจะถูกปักเย็บด้วยด้ายสีหรือผ้าสีรูปทรงต่างๆ ด้านหลังก็มี ลวดลายปักเย็บเช่นกัน แต่ไม่มีลวดลายทั้งแผ่นหลัง และไม่นิยมปักเย็บลวดลายบริเวณปลายแขนเสื้อ และบริเวณหน้าอก

ผู้ชายจะสวมใส่กางเกงขาวาวถึงตาตุ่ม ทรงกางเกงจะหลวมๆ มีสีน้ำเงินเข้ม หรือสีดำ ที่เอวจะมีเชือกไว้สำหรับมัดกางเกง คล้ายกับการใส่สะดอของคนเมือง ส่วนของปลายเชือก จะมีเหรียญเงินมีรูเรียงกันอยู่เป็นแถบ

2.1.5.2 การแต่งกายของผู้หญิงชาวอุโล้อาฮา

ภาพที่ 4 ภาพแสดงการแต่งกายของผู้หญิงชาวอุโล้อาฮา

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/484981453592256028/>

การแต่งกายของผู้หญิงชาวอุโล้อาฮา จะถูกประดับตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า ใช้ ผ้าฝ้ายทอมือเนื้อแน่น ที่ย้อมด้วยสีน้ำเงินเข้มจนดูเหมือนจะเป็นสีดำ เมื่อสมัยก่อนนั้น ชาวอาฮาจะ ปลุกฝ้ายและนำมาปั่นเอง ซึ่งถือเป็นอีกหน้าที่หลักของผู้หญิงชาวอาฮา แต่เมื่อเวลาผ่านไปความเจริญ ของเทคโนโลยีต่างๆก็เข้าถึง ทำให้ชาวอาฮาเลือกที่จะซื้อฝ้ายมาทำแทนการปลุกเอง ผู้หญิงอาฮา มักจะกรอฝ้ายอยู่ตลอดเวลา โดยจะผูกกล่องปั่นฝ้ายไว้บริเวณเอว เด็กหญิงชาวอาฮาอายุตั้งแต่ 6-7 ปี จะถูกสอนให้ช่วยแม่ปั่นด้าย เพราะว่าแม่เพียงคนเดียวนั้น ไม่สามารถปั่นด้าย ทอผ้า ให้กับคนทั้ง ครอบครัวได้ทัน ดังนั้นเด็กและผู้หญิงอาฮาจะปั่นด้ายกันทุกเมื่อทุกเวลาที่มือว่าง แม่ยามเดินไปทำอะไร ทำสวน เดินไปหาบน้ำ หรือแม้กระทั่งนั่งผิงไฟยามราตรี การปั่นด้ายถือเป็นการแข่งขันอย่างหนึ่งของ หญิงสาวชาวอาฮา ว่าในหนึ่งวันนั้นใครจะสามารถปั่นด้ายได้ยาวที่สุด เมื่อปั่นได้หน้ากว้างอยู่ที่ ประมาณ 20 เซนติเมตรแล้ว ก็จะนำด้ายไปย้อมคราม โดยใช้เวลาร่วมเดือนในการย้อมครามให้ได้สี น้ำเงินเข้มตามต้องการ

สำหรับชาวอาข่ากลุ่มอู้อ้อ จะมึลักษณะที่โดดเด่นตามชื่อกลุ่ม คือ อู้อ้อ เป็นคำที่ย่อมาจากคำว่า อู้อู้อ้อ แปลว่า หัว กับคำว่า โล้ แปลว่า กลมแหลม ดังนั้นอู้อ้อจึงเป็นกลุ่มหมวกหัวแหลม ซึ่งชาวอาข่าตั้งชื่อกลุ่มตามลักษณะของหมวกที่ใส่ และชาวอาข่าจะเรียกหมวกเหล่านั้นว่า “อู้อ้อ”

ภาพที่ 5 ภาพแสดงการแต่งกายของเด็กผู้หญิง

ที่มา : <http://www.localnews2010.com/archives/7337>

เด็กหญิงชาวอาข่าอายุตั้งแต่ 13 – ก่อน 18 ปี เป็นช่วงเข้าสู่วัยสาว หรือที่ชาวอาข่าเรียกว่า “หมี่เตอ เตอ จ้อ” จะสวมอู้อ้อที่เป็นหมวกกลมสั้น ไม่มีขอบยื่นออกมา ตรงกลางบนสุดของหมวกจะมีไหมพรมที่เป็นช่อดอกติดอยู่ และมีประดับตามด้านข้าง มีเหรียญ หอยเบี้ย ลูกเต๋อย และลูกปัดร้อยเป็นเส้นอยู่ด้วย

หญิงสาวชาวอาข่าอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปจะถือว่าเป็นช่วงวัยที่พร้อมจะแต่งงานมีครอบครัว ชาวอาข่าได้เรียกช่วงนี้ว่า “จ้อ มา หมี่ โล้” ช่วงวัยนี้อู้อ้อจะมีลักษณะเป็นทรงกรวย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนฐาน ลักษณะเป็นผ้าคาดศีรษะ กับส่วนยอดที่เป็นทรงกรวยแหลมสูง ภายในเป็นโครงไม้ไผ่แล้วหุ้มด้วยผ้าฝ้ายย้อมคราม ในช่วงวัยนี้จะมีการเพิ่มของประดับตกแต่งเข้าไปอีก เช่น ขนไก่ย้อมสี หรือที่ชาวอาข่าเรียกว่า “ยา แซะ” ขนชะนิ ขนลิงย้อมสี ชาวอาข่าเรียกว่า “ซิ หมี่” ดอกไม้ย้อมสี ลูกปัดสี ลูกเต๋อย กระดุมเงิน เครื่องประดับเงินหลากหลายรูปแบบ หรือชาวอาข่าเรียกว่า “แต่ก่า” ซึ่งเมื่อเวลาเคลื่อนไหวร่างกายเครื่องประดับเงินเหล่านั้น ก็จะกระทบกันดังส่งเสียงก้องกังวารอย่างไพเราะ

ทั้งเครื่องประดับเงิน รวมถึงสิ่งของที่นำมาประดับอู้อ้อนั้น ไม่เพียงแต่ทำให้อู้อ้อสวยงาม โดดเด่นจากคนอื่น ๆ แล้ว ยังแฝงความหมายอีกนัยหนึ่งว่า ผู้ใดที่มีเครื่องประดับเงินประดับอยู่มากมายนั้น บ่งบอกได้ถึงสถานะความมั่งคั่งของครอบครัวหญิงสาวผู้นั้น ทำให้รู้ว่าหญิงสาวนั้นเป็นลูกผู้ที่มีฐานะทางการเงินที่ร่ำรวย

ช่วงวัยหลังแต่งงาน อายุราว 45 ปีขึ้นไป ชาวอาข่าเรียกว่า “อะ มา มา ฮ้า” ซึ่งช่วงวัยดังกล่าวนี้ จะถูกถอดเครื่องประดับที่ติดแต่งงานอยู่เช่นออกทีละส่วน รวมถึงสีสันต่างๆ ก็ จะลดลงไป เป็นการแสดงให้เห็นว่าหญิงสาวผู้นั้นได้แต่งงานมีสามี และมีบุตรแล้ว และยังอายุมาก เท่าไร เครื่องประดับบนอยู่เช่นก็จะน้อยลงไป เหมือนตั้งอายุที่ล่วงโรย เหลือน้อยลงไปตามกาลเวลา เช่นกัน

เสื้อของชาวอุโล้อาข่า จะมีสีน้ำเงินเข้มจนเกือบดำ ด้านหน้าของเสื้อผ่าตรง กลาง เสื้อแขนยาว ลำตัวของเสื้อก็ยาวลงมาถึงสะโพก มีลวดลายอยู่ด้านหน้าบริเวณปกเสื้อ อาทิเช่น ลายคลื่นผีเสื้อ หรือชาวอาข่าเรียกว่า “อ้า ลู หม่ม ล้า” และยังมีลวดลายอ้อมไปด้านหลังบริเวณปลาย เสื้อ แต่สำหรับลวดลายที่นำมาปักบนเสื้อผ่าเครื่องแต่งกาย จะไม่มีรูปสัตว์ รูปต้นไม้ รูปคน ลักษณะ ของการปักเย็บจะเป็นแบบเอนอย่างถี่ๆ ปักคั่น ปักทึบ เดินเส้น และลายก้างปลา โดยใช้สีไหมสีสดๆ และใช้ผ้าแถบหลากหลายสี เย็บประดับเข้ากับลูกปัก ลูกเดียว กระดุมเงิน เหยี่ยวต่างๆ และหอยเบี้ย

กระโปรงหรือที่ชาวอาข่าเรียกว่า “พีตี” จะมีสีน้ำเงินเข้มจนดำ เหมือนกับสี เสื้อ กระโปรงสั้น ประมาณเหนือเข่าทรงฮาวาย และมีผ้าอีกหนึ่งชิ้น ลักษณะเป็นผ้าแผ่นยาว มีสายมัด เอวรัดไปผูกด้านหลัง ปิดต้นขาไว้ด้านหน้ากระโปรง ชาวอาข่าเรียกว่า “โจ้ว จิ่ง” ซึ่งจะถูกตกแต่งด้วย ลูกปัด ลูกเดียว หอยเบี้ย และเย็บลวดลายสวยงามอีกด้วย และโจ้วจิ่งยังเป็นตัวปกปิดจุดซ่อนเร้นของผู้หญิงอีกด้วย

ส่วนสุดท้ายคือผ้ารัดน่อง หรือเรียกว่า “คืบบ่อง” หญิงสาวชาวอาข่าจะเย็บ ผ้ารัดน่องที่มีความยาวตั้งแต่ใต้หัวเข่าถึงเหนือตาตุ่ม และเย็บประดับตกแต่งด้วยลูกปัด ลูกเดียว ผ้าสี ต่างๆ ซึ่งผ้ารัดน่องนี้เป็นการป้องกันการเกิดแผล อุบัติเหตุในบริเวณหน้าแข้งได้

ภาพที่ 6 ภาพแสดงอยู่เช่นของหญิงสาว

ที่มา : <https://www.gettyimages.com/detail/photo/akha-minority-in-chiang-mai-thailand-royalty-free-image/10063863>

อู่เซ่ หรือเครื่องประดับศีรษะของชาวอาข่า สำหรับอู่เซ่ของหญิงสาวชาวอู่โล้อาข่า จะมีลักษณะเป็นทรงกรวยสูง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนหลักๆ คือ 1. ส่วนฐาน มีลักษณะเป็นผ้าคาดศีรษะ และประดับตกแต่งด้วยเหรียญ ลูกปัด กระดุมเงิน 2. ส่วนยอด มีลักษณะเป็นทรงกรวยแหลมสูง ภายในเป็นโครงไม้ไผ่แล้วหุ้มด้วยผ้าฝ้ายย้อมคราม และประดับตกแต่งด้วยเหรียญเงิน เครื่องเงิน ลูกปัด ลูกเต๋อย พู่ขนไก่สีแดง หอยเบี้ย และของที่หาได้ในหมู่บ้าน

แม้ว่าผู้หญิงอู่โล้อาข่า ต้องสวมใส่อู่เซ่เหมือนกันทุกคน แบ่งความแตกต่างได้ 3 ช่วงวัย คือ อู่เซ่ของเด็กผู้หญิง อู่เซ่ของผู้หญิงวัยรุ่น และอู่เซ่ของผู้หญิงที่มีอายุแล้ว แต่ในความเหมือนนี้ก็มีความแตกต่างในอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลอยู่ด้วย เพราะขึ้นอยู่กับว่า ใครชอบอะไร ใครมีอะไร ก็สามารถนำมาประดับตกแต่งอู่เซ่เพิ่มเติมได้

2.1.5.3 อู่เซ่ของเด็กผู้หญิง

ภาพที่ 7 ภาพแสดงอู่เซ่ของเด็กผู้หญิง

ที่มา : <http://topicstock.pantip.com/blueplanet/topicstock/2007/07/E5603917/E5603917.html>

สวมหมวกคลุม ทำจากผ้าฝ้ายและย้อมสีคราม ติดพู่ขนไก่ ขนชะนี ย้อมสีแดง มีกระดุมเงิน มีสร้อยลูกปัด ห้อยด้วยเหรียญเงิน และหอยเบี้ย

ภาพที่ 8 ภาพแสดงอู่เซ่ของเด็กผู้หญิง

ที่มา : ถ่ายโดย นางสาวสรวิทย์ เดชะ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2559

2.1.5.4 อู๋เซ่ของผู้หญิงวัย 18 ปีขึ้นไป

รูปทรงจะแตกต่างกับของเด็กผู้หญิง ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนที่รูปทรงจากหมวกสวมเป็นทรงกรวยสามเหลี่ยมมียอดสูง อู๋เซ่จะถูกทำอย่างพิถีพิถัน จึงถือว่าเป็นอู๋เซ่ที่มีความสวยงามครบสมบูรณ์แบบที่สุด

ภาพที่ 9 ภาพแสดงอู๋เซ่ของผู้หญิงวัย 18 ปีขึ้นไป

ที่มา : ถ่ายโดย นางสาวสรวิทย์ เดชะ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2559

ภาพที่ 10 ภาพแสดงตัวอย่างอู๋เซ่

ที่มา : หนังสือ หกเผ่าชาวดอย พอลและอีเวน ลูวิส

2.1.5.5 อู๋เซ่ของผู้หญิงที่มีลูกแล้ว วัย 45 ปีขึ้นไป

รูปทรงยังคงเหมือนกับสมัยวัยรุ่น แต่จำนวน ปริมาณของเครื่องประดับที่นำมาตกแต่งอู๋เซ่จะลดน้อยลงไป รวมถึงเครื่องประดับร่างกายด้วย ซึ่งเครื่องประดับที่ลดน้อยลงนี้จะส่งมอบเป็นมรดกให้แก่ลูกหลานต่อไป

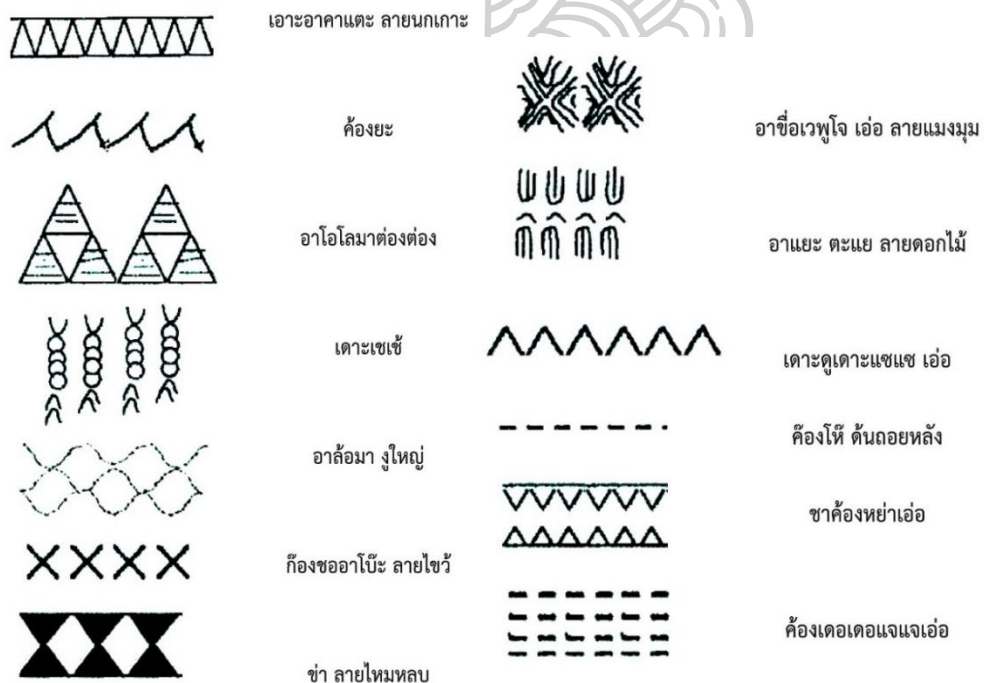

ภาพที่ 11 ภาพแสดงตัวอย่างอู่เซ่ของเหล่าผู้อาวุโส

ที่มา : <https://sites.google.com/a/tesaban6.ac.th/chiangrai-by-nookker/chn-phae/xa-kha>

2.1.5.6 วัสดุที่นำมาใช้เป็นเครื่องประดับอู่เซ่ของหญิงสาวชาวอู้อ้าซ่า

ขนไก่ ขนชะนี ลูกเดือย เหริยญ ลูกปัดสี ด้ายสี แผ่นเงิน เครื่องประดับเงิน หอยเบี้ย มีความเชื่อว่าเป็นเครื่องรางไว้ป้องกันไม่ให้สิ่งร้ายเข้าสู่ตัวแต่ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าวัสดุส่วนใหญ่จะเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายตามท้องตลาด เพราะง่ายต่อการผลิต แต่ในอดีตวัสดุที่นำมาประดับตกแต่งจะเน้นเป็นวัสดุจากธรรมชาติเท่านั้น

ภาพที่ 12 ภาพแสดงลักษณะลวดลายพื้นฐานที่เป็นที่รู้จักกันดี

ที่มา : รายงานการวิจัย กรณีศึกษาหัตถกรรมผ้ากลุ่มชาติพันธุ์อ้าซ่า สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

เฮอะมาดูล้ำ หรือ พะเต๊ะ

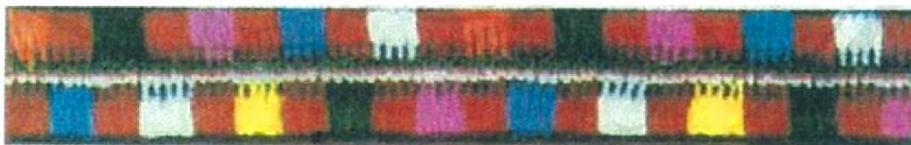
อาลุ่มล้ำและแฉ่ ลายปีกผีเสื้อข้างเดียว

เฮอะมาโง๊ะเดยอะ ลายหัวลูกศร

อาลุ่มล้ำลาอ่อง ลายปีกผีเสื้อ

อะคือเส้พู้ ลายเขี้ยวหมาก หรือ ลายอ้อมฉี่ ลายเห็นเล็กๆ

อาลุ่มล้ำลาโง๊ะ ลายหนดผีเสื้อ

ภาพที่ 13 ภาพแสดงลายเส้นพื้นฐานของชาวอุ้งโล้อาข่า

ที่มา : รายงานการวิจัย ทัศนศึกษาหัตถกรรมผ้ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่า สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

2.1.5.7 ความหมายของรูปทรงและวัสดุในการตกแต่งอู่เซะ

รูปทรงของวัสดุที่นำมาตกแต่ง ที่เห็นได้ชัดคือ รูปวงกลม และรูปทรงกลม มีความหมายถึงพระอาทิตย์และพระจันทร์ เพราะชาวอาข่ามีความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือดวงจันทร์ แผ่นดุมเงินขนาด 5-10 เซนติเมตร แผ่นดุมเงินขนาดใหญ่ แทนพระจันทร์เต็มดวง หรือข้างขึ้น ส่วนแผ่นดุมเงินขนาดเล็ก แทนพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว หรือข้างแรม (ภาณุพงศ์ จงซานสิโท, 2553)

หอยเบี้ย หรือ ยูฉี เป็นเสมือนเครื่องราง จึงนิยมนำมาเป็นวัสดุสำคัญในการตกแต่งอู่เซะ และเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายด้วย ชาวอูโล้อาข่าเชื่อว่า เมื่อไม่สบาย สามารถนำหอยเบี้ยมาบดละเอียดผสมกับน้ำแล้วดื่มเป็นเหมือนน้ำสมุนไพรได้ จะช่วยบรรเทาให้อาการปวดท้องนั้นดีขึ้น แต่จะต้องใช้หอยเบี้ยที่ยังไม่ได้ถูกเจาะรู เพราะหอยเบี้ยที่ถูกเจาะเป็นรูจะถือว่าไม่มีคุณสมบัติในการรักษาได้ (พัชรา ตันติประภา และคณะ, 2550)

2.1.5.8 ขั้นตอนการทำอู่เซะ

เริ่มต้นจากการปลูกฝ้ายเอง ผู้หญิงจะรับหน้าที่นี้เป็นหลัก การปั่นด้ายจะปั่นอยู่เสมอ แม้เวลาเดินไปทำไร่ทำสวน เดินไปตักน้ำ หรือหลังรับประทานอาหาร เมื่อปั่นด้ายได้จำนวนเพียงพอต่อการเย็บเสื้อผ้าให้คนทั้งบ้าน ก็จะนำไปย้อมสีคราม ซึ่งย้อมสีนั้นใช้เวลาอยู่หลายวัน เพราะจะย้อมเข้าไปมาจนดูสีเกือบดำ แล้วจึงนำไปทอเป็นผ้าผืนใหญ่ แล้วตัดเย็บเป็นชุดของสมาชิกทุกคนภายในบ้าน

สำหรับอู่เซะจะเริ่มจากการตัดโครงไม้ไฟให้เป็นทรงกรวยแหลมสูง แล้วจึงเย็บด้ายฝ้ายย้อมครามที่เย็บประดับตกแต่งลวดลายด้วยด้ายสีสนสดใสแล้ว ซึ่งลวดลายในการเย็บขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของหญิงสาวผู้เป็นเจ้าของ

2.1.5.9 วิธีสร้างลวดลาย

สำหรับอูโล้อาข่านั้น จะมีลวดลายที่เรียบง่าย ไม่สลับซับซ้อน เป็นลายที่เกิดจากการปักถักร้อย การเนาถี่ๆ ด้วยด้ายสีต่างๆ นอกจากนั้นมีการปักที่หลากหลายอื่นๆ เช่น ปักทึบ ปักเดินเส้น ปักกางปลา เป็นต้น รวมถึงการใช้วิธีตัดปะผ้าสีต่างๆ

ลายปักมีเพียงชื่อเรียก แต่ไม่ได้มีเรื่องราวหรือที่มาที่สำคัญใดๆ “ช่องเระะ” หรือ ลายด้านหลัง “เคื่องบ่า” หรือ ลายสามเหลี่ยม “อายาโจง” หรือ ลายดอกไม้ สามเหลี่ยมมีเส้น “ยาจิก แมนึ่ง” หรือ ลายตาไก่ “คมเป็ยะ” หรือ ลายประสานเหมือนโน้ (พัชรา ตันติประภา และคณะ, 2550)

สี เป็นเพียงความชื่นชอบของผู้เป็นเจ้าของ ว่าอยากให้เลือกสรรสีไหนมาประดับตกแต่ง แต่ในอดีตสีและลวดลายมีความหมายถึงการสื่อสาร แต่ปัจจุบันไม่มีผู้รู้ที่จะอธิบายได้ถึงความหมายที่แท้จริงของสีและลวดลาย (พัชรา ตันติประภา และคณะ, 2550)

2.1.6 เครื่องประดับ

ภาพที่ 14 ภาพแสดงตัวอย่างเครื่องประดับซึ่งเป็นสมบัติส่วนตัวของนายทรงศักดิ์ บุญสวัสดิ์
ที่มา : ถ่ายโดย นางสาวสรวิทย์ เดชะ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2559

เครื่องประดับของชาวอาข่าจะอยู่ใน 2 ลักษณะ คือส่วนที่เย็บติดเข้าไปกับเครื่องแต่งกาย เสื้อ กระโปรง อู๋เซ่ อู๋จิ่ง และอีกส่วนคือสวมใส่เข้าไปกับร่างกาย อย่างเช่น กำไลมือ กำไลคอ กำไลข้อมือ แหวนรูปมงกุฎสร้อย พู่ระย้า เครื่องประดับเหล่านี้ล้วนทำมาจากเงิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นของที่มียุทธค่า ดังนั้นเพื่อการเก็บรักษาที่ดี และเป็นการป้องกันของหาย หรือถูกขโมย ชาวอาข่าจึงเย็บติดกับเสื้อผ้าไว้ เพื่อจะได้พกติดตัวไปได้ตลอดเวลา ทุกที่ แต่เมื่อเวลาผ่านไป ชาวอาข่าจะต้องใช้เครื่องประดับเงินนั้นในการแลกเปลี่ยนของที่นำมาเลี้ยงชีพ และกลัวการถูกจี้ จึงได้เปลี่ยนจากวัสดุเงินเป็นอลูมิเนียมและพลาสติกแทน

2.1.6.1 เครื่องประดับกับชีวิตประจำวัน

สำหรับการสวมใส่เครื่องประดับในชีวิตประจำวันที่ต้องทำงานหนัก เทียบเท่ากับผู้ชายอาข่า หญิงสาวชาวอาข่าจึงสวมใส่เครื่องประดับเพียงบางส่วนเท่านั้น เพื่อให้สะดวกและคล่องตัวในการทำงาน และจากความเชื่อที่ว่าเครื่องประดับเสริมสิริมงคลให้แก่ผู้สวมใส่ สุขภาพร่างกายแข็งแรง ป้องกันสิ่งชั่วร้ายเข้าตัว และสวมใส่ด้วยความเคยชินอีกด้วย เครื่องประดับที่ใส่เป็นประจำคือ แหวน กำไล ห่วงคอ

2.1.6.2 เครื่องประดับกับพิธีกรรม

ชาวอาข่ามีพิธีกรรมมากมาย ซึ่งทุกครั้งที่ชาวอาข่าจะเข้าร่วมพิธีกรรมจะต้องสวมชุดประจำเผ่าที่ประดับด้วยเครื่องประดับทุกชนิดทุกแบบ ยกตัวอย่างเช่น พิธีกรรมไล่ชิงช้าเฉลิมฉลองผลผลิตทางการเกษตรที่ให้ผลตอบแทนดี พร้อมเก็บเกี่ยว ดังนั้นในพิธีกรรมนี้ หญิงสาวอาข่าทุกคนจะเต้นรำกันอยู่สนุกสนาน เครื่องประดับเงินจะกระทบกันตามจังหวะการเต้น เกิดเป็นเสียงกระทบกันอย่างไพเราะ

2.1.7 สรุปข้อมูลลักษณะสำคัญของชาวอุโล้อาฮา

ชาวอุโล้อาฮาผู้รักความสงบ ชอบอยู่แบบสันโดษ ห่างไกลจากผู้คน จากคติในการดำเนินชีวิตคือ “อยู่เพื่อสืบทอด” เด็กที่เกิดมาเป็นเหมือนสิ่งยืนยันว่าชนเผ่านี้จะไม่หายสาบสูญไป แล้วเมื่อเด็กเติบโตใหญ่ก็จะเป็นผู้สร้างและผู้ดูแลรักษาชนเผ่าต่อไปจนแก่เฒ่า และเชื่อว่าเมื่อเสียชีวิตไป ก็จะเป็นวิญญาณที่คอยมาดูแล รักษาลูกหลานต่อไป ชาวอาฮาทุกคนจึงมองตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของความต่อเนื่องนั้น และถึงแม้ชาวอาฮาจะมีเพียงภาษาพูด แต่ไม่มีภาษาเขียน ไม่มีตัวตัวอักษรไว้สำหรับจดบันทึกประวัติศาสตร์ของตนเอง มีเพียงแต่ตำนาน ประเพณี พิธีกรรม วัฒนธรรม ที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนเอง ด้วยการสอดแทรกคำสอน ให้ชาวอาฮาทุกคนได้เรียนรู้ และตระหนักถึงความเป็นชนเผ่าอาฮา สิ่งเหล่านี้ครอบคลุมทุกเพศ ทุกวัย ทุกรุ่นและทุกเวลา ตั้งแต่เข้าจรดค่ำ ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ชาวอาฮาทุกคนรู้ซึ่งถึงบุญคุณการให้กำเนิดจากเหล่าบรรพบุรุษ ชาบซึ่งถึงความรู้ที่บรรพบุรุษประทานมาให้ไว้ใช้ในการดำรงชีวิตให้เผ่าพันธุ์อยู่รอดต่อไป

พิธีกรรม ประเพณี และความเชื่อทำให้ชาวอาฮาไม่ลืมถึงรากเหง้าของตนเอง เด็กๆ อาฮาจะเข้าร่วม เห็นและสัมผัสได้ในพิธีกรรม ประเพณีอยู่เสมอ ซึ่งเป็นการสอนแนวทางในการดำเนินชีวิตไปแบบที่เด็กไม่ได้ตั้งใจ และสิ่งเหล่านี้ยังสะท้อนออกมาให้เห็นในทางกายภาพคือการแต่งกาย และเครื่องประดับ ทุกสิ่งอย่างล้วนแล้วแต่มีความหมาย ไม่เพียงแค่ประดับเรือนร่างให้ดูดีและสวยงาม แต่กลับเปี่ยมล้นไปด้วยคุณค่าและความหมายอันลึกซึ้ง

แม้ปัจจุบันวัฒนธรรมในการแต่งกายของทั้งผู้หญิงและผู้ชายชาวอุโล้อาฮาจะมีการเปลี่ยนแปลงไป จนทำให้ไม่สามารถแยกได้ว่าเป็นกลุ่มไหน เผ่าไหน เนื่องจากชาวอุโล้อาฮาทั้งหญิงและชายได้มีโอกาสเข้ามาเรียนหนังสือ ทำงาน พักอาศัยอยู่ในเมือง การแต่งกายจึงเป็นไปตามสมัยของผู้คนในเมือง จึงไม่มีชาวอุโล้อาฮาคนไหนสวมใส่เสื้อผ้าชุดประจำเผ่าในชีวิตประจำวัน รวมถึงผู้อาวุโส ในหมู่บ้านด้วยเช่นกัน มีสิ่งที่หลงเหลืออยู่คือการสวมใส่เครื่องประดับที่มีคุณค่าต่อจิตใจของอาฮาผู้นั้น แต่เมื่อถึงวาระโอกาสสำคัญๆ พิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ชาวอุโล้อาฮา ก็จะเป็นที่รู้กันดีว่าจะต้องแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าแบบเต็มยศ เพื่อแสดงความเคารพต่อบรรพชนผู้ล่วงลับ และให้เกียรติแก่พิธีกรรมสำคัญนั้นๆ สืบทอดต่อกันมาเสมอ

ภาพที่ 15 ภาพแสดงชุดประจำเผ่ากลุ่มอุ้งโล้อาข่า

ที่มา : ถ่ายโดย นางสาวจิระอุล สุภาวรรณ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2559

2.2 เหตุผลที่เลือกนำเสนออุ้งโล้อาข่า

2.2.1 กลุ่มอุ้งโล้อาข่า หรือเรียกอีกชื่อว่า อาข่าไทย เป็นชาวอาข่ากลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย บริเวณดอยตุง แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ราวปี พ .ศ.2426 และมีจำนวนประชากรชาวอุ้งโล้อาข่ากว่า 32,500 คน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนประชากรที่มากที่สุดในกลุ่มชาวอาข่า

2.2.2 อุ้งเซ่ของชาวอุ้งโล้อาข่ามีลักษณะที่โดดเด่น เป็นหมวกกลมแหลมสูง ผู้หญิงชาวอุ้งโล้อาข่าให้ความสำคัญกับอุ้งเซ่มาก เนื่องจากอุ้งเซ่นั้นมีทั้งคุณค่าและมูลค่าอยู่ในตัว มีคุณค่าทางจิตใจ ต่อหญิงสาวอุ้งโล้อาข่าผู้เป็นเจ้าของ เพราะสิ่งนี้ถือเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้ปฏิบัติต่อกันมาตั้งแต่อดีต และมีมูลค่าด้วยทรัพย์สินที่นำมาประดับตกแต่งอุ้งเซ่และร่างกายตนเอง โดยจำนวนและสิ่งของที่นำมาประดับตกแต่งอุ้งเซ่นั้น จะขึ้นอยู่กับทางฐานะ สภาพ อายุ รวมถึงการมีครอบครัวมีลูก ซึ่งถือได้ว่าหน้าที่ของอุ้งเซ่ ไม่เพียงทำให้หญิงสาวอาข่าผู้นั้นดูสวยงาม แต่ยังสามารถแสดงถึงบุคลิกลักษณะตัวตนของผู้หญิงเหล่านั้น และยังแสดงให้เห็นถึงภูมิฐานะทางสังคม

2.2.3 การดำรงอยู่เพื่อการสืบทอด เป็นค่านิยมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของชาวอาข่าได้เป็นอย่างดี ความเป็นนามธรรมนี้ แฝงตัวอยู่ในทุกรูปแบบ ทางวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมที่ทำให้ชาวอาข่านั้นนับถือบรรพบุรุษเป็นอย่างมาก ชาวอาข่าก็มีความเชื่อว่าวิญญาณของบรรพบุรุษเหล่านั้น จะ

คอยมาดูแลรักษาครอบครัวของตนเอง รวมถึงพิธีกรรมอื่นๆ เนื่องจากอาชามีเพียงภาษาพูด แต่ไม่มีตัวอักษร การถ่ายทอดภูมิปัญญาคำสอนของชาวอาข่า จึงเป็นการสอนผ่านตำนาน ประเพณี พิธีกรรม วัฒนธรรม แสดงออกมาในลักษณะทางกายภาพ ผ่านทางเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เครื่องประดับ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ข้าพเจ้ามีความสนใจเป็นพิเศษ เพราะเครื่องประดับของชาวอาข่าไม่เพียงแต่สวยงาม แต่แฝงด้วยคำสอนจากรุ่นบรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลานสืบต่อมา ซึ่งสำหรับยุคปัจจุบันนี้ ความมีคุณค่านี้หาได้ยากมากสำหรับคนในสังคมเมือง เพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองที่ต่างใช้ชีวิตกันอย่างเบียดเสียด แออัด ต่างต้องทำงานกันอย่างหนักและเอาจริงเอาจัง บางคนหวังเพียงวัตถุบางอย่างเป็นผลตอบแทนทางจิตใจ สำหรับการทำงานหนัก และความเหน็ดเหนื่อยจากการเอาตัวรอดในชุมชนเมือง ที่ทำให้ทุกคนต้องดิ้นรนเพื่อเอาการชีวิตรอด จนบางที่คนเหล่านั้นก็ได้ลืมตัวตนบางอย่างของตัวเองไป ลืมไปว่าตนเองมาจากไหน แต่สำหรับชาวอุโล้อาข่าที่มีคติประจำชนเผ่า “อยู่เพื่อสืบทอด” ก็เป็นนัยยะสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ที่สามารถทำให้กลุ่มเยาวชนอุโล้อาข่ารุ่นใหม่ นั้น ยังคงตระหนัก และปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับของชนเผ่าอยู่เสมอ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับของหญิงสาวชาวอุโล้อาข่า ที่มีลักษณะโดยรวมโดดเด่น ผู้คนสามารถมองและทราบว่าเป็นอุโล้อาข่า แต่ในความเป็นจริงคืออยู่ชะที่หญิงสาวอาข่าสวมไว้บนหัวนั้น มีอัตลักษณ์ของผู้เป็นเจ้าของอยู่นั้นเอง ทำให้ข้าพเจ้ามีความสนใจ ถึงวิธีการที่ผู้ใหญ่สอนเด็กอย่างไร ให้เด็กรุ่นใหม่ นั้น สำนึกดีในเรื่องชนชาติ ไม่หลงลืมว่าตนเป็นใคร มาจากไหน ภูมิใจในพื้นที่แผ่นดิน และชาติพันธุ์ของตนเอง

2.3 วิเคราะห์แนวความคิดและแบบแผนในการสร้างสรรค์อยู่ชะของชาวอุโล้อาข่า

ในพิธีกรรมสำคัญ ชาวอุโล้อาข่าทั้งผู้หญิง ผู้ชาย เด็ก วัยรุ่น คนแก่ ผู้อาวุโส จะต้องแต่งกายด้วยชุดชนเผ่าอย่างเต็มยศ เพื่อเป็นการแสดงถึงความเคารพแก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และเป็น การให้เกียรติกับพิธีกรรม ก่อนวันที่จะมีพิธีกรรมชาวอาข่าวัยรุ่นที่มีแรงพลังกำลัง จะช่วยกันจัดเตรียมสถานที่ และยกข้าวของต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในพิธี ส่วนคนแก่และผู้อาวุโส จะเป็นผู้นำที่คอยบอก สอนถึงขั้นตอน กระบวนการ ภูมิปัญญาที่ทำสืบต่อกันมา และเป็นกำลังใจสำคัญอีกด้วย ส่วนเด็กๆจะมานั่งดู และคอยช่วยเหลือเล็กๆน้อยๆเท่าที่จะทำได้ ซึ่งถือเป็นกระบวนการการเรียนรู้โดยที่เด็กเองไม่ได้ตั้งใจ แต่เป็นการปฏิบัติให้เด็กเห็นและให้เด็กซึมซับถึงการสืบทอดวัฒนธรรมที่ดั่งามของชนเผ่าตนเอง

สิ่งที่เห็นได้เด่นชัดที่สุดในชุดประจำเผ่าคือ “อยู่ชะ” สามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ตามช่วงวัย คือ เด็กผู้หญิง ผู้หญิงวัย 18 ปีขึ้นไป และ ผู้หญิงวัย 45 ปีขึ้นไป โดยถือเป็นงานหัตถกรรมที่ถูกถ่ายทอดจากแม่สู่ลูก ทำให้เด็กอุโล้อาข่าเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเอง ไปพร้อมกับการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ลักษณะความแตกต่างอยู่เซ่ของอุโล้อ่าซาใน 3 ช่วงวัย

ลักษณะ	เด็กผู้หญิง	สาววัย 18 ปีขึ้นไป	หญิงวัย 45 ปีขึ้นไป
รูปทรง	 <p>ลักษณะเป็นหมวกสวมคล้ายกับหมวกปิ่นนี้ แต่ไม่สามารถดึงลงมาปิดหูได้</p>	 <p>แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนฐาน ส่วนที่ยึดติดกับศีรษะ ส่วนยอด ทรงกรวย สามเหลี่ยม</p>	 <p>แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนฐาน ส่วนที่ยึดติดกับศีรษะ ส่วนยอด ทรงกรวย สามเหลี่ยม</p>
วัสดุที่นำมาประดับ	<p>ผ้าฝ้าย ผ้าสีต่างๆ เหรียญเงิน หอยเบี้ย ขนไก่ ขนชะนี กระดุมเงินทรงครึ่งวงกลม ลูกปัด เครื่องประดับเงิน ลูกตุ้มไหมพรม</p>	<p>ผ้าฝ้าย ผ้าสีต่างๆ เหรียญเงิน หอยเบี้ย ขนไก่ ขนชะนี กระดุมเงินทรงครึ่งวงกลม ลูกปัด เครื่องประดับเงิน ลูกตุ้มไหมพรม</p>	<p>ผ้าฝ้าย ผ้าสีต่างๆ เหรียญเงิน หอยเบี้ย ขนไก่ ขนชะนี กระดุมเงินทรงครึ่งวงกลม ลูกปัด เครื่องประดับเงิน ลูกตุ้มไหมพรม</p>
จำนวนของวัสดุที่นำมาประดับ	<p>จำนวนน้อย เพราะเน้นน้ำหนักเบา</p>	<p>ทุกๆวัสดุจะถูกนำมาประดับตกแต่งอย่างเต็มที่ตามแต่ฐานะของครอบครัวนั้นๆ</p>	<p>จะลดน้อยลงจากเดิม และสำหรับของมีค่าจะมอบให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานต่อไป</p>
สี	<p>สีหลักๆทั้งหมดมี 5 สี คือ สีน้ำเงิน สีแดง สีเหลือง สีขาว สีเขียว</p>	<p>สีหลักๆทั้งหมดมี 5 สี คือ สีน้ำเงิน สีแดง สีเหลือง สีขาว สีเขียว</p>	<p>สีหลักๆทั้งหมดมี 5 สี คือ สีน้ำเงิน สีแดง สีเหลือง สีขาว สีเขียว</p>

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ลักษณะความแตกต่างของอู่เซ่ของอุโล้อ่าซาใน 3 ช่วงวัย (ต่อ)

ลักษณะ	เด็กผู้หญิง	สาววัย 18 ปีขึ้นไป	หญิงวัย 45 ปีขึ้นไป
ขนาด	 <p>เมื่อเด็กผู้หญิงสวมใส่อู่เซ่ ขนาดของอู่เซ่ พอดีกับ ศีรษะของเด็ก</p>	 <p>เมื่อผู้หญิงสวมใส่อู่เซ่ ขนาดของอู่เซ่จะแหลม สูงขึ้นไปเหนือศีรษะ ความสูงประมาณ 18-30 เซนติเมตร</p>	 <p>เมื่อผู้หญิงสวมใส่อู่เซ่ ขนาดของอู่เซ่จะแหลม สูงขึ้นไปเหนือศีรษะ ความสูงประมาณ 18-30 เซนติเมตร</p>
ลวดลาย	ลวดลายเกิดจากการปัก ด้วยด้ายสีเป็นเส้นๆ จนเป็นรูปทรงเรขาคณิต และวางลวดลายเป็นแนวนอน ซ้อนกันขึ้นไปเป็นชั้นๆ	มีการวางลวดลายเป็นแนวนอน ทับกันขึ้นไปเป็นเส้นๆ สลับกัน ระหว่างวัสดุ เช่น ลูกปัด สลับกับตุ้มเงิน และเหรียญเงิน เป็นต้น รวมถึงวัสดุที่นำมาเพิ่มเติมด้านข้างอู่เซ่ จะตกแต่งในแบบสมดุลง่ายๆ อย่างสมมาตร	มีการวางลวดลายเป็นแนวนอน ทับกันขึ้นไปเป็นเส้นๆ สลับกันระหว่างวัสดุ เช่น ลูกปัดสลับกับตุ้มเงิน และเหรียญเงิน เป็นต้น รวมถึงวัสดุที่นำมาเพิ่มเติมด้านข้างอู่เซ่ จะตกแต่งในแบบสมดุลง่ายๆ อย่างสมมาตร

2.3.1 สรุปตารางวิเคราะห์ลักษณะของอู่เซ่ 3 ช่วงวัย

ลักษณะที่เห็นเด่นชัดคือ ในวัยเด็กรูปทรงจะเรียบง่าย เมื่อสวมใส่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างสะดวก มีเครื่องประดับเงินตกแต่งอยู่น้อยมาก จึงมีน้ำหนักที่เบา มีการวางลวดลายที่เรียบง่าย คือเป็นเส้นแนวนอน แต่มีสีสัน สำหรับอู่เซ่ของหญิงสาววัย 18 ปี และ 45 ปีขึ้นไป มีรูปทรงเหมือนกัน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนฐานที่ติดกับศีรษะ และส่วนยอดที่ต่อจากส่วนฐานขึ้นไป ความสูงของส่วนยอด ขึ้นอยู่กับความต้องการและฐานะของครอบครัวนั้นๆ เพราะหากมีของประดับ

ตกแต่งมาก ก็แสดงถึงความมั่นคงของครอบครัวคนนั้น โดยการวางของตกแต่งจะอยู่อย่างสมดุลแบบสมมาตร แต่เมื่อถึงวัย 45 ปีขึ้นไป เครื่องประดับเงินที่มีค่าบางอย่างจะถูกถอดออก และมอบให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานต่อไป

2.4 มุมมองการแสดงออกถึงความสำคัญของเครื่องประดับ (อู๋เซ่) ในฐานะนักออกแบบ

2.4.1 แสดงถึงวาระโอกาสสำคัญ

ชาวอู๋เซ่จะรู้กันดีว่า เมื่อมีงานพิธีกรรมสำคัญของชาวอู๋เซ่ ทุกคนจะต้องสวมใส่ชุดประจำเผ่าแบบเต็มยศ ครบถ้วน สมบูรณ์แบบที่สุด เพื่อเป็นการเคารพและให้เกียรติพิธีกรรมและบรรพบุรุษของตนที่ล่วงลับไป ทุกอย่างจะถูกทำความสะอาดให้เรียบร้อยและสวยงามอย่างที่สุด

2.4.2 แสดงถึงความสำคัญของสถานะ

อู๋เซ่ สัญลักษณ์แห่งชาติพันธุ์อู๋เซ่ สิ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถานะฐานะทางสังคมของผู้สวมใส่ หากมีการตกแต่งด้วยเครื่องประดับเงินเป็นจำนวนมาก การแสดงได้ถึงฐานะทางการเงินที่มั่นคง และหากมีการประดับด้วยวัสดุที่แปลกตากว่าอู๋เซ่อื่นๆ ก็แสดงให้เห็นความเอาใจใส่ในหน้าที่ของตนเอง นอกจากนี้ อู๋เซ่สามารถบอกสถานะของช่วงวัยได้ จากรูปทรง จากจำนวนเครื่องประดับที่นำมาตกแต่ง และจากสีสันทันที่แตกต่างกัน แต่ในช่วงวัยเดียวกัน อู๋เซ่ก็สามารถบ่งบอกได้ถึงอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลได้อีกด้วย

2.4.3 แสดงถึงความงามทางทัศนธาตุ

อู๋เซ่ มีรูปทรงผสมกันระหว่างครึ่งวงกลม และรูปทรงกรวยแต่ปลายไม่แหลม ถูกห่อด้วยผ้าสีครามเกือบดำ ส่วนล่างสุดของอู๋เซ่ถูกประดับด้วยเหรียญเงินที่เรียงตัวกันด้วยขนาดของเหรียญที่เท่ากัน แต่จะไม่เรียงไปรอบศีรษะ มีเพียงเฉพาะส่วนหน้าเท่านั้น ส่วนถัดไปประดับด้วยเครื่องประดับเงินรูปทรงกลมวางซ้ำกันเป็นแถบเส้น สลับกับแถบเส้นสี และลวดลายปักแบบง่าย โดยเป็นการเรียงตัวกันเป็นแถบเส้นสลับต่อกันขึ้นไปจนถึงยอด ทำให้เห็นถึงพื้นผิวที่แตกต่างกันระหว่างโลหะกับเนื้อผ้าสี ซึ่งจะเรียงกันรอบศีรษะ การประดับด้วยพู่ขนไก่ ขนชะนี สีแดง ที่ถูกจัดวางไว้ด้านข้างของอู๋เซ่ จะมีขนาดและความยาวที่เท่ากันเสมอทั้งซ้ายและขวา เป็นการแบ่งสัดส่วนกับแบบสมดุลอย่างสมมาตร สำหรับสีจะมีสีหลักๆอยู่ทั้งหมด 5 สี คือ สีน้ำเงิน สีแดง สีเหลือง สีเขียว และสีขาว โดยส่วนใหญ่แล้วสีที่เห็นเด่นชัดสุดคือสีแดงจากขนไก่ ขนชะนี ที่ถูกประดับไว้ด้านข้าง และสีขาวของแถบผ้าที่สลับกับสีเงินจากเครื่องประดับเงิน สายรัดคางที่ถูกร้อยเรียงด้วยลูกปัดที่มีขนาดเล็กเท่าๆกันทั้งเส้น เส้นละ 1 สี ประกอบกันเป็นจำนวน 5-6 เส้น แล้วแต่ความพึงพอใจของเจ้าของ

วัสดุที่นำมาประดับนั้น นอกจากจะสร้างสีสันให้แก่อู๋เซ่ ยังสามารถสร้างเสียงได้ด้วย จากการเคลื่อนไหวของร่างกายทำให้วัตถุนั้นกระทบกันเกิดเป็นเสียงขึ้นได้

บทที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูลสู่แนวทางในการออกแบบ

3.1 ความหมายของเครื่องประดับ

โดยทั่วไปแล้วเครื่องประดับ คือวัตถุที่นำมาวางบนร่างกายมนุษย์ เพื่อก่อให้เกิดความสวยงาม แต่มากกว่าความสวยงาม ก็มีความหมายอื่นที่ซ่อนอยู่ คือ การแสดงถึงสถานะทางสังคม โดยแต่ละที่ก็มีความแตกต่างกันไป ตามลักษณะของภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ความเชื่อ รสนิยม สะท้อนออกมาผ่านรูปร่าง รูปทรง ผ่านวัสดุที่นำมาเป็นเครื่องประดับ

ความหมายของเครื่องประดับกับงานศิลปะ

ไม่ใช่แค่เพียงความสวยงามของวัตถุที่ถูกนำมาวางบนร่างกายมนุษย์ แต่ต้องสามารถเล่าเรื่อง และทำให้ผู้สวมใส่และผู้พบเห็นเกิดอารมณ์ ความรู้สึกร่วมได้ด้วย เป็นการสื่อถึงแนวความคิด ตามที่ผู้สร้างผลงานนั้นต้องการ ซึ่งไม่เพียงแค่สวยงามแต่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับจิตใจด้วย

ความเกี่ยวข้องระหว่างเครื่องประดับกับมนุษย์อาจแสดงได้ในแผนภูมิ ดังนี้

ภาพที่ 16 ภาพแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างเครื่องประดับกับมนุษย์

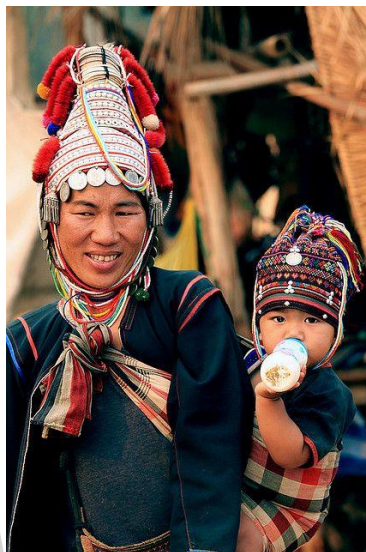
ที่มา : <http://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=34&chap=4&page=t34-4-infodetail01.html>

3.2 เครื่องประดับกับความสวยงาม

3.2.1 เครื่องประดับกับความสวยงามด้านกายภาพและจิตใจ

นอกจากเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เลือกสรรมาสวมใส่เพื่อให้ผู้สวมใส่ดูดีแล้ว เครื่องประดับก็ยังเป็นสิ่งเติมเต็มความสวยงามให้แก่บุคลิกร่างกายอีกด้วย ทั้ง สร้อยคอ แหวน กำไล ต่างหู สร้อยข้อมือ สร้อยข้อเท้า เครื่องประดับศีรษะและอื่นๆ โดยรูปแบบของเครื่องประดับนั้นขึ้นอยู่กับยุคสมัยนั้นๆ ว่า ณ ปัจจุบันนั้น กำลังมีอะไรเป็นที่นิยม รูปแบบ สี วัสดุ ที่เป็นที่ต้องการของท้องตลาด แต่เมื่อเวลาผ่านไป ก็อาจจะเลิกใช้เพราะมองดูว่าเป็นงานที่ล้าสมัยไป และจากนั้นก็ถูกแทนที่ด้วยเครื่องประดับรูปแบบใหม่ๆ วัสดุใหม่ๆ แทน ซึ่งวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์เป็นเครื่องประดับ มีอยู่มากมายหลากหลายประเภท แต่ละวัสดุก็มีคุณสมบัติแตกต่างกันไป สำหรับเครื่องประดับที่มีลักษณะหรูหรา ราคาแพง ใช้วัสดุอย่างดี ประดับด้วยอัญมณี เพชร พลอย ที่มีมูลค่าสูง ใช้เวลาในการสร้างสรรค์นาน เพราะต้องใช้ความมุ่งมั่น ตั้งใจ อย่างพิถีพิถันของช่าง มูลค่าของชิ้นงานนั้น จึงย่อมมีราคาที่สูงตามเหตุผลสมควรของมัน ทำให้มีเพียงผู้ที่มีฐานะทางการเงินดีเท่านั้น ถึงจะครอบครองเครื่องประดับเหล่านั้นได้ เช่นเดียวกับผู้มีรายได้น้อย ก็จะเลือกซื้อเครื่องประดับที่มีราคาเหมาะสมกับสถานะทางการเงินของตนเอง หมายความว่าเครื่องประดับที่คนสวมใส่นั้น ก็สามารถบ่งบอกได้ถึงสถานะทางสังคมของผู้สวมใส่ได้เช่นกัน และนอกจากนั้นเครื่องประดับยังส่งเสริมความมั่นใจให้แก่ผู้สวมใส่ สามารถบ่งบอกได้ถึงรสนิยมของคนนั้น หรือเป็นการแสดงอัตลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร แต่ที่สำคัญเครื่องประดับที่ดีคือ ต้องส่งเสริมให้บุคลิกของผู้สวมใส่ ดูสวยงามมากยิ่งขึ้น เสริมความมั่นใจให้กับผู้ใส่ เติมเต็มความสมบูรณ์แบบในการแต่งตัว ซึ่งไม่ใช่แค่ความสวยงามของเครื่องประดับที่ทำให้ผู้คนเลือกใส่ แต่เพราะเครื่องประดับชิ้นนั้นมีผลต่อจิตใจของผู้ใส่ด้วยเช่นกัน

อูโล้อาฮา มีอูเซ่ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม ใครเห็นอาฮาที่สวมหมวกทรงแหลมสูงแบบนี้ก็จะทราบทันทีเลยว่าเป็นกลุ่มอูโล้อาฮา แต่หากสังเกตดูอย่างพินิจพิจารณาแล้ว จะเห็นว่าอูเซ่ของหญิงสาวอูโล้อาฮานั้นมีข้อแตกต่างกันอยู่ หมายความว่า ความแตกต่างด้านที่ 1 คือช่วงวัยของหญิงสาวที่แตกต่างก็จะมีอูเซ่ที่แตกต่างกัน แตกต่างด้านที่ 2 คือ ความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละคน แม้ว่าจะเป็นช่วงวัยเดียวกันก็ตาม แต่ก็มีจุดที่แตกต่างกันอยู่ ความแตกต่างที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลนั้น เป็นการแสดงถึงความเป็นตัวของตัวเองผ่านงานศิลปะประเภทเครื่องประดับออกมานั่นเอง

ภาพที่ 17 ภาพแสดงความแตกต่างระหว่างอู่เซ่ของหญิงสาวและอู่เซ่ของเด็กผู้หญิง

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/848928598481857721/>

3.2.2 เครื่องประดับที่แสดงการบำบัดทางจิตใจ

เครื่องประดับที่มีรูปร่างสวยงาม อาจจะไม่พอให้คนตัดสินใจซื้อได้ และยังไม่ตอบสนองความต้องการของคนมากเท่าไร จึงมีการเพิ่มเรื่องราวให้กับเครื่องประดับ ให้มีความหมายมากกว่าความสวยงาม ก็อาจจะทำให้ใครต่อใครอยากจะได้มาครอบครอง เพราะมันมีความหมายต่อจิตใจเป็นอย่างมาก อาทิเช่น สร้อยข้อมือที่ทำจากหินสีต่างๆ นอกจากสีอันสวยงามของหินแล้ว ยังถูกเติมเต็มเรื่องราวให้สร้อยเหล่านั้นว่าเป็นสร้อยข้อมือที่สามารถนำโชค เสริมดวงชะตา ให้แก่ผู้สวมใส่ได้ หินสีเหล่านี้มีพลังในตัวเองที่สามารถส่งพลังที่ดีให้แก่ผู้สวมใส่ได้ ใช้เป็นหินบำบัดสุขภาพจิตได้เป็นอย่างดี เพราะพลังงานจากหินช่วยให้ความทุกข์จากการป่วยบรรเทาให้ดีขึ้นได้ เมื่อร่างกายได้รับพลังงานนั้น ระบบในร่างกายก็จะค่อยๆ ฟื้นฟู ปรับสมดุลในร่างกาย ให้ร่างกาย จิตใจ ความคิด และวิญญาณ รวมกันเป็นหนึ่งเดียว (จุฑามาศ ณ สงขลา, 2549) หรือที่กำลังเป็นที่นิยมสำหรับสาวๆ ในตอนนี้ สร้อยข้อมือ จี้ชาร์ม ของแบรนด์เครื่องประดับแพนดอร่า ที่สามารถทำให้ผู้หญิงมีความสุขและสนุกสนานกับการสร้างสรรค์เครื่องประดับของตัวเองได้ โดยการเลือกจี้ชาร์มที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์สำคัญในชีวิต สิ่งที่น่าประทับใจและอยากเก็บไว้เป็นความทรงจำที่ดี สถานที่สำคัญที่มีความหมายต่อตนเอง ความรู้สึกพิเศษต่อคนที่เรารัก ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องประดับที่เป็นเหมือนตัวแทนของความทรงจำที่ดี และยังสามารถสวมใส่ได้กับทุกชุด ทุกสไตล์ได้อีกด้วย

เครื่องประดับของชาวอู๋โล้อาซ่า แบ่งได้ 2 ประเภท คือ เครื่องประดับในชีวิตประจำวัน และเครื่องประดับในพิธีกรรม ซึ่งเครื่องประดับแบบชีวิตประจำวัน ชาวอู๋โล้อาซ่าจะสวมใส่ทุกวันทุกเวลา เพราะมีความเชื่อว่าเครื่องประดับชิ้นนั้น เป็นเหมือนเครื่องรางที่คอยปกป้อง

รักษาจากสิ่งไม่ดีไม่งาม สิ่งชั่วร้าย อันตรายและเชื่อว่าเป็นเครื่องนำโชค ทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง ดี ไม่เป็นโรคร้าย ซึ่งเครื่องประดับดังกล่าวไม่ได้ระบุเจาะจงว่าต้องเป็นเครื่องประดับประเภทใด เพียงแต่ชาวอูโล้อาข่าจะเลือกใส่เครื่องประดับชิ้นที่ตนชื่นชอบเป็นพิเศษ มีค่าทางจิตใจ ต้องการพกไว้ติดตัวตลอดเวลาและสวมใส่แล้วสามารถทำงานได้อย่างคล่องตัว

ภาพที่ 18 ภาพแสดงชาวอูโล้อาข่าในชีวิตประจำวันจะสวมใส่เสื้อผ้าและเครื่องประดับบางชิ้น และสวมอยู่เช่นเสมอ

ที่มา : <https://pongprom.wordpress.com/>

3.2.3 เครื่องประดับที่ทำให้ระลึกถึงบุคคลสำคัญ

แหวนลือกเกิด เข็มกลัดลือกเกิด และจี้ลือกเกิด เป็นที่นิยมในการใส่รูปภาพของคนที่เรารักลงไปได้ ไม่ว่าจะเป็นรูปครอบครัว รูปของสามีภรรยา หรือรูปของพ่อแม่ หรือแม้แต่รูปของศาสนาที่เราเคารพนับถือและศรัทธา บางคนอาจจะนำรูปของคนที่ยังมีชีวิตอยู่มาใส่ เพื่อเป็นเหมือนกับกำลังใจแม้ว่าจะอยู่ห่างไกลกัน หรือบางคนอาจจะใส่รูปของผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว หรือแม้กระทั่งสัตว์เลี้ยงที่ตายไปแล้วเสมือนเป็นสมาชิกหนึ่งในครอบครัว เป็นสิ่งแทนใจสิ่งสุดท้าย สวมใส่หรือห้อยติดไว้ข้างหัวใจไว้ตลอดเวลา เหมือนกับว่าเขาเหล่านั้นอยู่เคียงข้างกายเราเสมอ ไม่ว่าเราจะไปที่ไหน เจอเหตุการณ์ร้ายดียวอย่างไร ก็ยังมีพวกเขาอยู่เป็นขวัญกำลังใจ เป็นเครื่องประดับที่มีผลต่อจิตใจอย่างมาก นอกจากรูปภาพแล้วยังสามารถใส่เส้นผมของคนที่เรารัก หรือขนของสัตว์เลี้ยงที่รักลงไปได้อีกด้วย

ภาพที่ 19 ภาพแสดงจี้ล็อกเก็ตที่มีภาพของ Caroline Polyxene จากไร่่องุ่นแห่ง Hesse-Cassel-Rumpenheim (1762-1821) คริสต์ศักราช 1821 (ซ้าย), จี้ล็อกเก็ตที่มีรูปภาพและเส้นผม (ขวา)
ที่มา : www.artofmourning.com

“จี้” เป็นภาษาอาฮา ซึ่งหมายถึง การลำดับชื่อของบรรพบุรุษชาวอาฮา ชาวอาฮาทุกคนสามารถจำชื่อบรรพบุรุษของตัวเองได้เป็นอย่างดี เด็กๆ ุโล้อาฮาทั้งหญิงและชาย จะท่องชื่อบรรพบุรุษของตัวเองได้ตั้งแต่อายุเพียง 3 ขวบ โดยพยางค์หลังของชื่อพ่อ จะกลายมาเป็นชื่อพยางค์แรกของชื่อลูก ไม่ว่าจะเป็นลูกผู้หญิงหรือผู้ชายก็ตาม ความสำคัญของการไล่ลำดับชื่อบุรุษคือ เมื่อมีพิธีการที่สำคัญๆ อย่างเช่นการแต่งงาน ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายจะต้องไล่ลำดับชื่อของบรรพบุรุษ ซึ่งจะต้องห่างกัน 7 ชั่วโมงขึ้นไป หากต่ำกว่าไม่สามารถแต่งงานกันได้ เพราะเชื่อว่าเด็กที่เกิดมาจะไม่สมประกอบ และในพิธีศพ จะมีการไล่ลำดับชื่อบรรพบุรุษ เพราะเชื่อว่าวิญญาณที่ได้ล่วงลับไป ก็จะไปอยู่กับวิญญาณบรรพบุรุษเหล่านั้น ซึ่งในพิธีกรรมทุกครั้ง ชาวอุโล้อาฮาทุกคนจะต้องสวมใส่เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับประจำชนเผ่าอย่างสมบูรณ์แบบ เพราะเป็นการให้เกียรติและแสดงความเคารพ ถึงแม้ว่าการสวมใส่ชุดประจำชนเผ่า จะสวมใส่เฉพาะในพิธีกรรมสำคัญ แต่ในชีวิตประจำวัน ชาวอุโล้อาก็มีการสวมใส่เครื่องประดับบางชิ้นโดยแต่ละคนอาจจะเลือกใส่เครื่องประดับคนละประเภท แต่แน่นอนว่าชิ้นที่เลือกใส่นั้นมีความสำคัญต่อผู้สวมใส่ บางชิ้นเป็นเครื่องประดับที่เป็นมรดกจากบรรพบุรุษ ชาวอุโล้อาฮาจึงมักใส่เครื่องประดับชิ้นสำคัญนั้นติดตัวเป็นประจำ เพราะนอกจากเป็นคุณค่าทางจิตใจแล้ว ยังมีมูลค่าในตัวอีกด้วย ดังนั้นก็พกติดไว้กับตัวเสมอจึงเป็นเรื่องที่ปลอดภัยต่อการสูญหายอีกด้วย และแม้ว่าเครื่องประดับของอุโล้อาฮาจะไม่มีรูปของบรรพบุรุษหรือเส้นผมไว้ให้ระลึกถึง แต่ก็มีเครื่องประดับที่เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ที่ทำให้ชาวอุโล้อาฮาได้สำนึกถึงบุญคุณของบรรพบุรุษตนเอง

ภาพที่ 20 ภาพแสดงพระบรมสาทิสลักษณ์เหรียญที่ระลึกสำหรับชาวเขา ที่ในหลวง ร.9 พระราชทาน แก่ชาวอุ้งโล้อ่าบ้านแสนเจริญ จ.เชียงรายไว้ทุกคน

3.2.4 เครื่องประดับที่แสดงถึงความเชื่อ ความดิงามในสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติ

เครื่องประดับกับความศรัทธา มีผลต่อจิตใจของผู้สวมใส่อย่างแน่นอน เช่น จี้พระ หรือ อาจจะเป็นของขลัง ผ้ายันต์ ตะกรุด ที่ศาสนิกชนมีความเลื่อมใสในพุทธศาสนา และมีความเชื่อว่าสิ่งที่เราพกติดตัวนี้ จะช่วยให้เราปลอดภัย แคล้วคลาดจากสิ่งร้าย ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหน ทำอะไร ก็จะมีพระ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์นี้คุ้มครอง หรือจี้ไม้กางเขน ที่ผู้นับถือศาสนาคริสต์บางรายนิยมสวมใส่ติดตัว ระลึกถึงพระเยซูไว้อยู่เสมอ และที่สำคัญยังเป็นเหมือนเครื่องชี้้นำให้เราดำเนินชีวิตไปในทางที่ดี เป็นตั้ง เครื่องมือเตือนสติให้เราปฏิบัติตนตามแนวทางศาสนานั้นๆอีกด้วย

ภาพที่ 21 ภาพแสดงสร้อยคอจี้พระ สมบัติส่วนตัวของ นางสาวสรวิทย์ เดชะ

อู๋โล้อ่าข่ามีวิถีชีวิตที่ยาวนาน แต่ไม่มีตัวอักษรในการเขียนจดบันทึกประวัติศาสตร์ เด็กๆ อู๋โล้อ่าข่ารุ่นใหม่ศึกษาความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง ผ่านพิธีกรรมสำคัญที่เป็นเหมือนหลักสูตรผ่านสุภาชิต คำสอน นิทาน ที่เป็นเหมือนกฎระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย รวมถึงเครื่องประดับก็เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงวัฒนธรรมที่ติงามของอู๋โล้อ่าข่า โดยเฉพาะ “อู๋เซ่” ของหญิงสาวอู๋โล้อ่าข่าทุกวัย อู๋เซ่เป็นตัวแทนของความเป็นผู้หญิงอู๋โล้อ่าข่า ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ของลูกสาว ภรรยา และแม่ที่ดี เพราะไม่ใช่แม่ที่ปฏิบัติคนเดียว แต่นั่นคือการเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกหลานต่อไป ดังนั้นเครื่องประดับของอู๋โล้อ่าข่า ไม่ใช่เพียงประดับให้สวยงาม แต่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของอู๋โล้อ่าข่าที่ติงาม และเป็นเครื่องที่คอยเตือนสติให้รู้ตัวเสมอว่า เรานั้นคือกลุ่มชาติพันธุ์อู๋โล้อ่าข่า

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เล็งเห็นว่า สิ่งที่เป็นใจความสำคัญของเครื่องประดับคือเครื่องประดับนั้นมีคุณค่าต่อจิตใจของผู้สวมใส่ เป็นเครื่องเตือนสติให้เราดำเนินชีวิตไปในทางที่ดี ซึ่งสำหรับอู๋เซ่นั้น ก็เป็นเครื่องประดับที่เป็นทั้งสัญลักษณ์แสดงตัวตนถึงความเป็นชาติพันธุ์อู๋โล้อ่าข่า และความสวยงามของอู๋เซ่นั้น ไม่เพียงแต่ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความประทับใจ แต่อู๋เซ่นั้นเป็นเครื่องสะท้อนวัฒนธรรมของชาวอู๋โล้อ่าข่าได้เป็นอย่างดี เพราะด้วยวัฒนธรรมที่ไม่มีตัวอักษรให้ชาวอู๋โล้อ่าข่าอ่านและศึกษาประวัติศาสตร์ของตนเอง แต่เป็นการสั่งสอนผ่านความจำ การบอกเล่า การปฏิบัติ การชี้แนะ จากผู้อาวุโส บิดามารดา ทางผู้วิจัยจึงเห็นสมควรว่า วิถีปฏิบัติของชาวอู๋โล้อ่าข่า นั้น สามารถสร้างเป็นเครื่องประดับ ที่ทรงคุณค่าแก่ผู้คนในศตวรรษที่ 21

3.3 องค์ความรู้ใหม่ที่ว่าด้วยเรื่องเครื่องประดับที่สื่อให้เห็นถึง สถานะและวุฒิภาวะ

3.3.1 โลกแห่งวิถีศตวรรษที่ 21 กับ โลกแห่งวิถีอู๋โล้อ่าข่า

3.3.1.1 โลกแห่งวิถีศตวรรษที่ 21

“โลก” ในศตวรรษที่ 21 ธรรมชาติคือสิ่งทีงดงามและยิ่งใหญ่ที่สุด เพราะธรรมชาติได้ให้กำเนิดสรรพสิ่งทั้งหลาย รวมถึงสิ่งที่มีชีวิตที่เรียกว่า มนุษย์ แต่ปัจจุบันธรรมชาติถูกทำลายลงไปเป็นอย่างมาก จากฝีมือของมนุษย์นั่นเอง พืชพรรณ ต้นไม้ ป่าเขา ค่อยๆหายไป แทนที่ด้วยป่าคอนกรีต อย่างรีสอร์ท อาคารบ้านพักอาศัย สัตว์ป่าลดจำนวนน้อยลงจนบางชนิดสูญพันธุ์ไปแล้ว เหลือไว้เพียงซากโครงกระดูกและภาพให้เราได้รู้จักว่าครั้งหนึ่งเคยมีสัตว์สายพันธุ์นี้อยู่ในโลก หน้าดินที่ซึกร่อนกลายเป็นพื้นที่โล่งขนาดใหญ่ ต้นน้ำลำธารแห้งแล้งกลายเป็นที่ราบ อากาศที่ไว้สำหรับหายใจ กลายเป็นมลพิษขึ้นไปสู่ชั้นบรรยากาศ ทำให้เกิดเป็นภาวะเรือนกระจก ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้โลกเรามีอุณหภูมิที่สูงขึ้น น้ำแข็งในขั้วโลกเหนือละลาย น้ำทะเลมีระดับที่สูงขึ้น เกิดเป็นภัย

ธรรมชาติขึ้นมากมาย ธรรมชาติกำลังแสดงให้เราเห็นว่าการกำลังจะตาย ด้วยสาเหตุหลักจากความ ต้องการของมนุษย์ที่มีจำนวนมากเกินไป (ประเวศ วะสี, 2550)

3.3.1.2 โลกแห่งวิถีอู้อ้อป่าเขา

“ป่าคือเรา เราคือป่า” ชาวอู้อ้อป่าเขาอาศัยอยู่บนพื้นที่สูง ท่ามกลางป่าเขา วิถีชีวิตของชาวอู้อ้อป่าเขาจึงมีความผูกพัน สอดคล้องกับธรรมชาติเป็นอย่างมาก อู้อ้อป่าเขาเชื่อว่า เรามี กินมีใช้ดำรงชีวิตอยู่ได้ทุกวันนี้ก็เพราะว่าป่าให้ประโยชน์ ชาวอู้อ้อป่าเขาจึงมีความตระหนัก เคารพ อนุรักษ์ และมีจิตสำนึกที่ดีกับป่า แม้ว่าป่าจะให้ประโยชน์แก่ชาวอู้อ้อป่าเขามากมาย แต่ชาวอู้อ้อป่าเขาก็ก ะหยิบประโยชน์นั้นมาใช้แค่เลี้ยงชีพตัวเองและคนในครอบครัวได้แบบพอเพียง ไม่เน้นว่าจะนำไปเป็น ประโยชน์เพื่อหารายได้ให้ได้จำนวนเยอะๆ บริเวณหน้าหมู่บ้านของชาวอู้อ้อป่าเขา ทั้งฝั่งเหนือและฝั่ง ใต้ จะเป็นป่าลักษณะหนาทึบ ซึ่งถือว่าเป็นป่าอนุรักษ์ที่มีหลากหลายพืชพันธุ์ ป่าบริเวณนั้นชาวอู้อ้อ ป่าเขาจะไม่อนุญาตให้ใครมาตัดไม้ หรือทำร้ายต้นไม้ในบริเวณนั้นเด็ดขาด และหากมีคนฝ่าฝืนก็จะได้รับ โทษตามความร้ายแรงจากผลของการกระทำนั้น บริเวณที่สำคัญอีกแห่งคือ บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ เป็นแหล่ง ต้นน้ำ รอบๆบ่อน้ำห้ามตัดต้นไม้ ในทุกๆปีคนในชุมชนจะต้องช่วยกันทำความสะอาด เพื่อให้คงสภาพ เดิมของบ่อน้ำไว้ ไม่ให้เปลี่ยนแปลง ชาวอู้อ้อป่าเขาจะเดินมาตักน้ำที่นี้ไว้ใช้สำหรับหุงข้าว ทำกับข้าว เช่น ไห้วบรรพบุรุษ และใช้เป็นน้ำสะอาดในการทำพิธีกรรมต่างๆด้วย เพราะฉะนั้นคนที่จะมาตักน้ำก็ ต้องชำระล้างกายตัวเองให้สะอาดก่อนตัก เพื่อไม่ให้แหล่งต้นน้ำสกปรก

ภาพที่ 22 ภาพแสดงเส้นทางเข้าหมู่บ้านแสนเจริญ จ.เชียงราย
ที่มา : ถ่ายโดยนางสาวสรวิทย์ เดชะ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2559

3.3.1.3 ความสัมพันธ์ของโลกแห่งวิถีศตวรรษที่ 21 กับ โลกแห่งวิถีอุโล้อาฮา

ธรรมชาติเป็นต้นกำเนิดของสรรพสิ่งอันหลากหลาย เป็นที่พึ่งพิงสำคัญของมนุษย์ แต่มนุษย์ก็เอาประโยชน์จากธรรมชาติมากเกินไป จนเกิดผลกระทบมากมายทั้งกับสัตว์ป่าและมนุษย์เอง แต่สำหรับชาวอุโล้อาฮาที่อาศัยความเชื่อ เพื่ออนุรักษ์ป่า ป่าให้คุณประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของพวกเขา ทำให้วิถีชีวิตมีความสอดคล้องและผูกพันกับธรรมชาติ ชาวอุโล้อาฮาทุกคนจึงมีจิตสำนึกที่ดีในการดูแลป่าที่เป็นบ้านของพวกเขา

3.3.2 สังคมแห่งวิถีศตวรรษที่ 21 กับ สังคมแห่งวิถีอุโล้อาฮา

3.3.2.1 สังคมแห่งวิถีศตวรรษที่ 21

“สังคม” ในศตวรรษที่ 21 จำนวนประชากรที่หนาแน่น แออัดกันเกินไป ทุกคนมีความเป็นตัวใครตัวมันสูง สถานะทางสังคมมีการแข่งขันกันจนคนรวย ทำให้เกิดช่องว่างของสองสถานะ สถาบันครอบครัวที่ถือเป็นสถาบันที่สำคัญมากที่สุด เพราะมีผลต่อพฤติกรรม ทักษะคติ การดำเนินชีวิตของเด็กที่กำลังเติบโต แต่แล้วสถาบันครอบครัวในปัจจุบันก็ขาดความเป็นหนึ่งเดียวกัน ชุมชนจึงก็แตกแยก เกิดเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงมากมาย มีคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นโดยผู้ก่อเหตุมีอายุน้อยลง ปัญหาเด็กเยาวชนอายุน้อยติดยาเสพติด เด็กผู้หญิงท้องในวัยเรียน ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์มีจำนวนเพิ่มขึ้น เป็นปัญหาของสังคม และคาดว่าเด็กเยาวชนรุ่นต่อไปที่กำลังจะเติบโตในสภาพแวดล้อม สถานการณ์เช่นเดียวกันนี้ จะปรับตัวให้อยู่ในสภาพแวดล้อมแบบนี้ได้อย่างไร สังคมไม่มีความเสถียรภาพ มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดเป็นภาวะความเครียดในตัวมนุษย์เอง (ประเวศ วะสี, 2550)

3.3.2.2 สังคมแห่งวิถีอุโล้อาฮา

สังคมอาฮาแต่ก่อนถือว่าเป็นสังคมแบบปิด เพราะถิ่นที่อยู่อาศัยห่างไกลจากความเจริญอยู่มาก และไม่นิยมติดต่อสื่อสารกับชาติพันธุ์อื่นๆด้วย แต่ปัจจุบันความเจริญจากในเมือง ได้ก้าวล้ำเข้าไปสู่สังคมอุโล้อาฮาแล้ว ทำให้เด็กๆรุ่นใหม่มีความรู้ในภาษาไทยมากขึ้น ทำให้คนในชุมชนเมืองสามารถศึกษาถึงความเป็นมาของชาวอุโล้อาฮาได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น และแน่นอนว่าความเจริญมาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลง ชาวอุโล้อาฮาบางส่วนเดินทางเข้าไปทำงานในเมือง บ้างก็เปลี่ยนศาสนาไม่นับถือผีแล้ว เพราะวาพิธีกรรมนั้นยุ่งยากซับซ้อน หันมานับถือศาสนาอื่นที่ไม่มีความยุ่งยากทางพิธีกรรม ความเจริญนำพาสิ่งแปลกใหม่เข้ามาในชุมชนอุโล้อาฮา ซึ่งชาวอุโล้อาฮาที่พร้อมและยินยอมเรียนรู้กับสิ่งใหม่ๆเหล่านั้น เพียงแต่ชาวอุโล้อาฮาไม่หลงไหลไปกับสิ่งใหม่ที่ทำให้แปลกตาแปลกใจจนลืมความเป็นอุโล้อาฮาไป แม้ทางกายเสื้อผ้าจะเปลี่ยนแปลงไป สวมใส่เสื้อผ้าเสมือนคนในเมือง แต่วิถีชีวิตและจิตใจนั้นยังคงความเป็นชาติพันธุ์อาฮาอยู่ ผู้ขับเคลื่อนทางสังคมของอุโล้อาฮาคือ

เพศหญิง ผู้หญิงต้องตื่นตั้งแต่ตี 3 เพื่อมาหุงข้าว เตรียมอาหาร ในขณะที่สามีและลูกๆยังนอนหลับอยู่ เมื่อฟ้าใกล้สว่างภรรยากำลังตำข้าว สามีและลูกก็เริ่มตื่นมาช่วยกันทำงานบ้าน ภรรยาและแม่สามี ช่วยกันให้อาหารสัตว์เลี้ยง หมู ไก่ ที่เลี้ยงไว้สำหรับประกอบพิธีกรรม จากนั้นสมาชิกทุกคนในครอบครัวก็จะมารับประทานอาหารเข้าพร้อมกัน จากนั้นสามีภรรยาก็จะออกไปทำไร่ ลูกๆก็ยังอยู่ในความดูแลของพ่อแม่สามี ระหว่างเดินไปไร่ ผู้ชายก็จะขับร้องเพลง ผู้หญิงมือก็ต้องปั่นด้ายไว้สำหรับทอผ้าทอ ปากก็ร้องเพลงโต้ตอบกับฝ่ายชายไป เป็นแบบนี้ทั้งเวลาเดินไปไร่และเดินกลับหมู่บ้าน พอถึงมือเที่ยงแต่ละคนจะห่อข้าวมาเอง แต่จะเด็ดผักที่ปลูกไว้รอบกระท่อมกลางไร่มาทำเป็นอาหารกินกัน และจะเก็บผักไปทำเป็นอาหารมือเย็นกินที่บ้านอีกด้วย พ่อใกล้ค่ำก็จะเดินกลับหมู่บ้าน ทำกิจกรรมในครอบครัวเสร็จ ทุกคนก็จะออกมาที่ลานกิจกรรมกลางหมู่บ้าน เพื่อมาร้องเพลง แลกเปลี่ยนความรู้ ทำกิจกรรมการละเล่นร่วมกัน สอนวิชาความรู้กัน เป็นเวลาแห่งการเรียนรู้ของเด็กๆ เพราะการกระทำและการบอกเล่าเป็นการสืบทอดที่สำคัญของชาวอุโล้อาฮา อย่างไรก็ตามวิถีชีวิตของชาวอาฮาสะท้อนออกมาในรูปแบบของเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับอย่างเห็นได้ชัด

อูเซะ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงคำสั่งสอนจากบรรพบุรุษ เพราะเด็กๆชาวอุโล้อาฮา จะคอยช่วยเหลือคนในครอบครัวทำงานอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเวลาที่อยู่ในบ้าน หรือเวลาที่เดินไปทำงานที่ไร่ในสวน ทำให้เด็กๆซึมซับภูมิปัญญา คำสั่งสอนจากผู้อาวุโสไปแบบไม่ตั้งตัว และยังเป็นตัวสานสัมพันธ์ระหว่างแม่และลูก เพราะการสร้างสรรค้อูเซะ เกิดจากการถ่ายทอดองค์ความรู้จากแม่สู่ลูก เป็นการสอนจากการบอกเล่าให้เด็กจำและปฏิบัติให้ดูเป็นแบบอย่าง ด้วยความที่อูโล้อาฮาไม่มีอักษรในการบันทึก จึงมีเพียงหนทางเดียวคือการสอนจากการเล่าอธิบายให้เห็นและลงมือทำจริง อูเซะเป็นมรดกทรงคุณค่าที่ส่งต่อให้คนในครอบครัว ด้วยเครื่องประดับเงินที่มีมูลค่าทั้งหลาย ถูกประดับไว้ให้สวยงามบนอูเซะของหญิงอูโล้อาฮาที่พร้อมจะแต่งงานมีครอบครัว ซึ่งที่มาของเครื่องประดับเงินนั้นเป็นทั้งมรดกที่ได้จากแม่หรือยายมา และเมื่อหญิงสาวอายุมากขึ้นและมีลูกที่กำลังโตเป็นวัยรุ่น ก็จะถอดเครื่องประดับเงินนั้น ส่งมอบต่อไปยังลูกอีกต่อหนึ่ง อูเซะเป็นเครื่องประดับที่บ่งบอกถึงฐานะทางสังคม เครื่องประดับเงินที่นำมาตกแต่งบนอูเซะ ขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินของครอบครัวนั้นๆ หากมีจำนวนที่เยอะและขนาดใหญ่ ก็สามารถแสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่งของครอบครัว ที่มีผู้นำที่ดีในการเลี้ยงดูสมาชิกทุกคนในครอบครัว

ภาพที่ 23 ภาพแสดงกิจกรรมงานโล้ชิงช้า

ที่มา : ถ่ายโดย นายพูนธนะ ชมพูวิเศษ วันที่ 6 กันยายน 2559

3.3.2.3 ความสัมพันธ์ของสังคมแห่งวิถีศตวรรษที่ 21 กับ สังคมแห่งวิถีอู่ไร่อาป่า

สถาบันครอบครัว ที่หล่อหลอมเยาวชนให้เป็นทุกคนดีต่อสังคมและเป็นคนสร้างปัญหาให้สังคมก็ได้ เพราะครอบครัวขาดความเป็นหนึ่งเดียวกัน วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ทุกคนต้องดิ้นรนเอาตัวรอด ตัวใครตัวมัน ความแบ่งแยกของสถานะทางชนชั้นระหว่างคนรวยกับคนจน แต่สำหรับอู่ไร่อาป่าการได้รับอิทธิพลความเจริญก้าวหน้าและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ชาวอู่ไร่อาป่าต่างแสดงให้เห็นถึงความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองเป็นอย่างมาก ทุกคนยังคงยึดกับความเป็นตัวตนของตัวเอง เรียนรู้และยอมรับความเจริญเหล่านั้น เพื่อปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเองได้เป็นอย่างดี สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่าง อยู่ช่ะยังเป็นเหมือนตัวกลางในความสัมพันธ์ของครอบครัว ด้วยวิถีชีวิตที่ถูกถ่ายทอดมาว่าแม่ต้องสอนลูกๆทำงานหัตถกรรมของตนเอง เพราะเป็นสิ่งที่เป็นมรดกที่มีคุณค่าต่อจิตใจ

3.3.3 มนุษย์แห่งวิถีศตวรรษที่ 21 กับ มนุษย์แห่งวิถีอู่ไร่อาป่า

3.3.3.1 มนุษย์แห่งวิถีศตวรรษที่ 21

“มนุษย์” ในศตวรรษที่ 21 ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าจะมีความแข่งขันกันสูงมาก ทุกคนต่างดิ้นรนเพื่อการเอาตัวรอด สภาพแวดล้อมรอบตัวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนทำให้มนุษย์มีความเครียดสูง ทำให้สภาวะจิตใจแย่ลง มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ หากใครที่ไม่สามารถควบคุมความเครียดได้ ก็จะต้องหาตัวช่วยในการกำจัดความเครียด โดยการหันไปพึ่งยาเสพติด ใช้ยาเสพติด เกิดภาวะประสาทหลอน ระแวง คิดว่าจะมีใครทำร้ายตัวเอง จึงฆ่าคนอื่น ความเหนื่อยล้าอ่อนแรง หมดกำลังใจ สิ้นหวัง ก็จะคิดทำร้ายตัวเอง หรือฆ่าตัวตาย (ประเวศ วะสี, 2550)

3.3.3.2 มนุษย์แห่งวิถีอู๋ไล้อาฮา

ความแตกต่างในพื้นที่ถิ่นอาศัย ทำให้ชาวอู๋ไล้อาฮาโชคดีกว่าคนในชุมชนเมืองเป็นอย่างมาก ธรรมชาติที่ล้อมรอบ บรรยากาศที่อบอุ่น ผู้คนแบ่งปันด้วยความรักใคร่ ไม่ใช่การแข่งขัน ช่วยเหลือกันโดยไม่ได้หวังผลเป็นเงินทอง วันนี้ครอบครัวเราไปช่วยครอบครัวเพื่อนบ้านทำไร่ วันต่อไปเขาก็จะมาช่วยครอบครัวเราทำไร่ ช่วยเหลือกัน ฟังพาอาศัยกันแบบนี้เสมอมา ชาวอู๋ไล้อาฮาทำไร่ทำสวนเพื่อการดำรงชีพเป็นหลัก ชาวที่ได้หากมีมากเกินไปสำหรับครอบครัวเรา ก็จะแบ่งให้ครอบครัวอื่นๆในชุมชน ชาวอู๋ไล้อาฮาอยู่กันอย่างพอเพียง

“อาฮา เซ่ฮา ทิข่ามา” สุภาษิตในภาษาอาฮา ซึ่งหมายถึง ไม่ว่าจะประชาชนชาวอาฮา จะอาศัยอยู่ ณ ที่ใด ต่างที่ ต่างถิ่นกัน แต่ก็ยังเป็นเผ่าเดียวกัน ไม่มีการแบ่งแยกกัน กลุ่มชาติพันธุ์อาฮา แบ่งได้เป็น 8 กลุ่ม ในประเทศไทย และยังมีกระจายตัวอยู่ในอีกหลายประเทศ แต่แม้ว่าจะคนละกลุ่ม อาศัยอยู่คนละพื้นที่ แต่ก็ถือว่าเป็นพวกเดียวกัน มีความสามัคคีกันเป็นอย่างดี ความอิสระทางด้านความคิดของผู้หญิงอาฮา ทำให้ทุกคนสามารถแสดงความเป็นตัวตนของตัวเอง ผ่านเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ อู๋เซ่ สามารถบอกได้ถึงลักษณะนิสัยของเจ้าของ เพราะอู๋เซ่เป็นงานหัตถกรรมของชาวอู๋ไล้อาฮา ที่หญิงสาวทุกคนจะต้องทำอู๋เซ่ใส่เอง แม้ว่ารูปทรง วัสดุ ในการสร้างสรรค์อู๋เซ่จะเหมือนกัน แต่ความละเอียดใส่ใจในการเย็บปักของแต่ละคนไม่เหมือนกัน อู๋เซ่ที่เห็นถึงความบรรจงประณีตทำอย่างตั้งใจ บ่งบอกได้ถึงความใส่ใจในหน้าที่ที่ตนเองพึงรับผิดชอบ หรือเป็นอีกนัยยะหนึ่งคือหญิงสาวผู้นั้นรู้จักหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี อู๋เซ่กับความเป็นผู้หญิง เพศหญิงในกลุ่มอู๋ไล้อาฮา ไม่ใช่แค่เพศที่ต้องแต่งงานให้สวยงาม แต่เป็นเพศที่ต้องแบกรับภาระหน้าที่ที่มากกว่าผู้ชาย งานหลัก งานหนัก เพศหญิงเป็นฝ่ายรับผิดชอบ แม้การแบกน้ำ ทำไร่ทำสวนก็เป็นผู้หญิงเป็นหลัก รวมถึงความรับผิดชอบทุกๆเรื่องในครอบครัว ความเป็นอยู่

3.3.3.3 ความสัมพันธ์ของมนุษย์แห่งวิถีศตวรรษที่ 21 กับ มนุษย์แห่งวิถีอู๋ไล้อาฮา

ความแออัดของประชากร กับการแข่งขันที่สูงขึ้นทุกวัน ชีวิตที่ต้องทำมาหากินในเมืองหลวง อยู่ห่างไกลจากครอบครัวอย่างอ้างว้าง จริงอยู่ที่บางคนสามารถใช้ชีวิตอยู่คนเดียวได้ แต่ก็ทำให้มนุษย์เกิดสภาวะความเครียดและวิตกกังวล ไม่รู้ถึงสถานะของตน สภาพบรรยากาศโดยรอบไม่เอื้อให้ใจรู้สึกผ่อนคลายและนิ่งได้ กลายเป็นก็เก็บความเครียดสะสม แตกต่างจากชาวอู๋ไล้อาฮา ที่มีธรรมชาติอยู่ล้อมรอบตัว แม้ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นในเมือง แต่ความสุขในครอบครัวนั้นมิให้กันเสมอ การอาศัยอยู่แบบครอบครัวใหญ่ พ่อสอนให้ลูกๆทุกคนท่องชื่อบรรพบุรุษของตระกูล แม่สอนลูกสาวให้รู้จักวิธีปั่นด้าย ทอผ้า เย็บเป็นชุดสวมใส่ได้ ตายายเลี้ยงหลานอยู่ที่บ้าน ช่วงค่ำมีกิจกรรมสานสัมพันธ์ของคนในชุมชน ทุกคนรู้ถึงสถานะของตนเองเป็นอย่างดีว่าหน้าที่ที่

แท้จริงของตนเองคืออะไร ทำให้สมาชิกทุกคนมีสานสัมพันธ์ต่อกันในทุกๆกิจกรรม แม้จะอาศัยกันอยู่ต่างหมู่บ้านหรือคนละประเทศแต่ชาวอาข่าก็มีความสามัคคีเป็นปึกแผ่นเดียวกัน

3.3.4 กลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มอุโล้อาข่า

กระเหรี่ยง อีกหนึ่งชาติพันธุ์ที่มีจำนวนประชากรในไทยมากที่สุด แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กระเหรี่ยงสะกอ และ กระเหรี่ยงโปว กระเหรี่ยงมีภาษาเป็นของตัวเอง แต่ไม่มีอักษรเช่นเดียวกับชาติพันธุ์อาข่า ชาวกระเหรี่ยงได้รับยกย่องว่าเป็นนักเล่นกีตาร์ที่ตีมาก ทุกค่ำคืนจะล้อมวงกันรอบกองไฟ ผู้ใหญ่ต่างผลัดกันเล่นกีตาร์ เรื่องราวของตำนานต่างๆ ที่เคยได้ยินมาในวัยเด็ก เล่าต่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ฟังและสืบทอดกันต่อไป ซึ่งเป็นวิถีเดียวกันกับชาวอาข่า ที่ส่งสอนลูกหลานตัวเองผ่านการเล่าเรื่องเช่นกัน เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวกระเหรี่ยง ตัวเสื้อของทั้งชายและหญิงมีรูปแบบที่เหมือนกัน ต่างกันแค่ขนาด นอกจากนั้นเสื้อผ้าของผู้หญิงยังเป็นตัวบ่งบอกถึงสถานะภาพของผู้หญิงด้วย ผู้หญิงโสด จะสวมเป็นเดรสผ้าฝ้ายยาวสีขาวที่เจ้าตัวทอเอง ปักลวดลายตามแต่แต่ละคนจะสร้างสรรค์ ยิ่งโตลายปักก็ยิ่งพิถีพิถันขึ้น ส่วนผมจะเกล้าและมัดเป็นจุกไว้กลางศีรษะ และผู้หญิงกระเหรี่ยงทุกคมจะมีผ้าคลุมศีรษะ ลักษณะเป็นผ้าคาดสีขาวหรือสีแดง พันรอบศีรษะแต่ทั้งชายไว้คลุมไปถึงไหล่ แต่สำหรับผู้หญิงกระเหรี่ยงที่แต่งงานแล้ว จะสวมเสื้อกับโสร่ง เสื้อผ้าฝ้ายตัวสั้น ย้อมครามสีเข้ม ปักลวดลายด้วยด้ายแดงและลูกเดือย ความยากง่ายของลวดลายขึ้นอยู่กับฝีมือของผู้ปัก เวลาและฐานะทางการเงิน เครื่องประดับเอกลักษณ์ของกระเหรี่ยงคือสร้อยประคำลูกเล็กๆ เมื่อถึงวาระโอกาสสำคัญจะสวมสร้อยประคำสายยาวหลายๆเส้นทับกัน โดยมีประคำที่ทำจากหลากหลายพื้นที่ ยุโรป จีน อินเดีย ใช้เป็นของกลางในการซื้อขายของป่า แต่ประคำท้องถิ่นของชาวกระเหรี่ยงสร้างสรรค์มาจากกะลามะพร้าว เกลาเป็นชิ้นเล็กเจาะรูร้อยเป็นสร้อยยาว ลูกประคำจากกะลามะพร้าวหากใช้ไปเป็นเวลานานจะสีดำและมันเงา ยิ่งสวยงาม

สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า นอกจากเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแล้ว อยู่ช๊ะเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกว่าเป็นชาติพันธุ์อาข่าได้ แบ่งแยกจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นได้อย่างชัดเจน แม้มีความแตกต่างระหว่างชาติพันธุ์ แต่ก็มีสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเป็นอันเดียวกัน คือ เครื่องประดับเงิน สามารถนำมาซื้อขาย แลกเปลี่ยนของกันละกันได้ ดังนั้นชาติพันธุ์ใดใดก็จะมีวิธีการนำเอาเครื่องประดับเงินติดตัวไปเสมอ เช่น ชาวลีซู จะเป็นสร้อยห้อยด้วยเหรียญเงิน ลาหู่ จะเย็บเครื่องประดับเงินเข้าไว้กับเครื่องแต่งกาย นอกจากเครื่องประดับเงินที่เหมือนกัน ยังมีลูกปัดสี ที่จากเดิมเป็นลูกเดือยย้อมสีธรรมชาติ และมีหอยเบี้ย ในทุกๆเผ่า แต่มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง เช่น ผู้หญิงอาข่าและกระเหรี่ยงจะห้อยสร้อยลูกปัดสีในจำนวนมากๆ หลากๆเส้น โดยมีทั้งขนาดเม็ดใหญ่และเม็ดเล็กปะปนกัน ส่วนหญิงสาวลาหู่ นิยมลูกปัดสีขาวล้วน หรือสีขาวสลับแดง แผ่นดุมเงินและกำไลอันใหญ่ ที่เป็นที่ยิยมในผู้หญิงชาวอาข่า ลาหู่ และลีซู จะติดไว้บนหน้าอกเสื้อชั้นนอกสุด โดยขนาดและจำนวนของแผ่นดุมเงิน

นั้น ขึ้นอยู่กับฐานะของครอบครัวนั้นๆ เช่นเดียวกับกำไลอันใหญ่ ที่มีทั้งแบบสลักลวดลายและแบบไม่มีลาย แฝงคอ ที่มีทั้งสำหรับผู้หญิงลีซุ อาฮา ลาหู่ และกระเหรี่ยง รูปทรงคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันที่มีแบบลายสลัก หรือลายดอกตุ้ม หรือแบบเรียบแบน

ดังนั้น ชาติพันธุ์อาฮาไม่ใช่แค่ชาติพันธุ์เดียว ที่มีเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ เป็นเหมือนสัญลักษณ์ในการแบ่งสถานะทางสังคม และสถานะภาพของผู้หญิง ภาระหน้าที่ส่วนใหญ่ ตกมาเป็นของผู้หญิง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย รวมถึงเครื่องประดับ สามารถบ่งบอกได้ถึงลักษณะนิสัย ของแต่ละคน เพราะทุกอย่างเป็นงานฝีมือที่ถูกถ่ายทอดมาจากแม่สู่ลูก ในการดำเนินชีวิต ตั้งแต่เกิด จนตายไป ทุกเพศทุกวัย ถูกครอบคลุมด้วยเรื่องของพิธีกรรม ประเพณีอันสำคัญ แม้ว่าปัจจุบันนั้นจะมีเพียงวาระโอกาสสำคัญที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์สวมใส่เสื้อผ้าประจำชนเผ่า แต่กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้น ไม่เคยลืมรากเหง้าของตัวเอง ยังคงมีสัญลักษณ์ที่เป็นคุณค่าทางจิตใจฝังไว้เสมอ ในทุกๆยุคสมัย

จากการศึกษาข้อเปรียบเทียบระหว่างโลก สังคม และมนุษย์ของวิถีแห่งศตวรรษที่ 21 กับวิถีแห่งอุโล้อาฮา ทำให้เห็นความแตกต่างและความสัมพันธ์ของทั้ง 2 วิถี ซึ่งในวิถีแห่งอุโล้อาฮา นั้น ทำให้เราได้พบว่า “อู่เซะ” เป็นตั้งเครื่องศิวกรรม (เครื่องประดับศิวระ) ของชาวอุโล้อาฮา เป็นมรดกล้ำค่าทางวัฒนธรรม แฝงการแสดงออก ในเรื่องของวุฒิภาวะ และสถานะภาพ ดังนั้นเครื่องศิวกรรมหรืออู่เซะนั้น เปรียบได้ว่าเป็นวัตถุที่ทำให้ผู้สวมใส่เข้าใจสถานะภาพและวุฒิภาวะของตนเอง ถือเป็นคติที่มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21

3.4 แนวทางในการวิเคราะห์

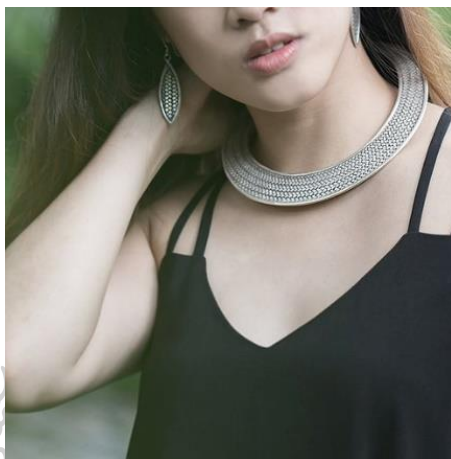
3.4.1 คติที่ได้จากการศึกษาถึงองค์ความรู้จากอู่เซะของอุโล้อาฮา

คติที่ได้จากการศึกษาถึงองค์ความรู้จากอู่เซะของอุโล้อาฮา คือ “อู่เซะ” เป็นเครื่องศิวกรรม (เครื่องประดับศิวระ) ที่ทำให้ผู้สวมใส่เข้าใจสถานะภาพและวุฒิภาวะของตนเอง ซึ่งคตินี้เหมาะสำหรับคนในศตวรรษที่ 21 และการเรียนรู้เรื่องราวใหม่ วัฒนธรรมจากสังคมอื่นไม่ใช่เรื่องที่ยากในปัจจุบันแล้ว ซึ่งปัจจุบันมีศิลปินจำนวนไม่น้อยที่ได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจากวัฒนธรรมของชาวเขา และเป็นที่ยอมรับได้ไม่ยากในศตวรรษที่ 21 นี้อีกด้วย อาทิเช่นแบรนด์เครื่องประดับและเสื้อผ้าที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากชาวเขา

3.4.1.1 เครื่องประดับจากแบรนด์ NORWA JEWELRY

ปรนิน คัมเมธา (นา) เจ้าของแบรนด์เครื่องประดับ NORWA JEWELRY มีความหมาย “หญิงสาวที่จิตใจบริสุทธิ์” มาจากภาษาปกากะญอ โดยผลงานเครื่องประดับได้รับแรงบันดาลใจจากความมีเสน่ห์เฉพาะของชาวปกากะญอ นอกจากความสวยงามของเครื่องประดับปกากะญอแล้ว ในความสวยงามนั้นยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวปกากะญอ

เครื่องประดับแต่ละประเภทยังมีความหมายซ่อนอยู่เช่น กำไล เชื่อว่าสามารถเรียกขวัญไว้กับตัวได้ สร้อยคอ แสดงถึงสถานะความร่ำรวย เครื่องประดับทั้งหมดนั้นแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของเจ้าของ

ภาพที่ 24 ภาพแสดงเครื่องประดับจากแบรนด์ NORWA JEWELRY

ที่มา : <https://www.norwajewelry.com/product-page/01>

กำไลคอ (COLLAR) ของ NORWA JEWELRY ถูกออกแบบรูปทรงให้เหลือเป็นรูปทรงเรขาคณิต วงกลมง่ายๆ และต่างหูที่เป็นรูปทรงลักษณะเหมือนเม็ดข้าว โดยสร้างสรรค์ใหม่ให้ดูร่วมสมัยมากขึ้น ทำให้รู้สึกถึงความเข้มแข็งและความเชื่อมั่นในตัวเอง ด้วยความพิถีพิถันจากการถักเส้นเงินด้วยมือทั้งชิ้น ทำให้มีพื้นผิวที่สวยงาม และยังให้ความรู้สึกถึงกลิ่นอายของความเป็นวัฒนธรรมชาวเขาอยู่

3.4.1.2 เครื่องประดับจากแบรนด์ Lingua Nigra

Alicia Goodwin นักออกแบบและเจ้าของแบรนด์เครื่องประดับ Lingua Nigra ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ และความเชื่อเรื่องโชครางของขลังในสมัยวิคตอเรีย รูปทรงของเครื่องประดับเป็นรูปทรงที่ได้มาจากธรรมชาติ และสร้างพื้นผิวของรูปทรงนั้นให้ดูน่าสนใจขึ้นด้วยวิธีการกัดกรดโลหะ ซึ่งไม่สามารถคาดเดาได้ว่ากรดที่กำลังกัดโลหะนั้นจะกัดไปในทิศทางใด ซึ่งสร้อยคอเส้นนี้แสดงให้เห็นถึงความร่วมสมัย ที่ใช้โลหะตัดเป็นรูปเขี้ยวสัตว์ ที่นำมาวางองค์ประกอบใหม่ และทำพื้นผิวให้งานยังคงมีความรู้สึกถึงความเป็นเครื่องรางของขลังอยู่

ภาพที่ 25 ภาพแสดงสร้อยคอของแบรนด์เครื่องประดับ Lingua Nigra

ที่มา : <https://linguanigra.com/collections/wildgold/products/blue-lapis-fang-necklace>

3.4.1.3 แบรินด์เครื่องแต่งกาย KOE' ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากชาวเขา

ชนิดา ยูระสิทธิ์ เจ้าของแบรนด์เสื้อผ้า “KOE'” อ่านว่า โคะ เป็นคำอุเทนของคนภาคเหนือ เมื่อเจอกับเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกประหลาดใจ หรือตกใจ โคะ แบรินด์เสื้อผ้าที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเสื้อผ้าของชาวกระเหรี่ยง ลักษณะเสื้อผ้าของโคะ สะท้อนให้เห็นถึง รูปทรงของเสื้อกระเหรี่ยงที่เรียบง่าย แต่ถูกนำมาเสนอใหม่ในชุดจัมสูท เพื่อความคล่องตัวเมื่อสวมใส่ และคงความเป็นแฟชั่นไว้อยู่ ด้วยการลดทอนลายปักของชาวเขาลง แทนที่ด้วยการตอกตราไม้ และร้อยด้วยริบบิ้นขนาดใหญ่ ทำปลายแขนและปลายเสื้อให้เป็นขุยๆฟูๆ แบรินด์ KOE' มี Hashtag ประจำแบรนด์คือ #homesickwear หมายถึง เสื้อผ้าที่ทำให้เกิดความรู้สึกคิดถึงบ้าน

ภาพที่ 26 ภาพแสดง เสื้อผ้าของแบรนด์ KOE'

ที่มา : เพจร้าน KOE BRAND THAILAND

จากการศึกษาถึงแบรนด์ต่างๆที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากชาวเขา มาสร้างเป็นงานศิลปะทั้งแบบเครื่องประดับและเครื่องแต่งกาย จะเห็นได้ว่าแต่ละแบรนด์นั้นมีความคิดและแนวทางในการสร้างสรรค์แตกต่างกัน บ้างก็ได้รับแรงบันดาลใจจากความเป็นเอกลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์เฉพาะตัวของชนเผ่าต่างๆ บ้างก็ได้รับแรงบันดาลใจจากความเรียบง่ายในรูปแบบงานหัตถกรรมของชนเผ่า อย่างไรก็ตามความแตกต่างของทีมากก็แสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางความงามต่อจิตใจเช่นเดียวกันทั้งสิ้น เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านรูปแบบใหม่ เพื่อให้คนในศตวรรษที่ 21 เข้าถึงวัฒนธรรมของชนเผ่าเหล่านั้นได้ง่ายยิ่งขึ้น

3.4.2 กระแสกลุ่มอายุ

กรุงเทพ ณ 2562 เมืองหลวงที่หนาแน่นไปด้วยผู้คนจากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย และชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในไทยแบบถาวร ในพื้นที่เพียง 1,500 กว่า ตร./กม. แต่มีผู้อยู่อาศัยอยู่กว่า 5.5 ล้านคน จากประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีราษฎรชายหญิงสัญชาติไทยและไม่มีสัญชาติไทย รวมทั้งสิ้น 5,682,415 คน กรุงเทพจึงเป็นเมืองเศรษฐกิจหลักของประเทศไทย บริษัทชาวต่างชาติ ทอยอยเข้ามาลงทุนเปิดบริษัท เปิดโรงงาน สร้างเป็นฐานผลิตหลักแก่งานอุตสาหกรรม ในกรุงเทพเป็นจำนวนมาก เพราะสำหรับชาวต่างชาติถือว่าประเทศไทยค่าครองชีพถูก และยังการขยายธุรกิจมากเท่าไร แรงงานต่างด้าวที่เดินทางเข้าประเทศไทยก็มีจำนวนมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้เกิดความแออัดในชุมชนเมือง ความหลากหลายของประชากร จากหลากหลายพื้นถิ่น ต่างพากันเดินทางเข้ามาศึกษาและหางานทำในกรุงเทพ เมืองที่เต็มไปด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ ที่ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อต่างๆ ทำให้ผู้คนซึมซับเข้าไป กลายเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนเมือง ผู้คนที่เดินทางมาจากชนบท ที่มีความเจริญน้อยกว่า ถูกครอบงำด้วยความก้าวหน้าเหล่านั้น จนทำให้เกิดเป็นปมด้อยทางวัฒนธรรม เป็นเหตุให้เกิดความรู้สึกละอายแก่รากเหง้าของตนเอง แต่กลับพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมเมือง โดยเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นดั่งสัญลักษณ์ของชีวิตที่ทันสมัย วัยรุ่นส่วนใหญ่จึงเริ่มปฏิเสธวัฒนธรรมพื้นถิ่นดั้งเดิมของตนเอง เกิดเป็นช่องว่างของความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวเอง หรือแม้แต่ชุมชนด้วยกัน ภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เริ่มหายไปพร้อมกับคุณภาพชีวิตที่ทยอยลงไป ทุกคนอยู่ในลักษณะตัวใครตัวมัน วัฒนธรรมดั้งเดิมมีความซับซ้อนยุ่งยาก จึงกลายเป็นเรื่องเบื่อหน่าย ไม่น่าสนใจแต่กลับไปสนใจวัฒนธรรมใหม่ๆที่เข้าใจง่าย ไม่มีอะไรซับซ้อน

ปัจจุบันมีเยาวชนจำนวนมากที่ต้องอยู่ห่างจากครอบครัว ด้วยเงื่อนไขที่ต้องไปศึกษาหาความรู้ ทำให้เยาวชนเหล่านั้นต้องอาศัยอยู่ตามหอพักเพียงลำพัง แม้จะมีเพื่อนที่มาจากต่างถิ่นฐานมาอยู่รวมกันก็ตาม แต่เมื่อมีสภาวะความเครียดจากสภาพแวดล้อม ทำให้วุฒิภาวะที่เท่าเทียมกันนั้น ไม่สามารถให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ดีเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดเป็นความเครียดสะสม หรือเป็นโรคซึมเศร้าได้ หากทางออกไม่เจอ ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาที่ขึ้นอยู่กับรากฐานที่ตัวเองมีว่าจะเข้มแข็งพอที่จะแก้ไขปัญหาต่อไปหรือว่าจะพ่ายแพ้กับปัญหาเหล่านั้นแทน สำหรับสื่อออนไลน์ถือว่ามีผลกระทบเป็นอย่างมากกับคนยุคปัจจุบันนี้ การได้รับความสนใจจากคนอื่นที่เราไม่รู้จักรับเป็นเรื่องที่ทำให้รู้สึกหลงตัวเอง โลกออนไลน์นำพาทั้งสิ่งที่ดีและร้ายเข้ามาพร้อมๆกัน เราสามารถเดินทางไปไหนก็ได้บนโลก เพียงเราเชื่อมต่อโลกออนไลน์ และเราสามารถสูญเสียหมดทุกอย่างได้เพียงเราเชื่อมต่อโลกออนไลน์เช่นกัน

กลุ่มมิลเลนเนียล (Millennial) คือ ชาวสุขนิยม อายุราว 25-37 ปี เชื่อว่าความสุขสำคัญกว่าเงิน ให้ความสำคัญในการแสดงความเป็นตัวเองอย่างชัดเจน มีความเชื่อว่าโลกเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้อย่างอิสระ บนพื้นฐานความเข้มแข็งของจิตวิญญาณกับวัฒนธรรมที่เลื่อมใส มักใช้หลักทางโหราศาสตร์ ดวงชะตา ราศี เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าชาวมิลเลนเนียลจะเก่งในการใช้ชีวิตอย่างไร แต่ก็มีคามอ่อนไหวภายใน ต้องการที่พึ่งเรื่องตัวช่วยให้จิตใจไม่มีความเข้มแข็งด้วยเช่นกัน

ทางผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์กลุ่มมิลเลนเนียล เพื่อหาข้อมูลมาเป็นแนวทางในการออกแบบต่อไป ซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นคนต่างจังหวัด แล้วต้องย้ายที่อยู่ไปไกลบ้านเพื่อศึกษาหาความรู้และหางานทำ จำนวน 4 คน โดยแต่ละคนมีมุมมองและความคิดเห็นดังนี้

คนที่ 1 นายธีรัช สุขสว่างผล อายุ 30 ปี เจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กล่าวว่า “ วันใดวันหนึ่งเราต้องใช้ชีวิตคนเดียว เราจะต้องไม่ให้ความรู้สึกเสียใจที่ไม่ได้ทำดีให้กับครอบครัว เราจึงทบทวนการกระทำของตัวเองเสมอ เพื่อไม่ให้คนที่อยู่ไกลต้องลำบาก เป็นกังวลกับเรา ” (ทำการสัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 14 ธันวาคม 2561)

คนที่ 2 นางสาวธนิดา เทพหนู อายุ 26 ปี กำลังศึกษาระดับปริญญาโท คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กล่าวว่า “ ความห่างไกลทางกายกับครอบครัว อาจทำให้เราเข้มแข็งมากในการดำรงชีวิตเพียงผู้เดียวในสถานที่ที่ไกลจากครอบครัว แต่ก็ไม่ได้ทำให้เราจิตใจเข้มแข็งได้ตลอดเวลา ” (ทำการสัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 23 ธันวาคม 2561)

คนที่ 3 นายธีรพล อุทุม อายุ 31 ปี ช่างภาพอิสระ กล่าวว่า “ ให้ภาพได้เล่าเรื่อง จะพกรูปภาพครอบครัวติดตัวไว้เสมอ แม้ว่าปัจจุบันมือถือจะสามารถถ่ายรูปเก็บรูปไว้ได้มากมาย แต่ในกระเป๋าดังค์ก็จะพกรูปพ่อแม่ติดตัวไว้เสมอ เมื่อประสบกับปัญหาใดๆ ก็นึกถึงคำสอน ผ่านรูปภาพเหมือนกับว่าพ่อแม่พูดกับเราอยู่ ” (ทำการสัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 12 ธันวาคม 2561)

คนที่ 4 นางสาวนรากร ประทินทอง อายุ 28 ปี เปิดร้านขายงานศิลปะ กล่าวว่า “ พี่คนโต ต้องทำหน้าที่ดูแลน้องทั้ง 2 คน ทำให้ตัวเราไม่สิทธิที่จะอ่อนแอได้เลย ดังนั้นกำลังใจจากคนในครอบครัวสำคัญที่สุด โดยเฉพาะแม่ แต่เราจะรู้สึกถึงกำลังใจนั้นได้ ก็ต่อเมื่อเราตกอยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้ายมากๆ และเราต้องตัดสินใจมันด้วยตนเองเพียงลำพัง ” (ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2561)

3.4.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัววัตถุกับร่างกาย

3.4.3.1 ปฏิสัมพันธ์โดยตรง

เครื่องประดับหัวที่มีรูปทรงขนาดใหญ่ เป็นจุดนำสายตาที่เรียกความสนใจให้คนมองเห็นสิ่งที่เราต้องการนำเสนอ และต้องการให้ผู้พบเห็นนั้น ได้รับรู้และสัมผัสถึงวัฒนธรรมของอู๋โล้อ่าซ่า โดยการใช่วัตถุที่ผสมผสานกันระหว่างวัสดุดั้งเดิมหรือวิธีการของอู๋โล้อ่าซ่า ที่จะเป็นตัวนำเรื่องราวของอู๋โล้อ่าซ่ามาถ่ายทอดให้คนศตวรรษที่ 21 ได้รับรู้ กับโครงสร้างของรูปทรงที่ถูกดัดแปลงให้เข้ากับคนในศตวรรษที่ 21 ด้วย ซึ่งทัศนธาตุทั้งหมดเหล่านี้ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์แก่ผู้สวมใส่ ทำให้เกิดเป็นการเรียนรู้ได้โดยตรงจากการสัมผัสต่างๆ

3.4.3.2 เครื่องประดับในวาระโอกาสสำคัญ

เครื่องประดับที่สวยงามและเต็มเต็มความสมบูรณ์แบบให้แก่ผู้สวมใส่ แม้จะไม่ได้ใช้สำหรับใส่ในชีวิตประจำวัน แต่ก็มีคามหมายต่อจิตใจและเวลาที่เหมาะสม เช่น งานของ Nora Fok ศิลปินชาวฮ่องกง ผู้นำเสนอผลงานตัวเอง ผ่านการถัก ทอ ผูกปม ของเส้นไหมโครฟิล์ม ไนลอน โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากรูปทรงของธรรมชาติ อย่างพืช ผัก ผลไม้ ที่เจอในชีวิตประจำวัน เธอจึงต้องการนำเสนอความสวยงามที่เรียบง่าย ที่คนส่วนมากพบเจอเป็นประจำแต่กลับมองข้ามสิ่งนั้นไป เพราะความเร่งรีบในการดำเนินชีวิตทำให้พลาดสิ่งดีดีเหล่านั้นไป สิ่งที่สำคัญคือ ถ้าหากผลงานนี้ไม่ได้ถูกวางอยู่บนร่างกายจะถือว่าไม่สมบูรณ์ มันจะเป็นแค่สิ่งของที่มีรูปทรงน่าสนใจ แต่เมื่อเราสวมใส่ มันจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายผู้สวมใส่ และเมื่อเราเคลื่อนไหวร่างกายเครื่องประดับนั้นจะเกิดปฏิสัมพันธ์กับร่างกาย และกลายเป็นส่วนหนึ่งของมันและกัน

ภาพที่ 27 ภาพแสดงผลงานเครื่องประดับที่มีชื่อว่า “Armadillo 2007” ของ Nora Fok
ที่มา : <https://www.norafok.com/archive/>

จากการศึกษาถึงตัวอย่างแบรนด์เครื่องประดับ NORWA JEWELRY, Lingua Nigra ของ Alicia Goodwin และแบรนด์เครื่องแต่งกาย KOE' ทำให้พบว่าขนาดที่ใหญ่ส่งผลต่อการรับรู้ทางสายตา เป็นการส่งแรงปะทะทางสายตาได้มาก เห็นได้ชัดจากงานของศิลปิน Nora Fok ที่หยิบยกประเด็นง่ายๆ จากการนำสิ่งของใกล้ตัว ที่พบเห็นและคลุกคลีเป็นประจำ แต่ผู้คนกลับมองข้ามไปด้วยเหตุผลว่าชีวิตนั้นเร่งรีบ ทำให้ Nora Fok ทำงานขนาดใหญ่เพื่อเป็นแรงดึงดูดให้ผู้อื่นหันมาชมและใส่ใจกับสิ่งของง่ายๆรอบๆตัว โดยการใช้เส้นไมโครฟิล์มไนลอน มาถักทอเป็นรูปร่างละเอียดเล็ก ประกอบกันจนกลายเป็นรูปทรงใหญ่ เช่นเดียวกับ แบรนด์เครื่องประดับ NORWA JEWELRY ที่ใช้รูปทรงเล็กๆซ้ำๆจนกลายเป็นรูปทรงใหญ่

บทที่ 4 แนวทางในการออกแบบ

จากการศึกษาวิถีชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 ที่มีการดำเนินชีวิตอย่างเร่งรีบ สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้คนต้องดิ้นรนมากขึ้น วัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สังคมถูกแบ่งแยกชนชั้น ผู้คนให้ความสำคัญ และให้คุณค่ากับวัตถุมากยิ่งขึ้น จนทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมถูกเพิกเฉย และมองข้ามความสำคัญของวัฒนธรรมนั้นไป จนบางครั้งถึงขั้นรู้สึกอับอายกับวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของตนเอง ข้าพเจ้าจึงต้องการสร้างความตระหนักให้กับคนในศตวรรษที่ 21 ในการรับรู้ถึงคุณค่าความงามของวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เป็นรากฐานของตัวตน โดยอ้างอิงจากองค์ความรู้ของการศึกษาถึงวิถีชีวิตชาวอูโล้อาฮา ที่สะท้อนวัฒนธรรม คติ ความเชื่อ และประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนาน แต่ไร้ซึ่งการบันทึกต่างๆ เพราะไม่มีตัวหนังสือ เป็นเพียงการจดจำ เล่า บอกต่อ และถูกสอดแทรก แสดงออกมาผ่านเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ โดย อูเซ่ หรือเครื่องศิราภรณ์ของชาวอูโล้อาฮา เป็นแรงบันดาลใจหลักที่สำคัญในการสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยสำหรับคนในศตวรรษที่ 21 นี้

ดังนั้นข้าพเจ้าจึงได้ทำการทดลอง หารูปร่างรูปทรงที่เหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21 และยังสามารถสะท้อนให้เข้าใจถึงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาถึงวิถีชีวิตของชาวอูโล้อาฮา ที่แสดงออกมาผ่านทางอูเซ่ของหญิงสาวชาวอูโล้อาฮา แต่ถูกนำมาเสนอใหม่ เพื่อให้คนในศตวรรษที่ 21 ตระหนักถึงสถานะของตนเอง

4.1 ความหมายอันสำคัญของอูเซ่

อูเซ่ เป็นเครื่องประดับศิระชะของผู้หญิงอาฮาเท่านั้น นอกจากความโดดเด่นในรูปทรงและสีเส้นที่สวยงามแล้ว อูเซ่ยังมีนัยยะสำคัญที่ซ่อนอยู่ คือเป็นหลักฐานถึงการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวอูโล้อาฮา แสดงถึงสถานภาพของผู้สวมใส่ว่าเป็นเด็กหรือเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากความแตกต่างของรูปทรงอูเซ่ และจำนวนของวัสดุที่นำมาตกแต่ง บ่งบอกถึงสถานภาพว่าเป็นหญิงสาวพร้อมแต่งงาน จากการตกแต่งอย่างความสมบูรณ์ของอูเซ่ บ่งบอกถึงวัยที่ร่วงโรยจากสีเส้นที่ซีดจางลง และยังสามารถแสดงถึงอัตลักษณ์ของเจ้าของอูเซ่อีกด้วย แม้ว่าวัสดุต่างๆ ที่นำมาประดับอูเซ่นั้น จะเป็นวัสดุเดียวกัน เหมือนกัน แต่ก็เกิดความแตกต่างกันที่การวางองค์ประกอบของวัสดุ และความประณีตในการสร้างสรรค์งานหัตถกรรม ยิ่งกว่านั้นอูเซ่ยังบ่งบอกถึงสถานะทางสังคม ยิ่งมีการประดับตกแต่งด้วยเครื่องเงินมาก ยิ่งแสดงให้เห็นถึงความร่ำรวยของครอบครัวนั้น แม้ในปัจจุบันการ

สวมใส่ชุดประจำเผ่าไม่ใช่การใส่ในชีวิตประจำวันแล้ว แต่จะสวมใส่ในวาระโอกาสสำคัญของพิธีกรรมสำคัญเท่านั้น เพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไป และให้เกียรติแก่พิธีกรรมสำคัญนั้น และเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมเหล่านั้นกันต่อไป

4.2 ขนาดของอู่เซ่

ภาพที่ 28 ภาพแสดงสัดส่วนของอู่เซ่กับร่างกายเมื่อสวมใส่

อู่เซ่ของหญิงสาวชาวอู่โล้อาชา มีความสูงอยู่ที่ประมาณ 30 เซนติเมตร เมื่อสวมใส่อู่เซ่พร้อมกับชุดประจำชนเผ่า ชิ้นส่วนต่างๆชิ้น ที่ได้ประกอบกันขึ้นมาเป็นเสื้อผ้า กระโปรง ผ้ารัดน่อง เข็มขัด และอู่เซ่ ต่างมีความโดดเด่นในหน้าที่ของตัวเอง ทุกๆชิ้นส่วนต่างก็มีสีสันที่ดูคล้ายกัน แต่สิ่งที่ประหลาดตาอีกอย่างหนึ่งคือ อู่เซ่ ด้วยขนาดที่ใหญ่ สีสันที่หลากหลาย วัสดุที่แปลกตา และตำแหน่งที่วางบนศีรษะ ทำให้เป็นจุดที่ดึงดูดสายตาของผู้อื่นให้เข้ามาเยี่ยมชม แต่ทว่าขนาดที่ใหญ่โต และน้ำหนักที่มากนั้น ไม่เหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21 เพราะไม่สามารถสวมใส่ในชีวิตประจำวันได้ ขนาดที่ใหญ่ที่ทำให้การเคลื่อนไหวตัวได้ช้า และจะเป็นจุดสนใจมากเกินไปสำหรับคนในชุมชนเมือง รวมถึงน้ำหนักที่มากก็ทำให้ลำบากหากจะสวมใส่เป็นประจำ

จึงเกิดการทดลอง หาขนาดที่เหมาะสมกับสรีระของคนในศตวรรษที่ 21 โดยการทดลองจากรูปทรงเดิมของอู่เซ่ แต่มี 3 ขนาด คือ 1. ขนาดใหญ่กว่าขนาดอู่เซ่จริง 1 เท่าตัว 2. ขนาดเท่าอู่เซ่จริง และ 3. ขนาดเล็กกว่าขนาดอู่เซ่ 1 เท่าตัว ด้วยการขึ้นรูปทรงโดยการกลิ้งปูน

ภาพที่ 29 ภาพแสดงรูปทรงที่อ้างอิงมาจากรูปทรงจริงของอุ้เซ่ และมีขนาดที่ใหญ่ขึ้น เท่าจริง และเล็กลง

4.3 แนวทางการทดลอง รูปร่าง รูปทรง และลวดลาย เพื่อสร้างสรรค์ความหมายของการสวมใส่แบบร่วมสมัย

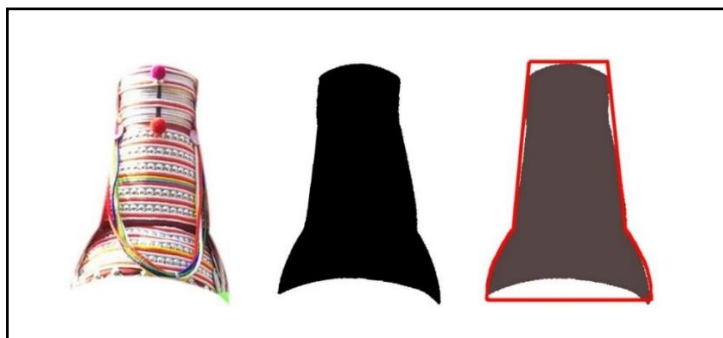
4.3.1 อ้างอิงรูปร่างรูปทรงเดิมของอุ้เซ่

4.3.1.1 ลวดลายละเอียดของอุ้เซ่

ภาพที่ 30 ภาพแสดงการลวดลายละเอียดของวัสดุที่นำมาประดับตกแต่งอุ้เซ่

เมื่อลวดวัสดุที่ยื่นออกมาจากรูปทรงหลัก ให้เหลือเพียงรูปทรงหลักและลวดลายที่ติดอยู่กับรูปทรงหลัก พบว่าแม้จะไม่มีตัววัสดุที่ยื่นออกมา หรือนำมาเสริมต่างๆ ก็ยังคงทำให้รับรู้ถึงความเป็นอุ้เซ่ของอุ้ไอ้ฮาอยู่

ภาพที่ 31 ภาพแสดงที่มาของรูปทรงในการนำมาทดลอง

นำรายละเอียดออกทั้งหมด ให้เหลือเพียงรูปทรง และแทนที่รูปทรงนั้นด้วยเส้นโครงสร้างหลัก เพื่อหาแนวทางในการสร้างรูปทรงด้วยเส้นโครงสร้าง และเหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งยังคงอ้างอิงรูปทรงเดิมของอุ้งชะอยู่ด้วย

4.3.1.2 ปรับขนาดให้เล็กลงและใหญ่ขึ้น แต่ยังอยู่ในรูปทรงเดิม และมีลักษณะปิดทึบ

ภาพที่ 32 ภาพแสดงรูปทรงที่อ้างอิงมาจากรูปทรงจริงของอุ้งชะ และมีขนาดที่ใหญ่ขึ้น เท่าจริง เล็กลง และมีลักษณะปิดทึบ

รูปทรงเดิม ขยายขนาดจากขนาดอุ้งชะจริงประมาณ 1 เท่าตัว และมีลักษณะรูปทรงปิดทึบ ด้วยขนาดที่ใหญ่ ทำให้เห็นเด่นชัด แต่เมื่อสวมจะปิดทับลงมา บังใบหน้า เป็นอุปสรรคในการมองเห็น และทำให้รู้สึกอึดอัด จึงไม่เหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21 ที่จะสามารถสวมใส่ในชีวิตประจำวัน หากแต่ใส่เป็นในเวลาใดเวลาหนึ่ง

รูปทรงเดิม ขนาดเท่าอุ้งชะจริง และมีลักษณะรูปทรงปิดทึบ แม้ว่ารูปทรงจะถูกรวมตัวกันระหว่างส่วนฐานและส่วนยอด แต่ก็ยังทำให้ความรู้สึกถึงอุ้งชะอยู่ สวมพอดีกับศีรษะ ความสูงของส่วนยอดยังคงเห็นเด่นชัด แต่ก็ยังไม่เหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21 เพราะยังถือว่าใหญ่มากพอสมควร

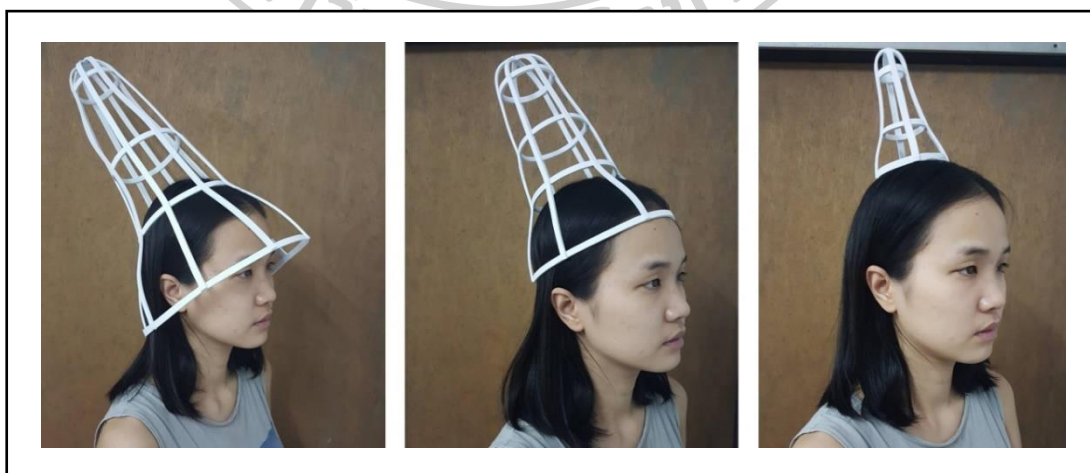
รูปทรงเดิม ลดขนาดลง 1 เท่าตัว และมีลักษณะรูปทรงปิดทึบ แต่เมื่อสวมใส่ยังคงเป็นจุดเรียกความสนใจจากผู้พบเห็นอยู่

สรุปผลการทดลองการปรับขนาดให้เล็กลงและใหญ่ขึ้น แต่ยังคงอยู่ในรูปทรงเดิม และมีลักษณะปิดทึบ พบว่ารูปทรงเดิมขนาดใหญ่กว่าขนาดจริงและมีลักษณะปิดทึบนั้น ทำให้รู้สึกอึดอัด เคลื่อนไหวลำบาก และให้ความรู้สึกถึงความเป็นหมวกมากกว่าความเป็นเครื่องประดับ ศีรษะ ส่วนรูปทรงเดิมขนาดเท่าอู๋เซ่จริงและมีลักษณะปิดทึบ ทำให้รู้สึกถึงอู๋เซ่ได้ แต่หากใครที่ไม่เคยเห็นอู๋เซ่ ก็จะทำให้เกิดข้อสงสัยว่าเป็นรูปทรงอะไร ส่วนรูปทรงเดิม ขนาดเล็กกว่าขนาดอู๋เซ่จริง ทำให้รู้สึกว่าสามารถนำติดตัวได้ง่ายกว่าทั้ง 2 แบบข้างต้น ซึ่งถือว่าเหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21 ขนาดอาจจะไม่ได้ทำให้โดดเด่นมากจนเกินไป แต่ก็ยังสามารถเรียกความสนใจได้ในระดับหนึ่ง

4.3.1.3 ปรับขนาดให้เล็กลงและใหญ่ขึ้น แต่ยังคงอยู่ในรูปทรงเดิม และมีลักษณะเป็นเส้นโครงสร้าง

ภาพที่ 33 ภาพแสดงรูปทรงที่อ้างอิงมาจากรูปทรงจริงของอู๋เซ่ และมีขนาดที่ใหญ่ขึ้น เท่าจริง เล็กลง และมีลักษณะเป็นเส้นโครงสร้าง

ภาพที่ 34 ภาพแสดงเมื่อสวมใส่รูปทรงเดิม ขยายขนาดจากขนาดอู๋เซ่จริงประมาณ 1 เท่าตัว และขนาดจริง และขนาดเล็กกลง ซึ่งขึ้นรูปด้วยเส้นโครงสร้าง

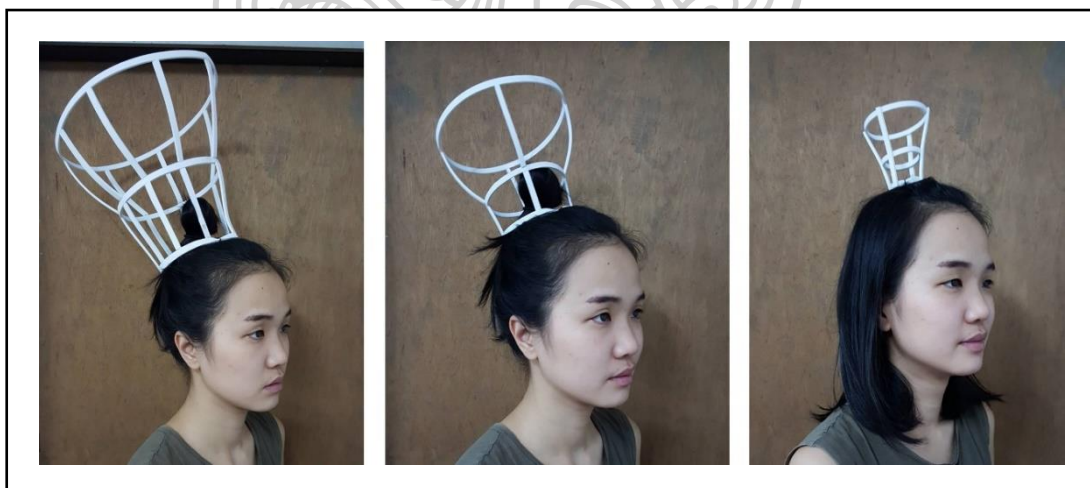
รูปทรงเดิม ขยายขนาดจากขนาดอยู่เซะจริงประมาณ 1 เท่าตัว และขึ้นรูปด้วยเส้นโครงสร้าง ทำให้รู้สึกโปร่งสบายทางสายตา แต่ยังคงทำให้รู้สึกถึงความมั่นคง จากเส้นแนวตั้งและแนวนอน แต่ขนาดใหญ่และโดดเด่นมากเกินไปทำให้ไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21

รูปทรงเดิม ขนาดเท่าอยู่เซะจริง และขึ้นรูปด้วยเส้นโครงสร้าง มีความสัมพันธ์กับศีรษะ เปรียบเสมือนอยู่เซะ

รูปทรงเดิม ลดขนาดลง 1 เท่าตัว และขึ้นรูปด้วยเส้นโครงสร้าง จากเส้นแนวตั้งและแนวนอนที่สลับกัน ทำให้งานดูมีความน่าสนใจ สบายตา เส้นที่สลับกันมีจำนวนไม่มาก ทำให้ดูไม่รก ขนาดที่กะทัดรัด ทำให้การใช้งานดูสะดวกมากขึ้น

สรุปผลการทดลองการปรับขนาดให้เล็กลงและใหญ่ขึ้น แต่ยังคงอยู่ในรูปทรงเดิม และมีลักษณะเป็นเส้นโครงสร้าง ทำให้งานดูมีความน่าสนใจมากขึ้น เส้นที่นำมาเป็นใช้ในงานดูโปร่งโล่งสบายตา แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้รู้สึกถึงความมั่นคงและแข็งแรง แต่จากการทดลองทั้ง 3 ขนาดแล้ว พบว่าขนาดใหญ่ ต้องใช้เส้นโครงสร้างหลักจำนวนมากกว่าตัวขนาดจริงและขนาดเล็ก เพราะต้องสร้างโครงสร้างที่ถี่ขึ้น ทำให้น้ำหนักในการสร้างเยอะขึ้น ไม่เหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21

4.3.1.4 รูปทรงเดิมแต่กลับด้านขึ้น

ภาพที่ 35 ภาพแสดงเมื่อสวมใส่รูปทรงเดิม ที่กลับด้านขึ้น และขยายขนาดจากขนาดอยู่เซะจริงประมาณ 1 เท่าตัว และขนาดจริง และขนาดเล็กลง ซึ่งขึ้นรูปด้วยเส้นโครงสร้าง

รูปทรงเดิม ขยายขนาดจากขนาดอยู่เซ่จริงประมาณ 1 เท่าตัว แต่กลับด้านขึ้น ส่วนที่กว้างที่สุดกลายเป็นส่วนยอด ทำให้เกิดความรู้สึกหนักบริเวณด้านบน ด้วยขนาดที่ใหญ่ไป ทำให้งานมีน้ำหนักที่มาก ซึ่งทั้งน้ำหนักและขนาดนั้นมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21 ถึงแม้ว่าจะส่วนที่ทำให้สะดุดตามากที่สุด

รูปทรงเดิม ขนาดเท่าอยู่เซ่จริง แต่กลับด้านขึ้น ยังให้ความรู้สึกที่ใหญ่กว่าศีรษะอยู่ แต่มีสัดส่วนกำลังพอเหมาะกับร่างกาย

รูปทรงเดิม ลดขนาดลง 1 เท่าตัว แต่กลับด้าน ขนาดที่กะทัดรัด พกพาสะดวก แต่รูปทรงยังไม่มีความโดดเด่นพอที่จะให้ผู้อื่นรู้สึกสนใจ

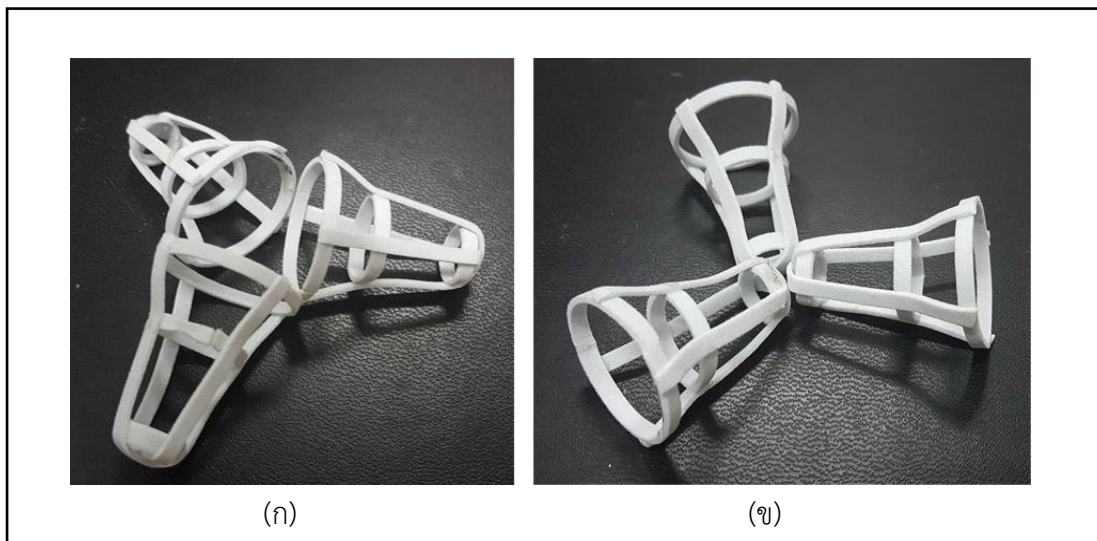
สรุปผลการทดลองรูปทรงที่กลับด้านขึ้น ทั้ง 3 ขนาด พบว่ารูปทรงที่ได้นั้น ยังไม่มีความน่าสนใจเพียงพอกับคนในศตวรรษที่ 21

4.3.2 อ้างอิงรูปทรงเดิม และให้เกิดรูปทรงใหม่ขึ้น

ภาพที่ 36 ภาพแสดงการอ้างอิงรูปทรงเดิมที่ประกอบกัน 2 ชิ้น เพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่

4.3.2.1 รูป (ก) นำรูปทรงเดิมของอยู่เซ่ ขนาดเล็ก มาประกอบกันบริเวณฐานชนกับฐาน ทำให้เกิดรูปทรงใหม่ที่น่าสนใจ มีการเคลื่อนไหวแบบ 2 ทิศทาง ซึ่งเกิดจากเส้นโครงสร้างที่มีการเชื่อมโยงกันระหว่าง 2 รูปทรง ทำให้รู้สึกลื่นไหล จากรูปทรงเดิมของอยู่เซ่ มีลักษณะเป็นรูปทรงแบบเปิด แต่เมื่อนำด้านที่เปิดของ 2 รูปทรงมาติดกัน ทำให้งานเป็นรูปทรงแบบปิด ดูเป็นรูปทรงเดียวกัน ส่วนรูป (ข) นำด้านที่เป็นยอดหันมาติดกัน ทำให้เกิดรูปทรงใหม่ ที่ให้ความรู้สึกไปกันคนละทาง

ภาพที่ 37 ภาพแสดงการอ้างอิงรูปทรงเดิมที่ประกอบกัน 3 ชิ้น เพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่

4.3.2.2 รูป (ก) และ รูป (ข) เกิดจากการนำรูปทรงเดิมของอู่เซะ มาต่อกัน ซึ่ง รูป (ก) เป็นการนำส่วนฐานมาชนกัน และ รูป (ข) คือการนำส่วนยอดมาชนกัน ซึ่งทำให้เกิดรูปทรงใหม่ ที่ จะสามารถทำให้นึกถึงอู่เซะได้

ภาพที่ 38 ภาพแสดงรูปทรงใหม่ที่เกิดจากการประกอบรูปทรงเดิมของอู่เซะ

4.3.2.3 เกิดจากการนำรูปทรงเดิมของอู่เซะมาเรียงต่อกัน โดยมีเส้นกรอบเป็น วงกลม แต่ด้วยจำนวนที่เยอะขึ้นของรูปทรงเล็กที่นำมาประกอบ ทำให้รูปทรงของอู่เซะถูกกลบหายไป

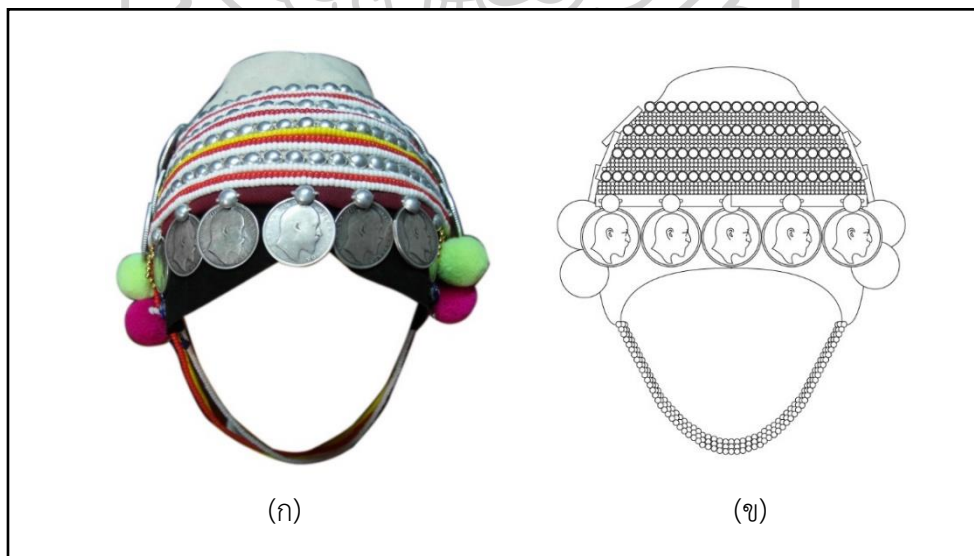

ภาพที่ 39 ภาพแสดงให้เห็นถึงขนาด และรูปทรงใหม่ ในตำแหน่งวางบนศีรษะ

สรุปผลการทดลองการซ้ำรูปทรงเดิม เพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่ จากการทดลองพบว่าการซ้ำรูปทรง แล้วนำมาประกอบกัน ในจำนวน 2 ชั้น ที่นำมาเชื่อมกันในลักษณะฐานชนฐาน ทำให้เกิดรูปทรงที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยังสามารถคงรูปทรงเดิมของอู่เซ่ไว้ได้อยู่

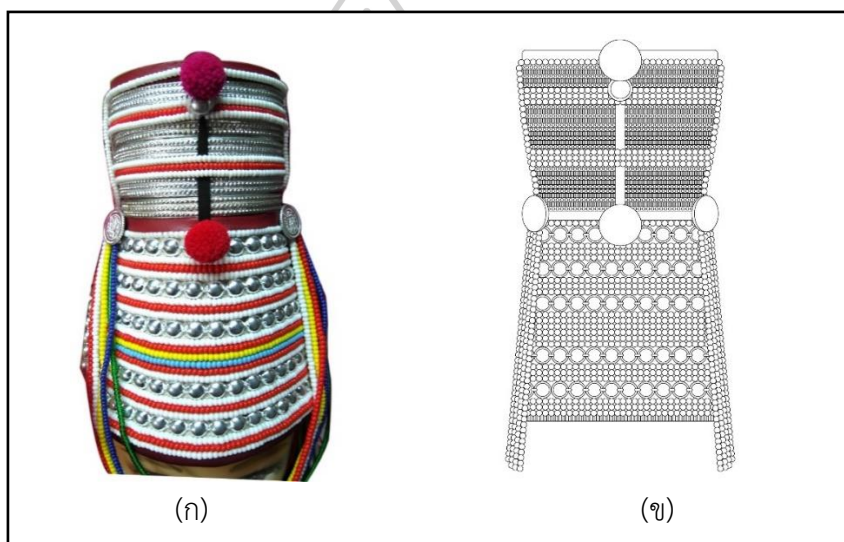
4.3.3 ลวดลาย

4.3.3.1 ลวดลายดั้งเดิมของอู่เซ่

ภาพที่ 40 ภาพแสดงลวดลายดั้งเดิมของอู่เซ่ส่วนฐาน (ก) และภาพแสดงสัดส่วนที่วางองค์ประกอบลวดลาย (ข)

ลวดลายดั้งเดิมของอู่เซ่ส่วนฐาน ถูกประกอบขึ้นมาด้วยดุมเงิน สลับกับ ลูกปัดสีเม็ดเล็ก โดยมีการเรียงตัวกันเป็นแถวตรงตามเส้นแนวนอน ใน 1 แถวจะถูกปักด้วยวัสดุ 1 ประเภทเท่านั้น และแถวถัดขึ้นไปก็เปลี่ยนวัสดุใหม่ แต่ยังคงวัสดุเดียวกันไปตลอดทั้งเส้นแนวนอน วัสดุเดิมแต่คนละสี ซึ่ง 1 แถวก็จะมีเพียง 1 สีเท่านั้น และหากมองเป็นเส้นแนวตั้งแล้ว วัสดุไม่ได้แสดงให้เห็นเป็นแนวเส้นตรงเดียวกัน เพราะรูปทรงของอู่เซ่ที่เป็นแบบฐานใหญ่ปลายเรียว ทำให้เส้นในแนวตั้งตรงไม่ได้เรียงแถวกันอย่างตรงตัว แต่ลวดลายโดยรวมของอู่เซ่ก็มีลักษณะที่สมดุลงันอย่างสมมาตร

ภาพที่ 41 ภาพแสดงลวดลายดั้งเดิมของอู่เซ่ส่วนยอด

ลวดลายดั้งเดิมของอู่เซ่ส่วนยอด ประกอบขึ้นมาเป็นลวดลาย ด้วยดุมเงิน และลูกปัดสีเม็ดเล็ก มีลักษณะการเรียงร้อยกันของวัสดุเหมือนกันกับลวดลายส่วนฐาน คือเป็นเส้นตรงในแนวนอน แต่ละแถวแตกต่างกันที่วัสดุ หรือเป็นวัสดุเดิมแต่สีแตกต่างกัน ด้วยลักษณะของรูปทรงอู่เซ่ส่วนยอดที่มีความสูง ทำให้การจัดวางจังหวะของเส้นตรงแนวตั้งนั้นมีมากกว่าอู่เซ่ส่วนฐาน ดุมเงินถูกจัดวางกันอย่างตรงกันในแต่ละแถว แม้จะมีเส้นของลูกปัดคั่นระหว่างแถว และมีสีลูกปัดเม็ดเล็กเพิ่มขึ้น ทำให้เรียงลูกปัดเม็ดเล็กได้หลายสีหลายแถวมากขึ้น เกิดเป็นความโดดเด่น สะดุดตาขึ้นมา และอู่เซ่ส่วนฐานก็ยังมีลักษณะสมดุลงันอย่างสมมาตรอีกด้วย

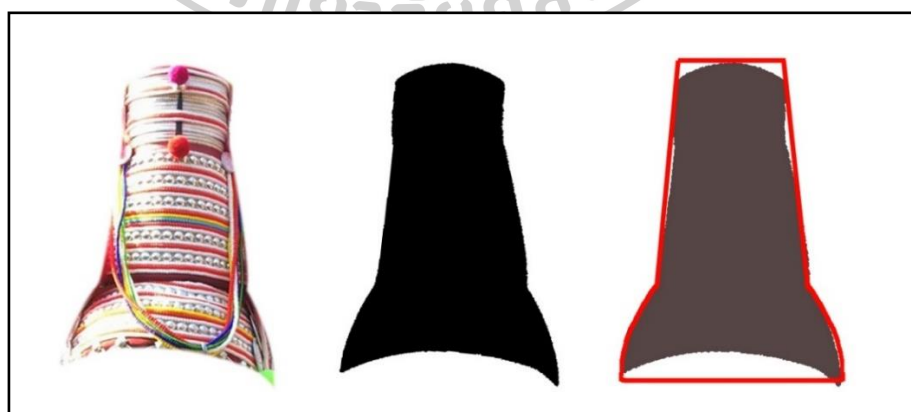

ภาพที่ 42 ภาพแสดงเมื่อสวมใส่อยู่เซ่ทั้งส่วนฐานและส่วนยอดร่วมกัน

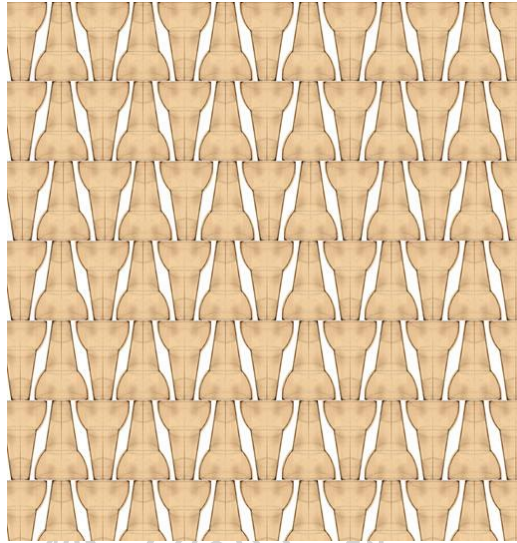
นอกจากวัสดุหลักที่นำมาเย็บติดกับอยู่เซ่จนกลายเป็นลวดลาย อย่างดุมเงิน และลูกปัดสีแล้ว ยังมีขนไก่ ขนชะนี และก้อนไหมพรมกลม มาประดับเพิ่ม ในตำแหน่งด้านข้างของอยู่เซ่ ทั้งซ้ายและขวา ซึ่งทั้งความยาวของเส้นขนชะนีขนไก่ และจำนวนของเส้นนั้น ทั้งซ้ายและขวามีจำนวนและความยาวที่เท่ากัน เป็นการวางวัสดุกันอย่างสมดุลกันอย่างสมมาตร

สรุปผลการวิเคราะห์ลวดลายดั้งเดิมของอยู่เซ่ พบว่าลวดลายถูกวางในลักษณะเป็นเส้นตรงในแนวนอน ไม่ว่าวัสดุที่นำมาจะเป็นวัสดุเล็กหรือใหญ่ ก็จะถูกจัดวางในเส้นแนวนอนเหมือนกัน ในแต่ละวัสดุในทุกๆ แถวเส้นตรง จะมีการวางช่องไฟที่เท่ากันเสมอ และหากมองในมุมมองแนวตั้งตรง จะสังเกตได้ว่า ส่วนประกอบของวัสดุชิ้นเล็ก เช่น ดุมเงิน จะถูกจัดวางให้ตรงกันในแถวบนแถวล่าง

4.3.3.2 ลวดลายเดิมที่ถูกถอดทอนและนำมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายใหม่

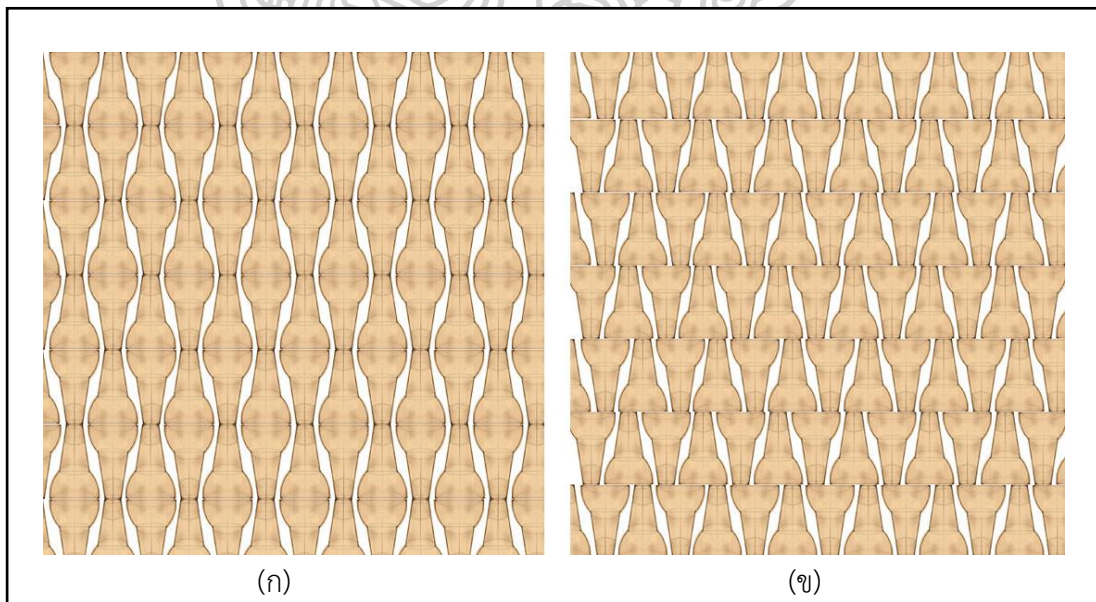

ภาพที่ 43 ภาพแสดงที่มาของรูปทรงที่ถูกถอดทอนและนำมาใช้ในการวางลวดลาย

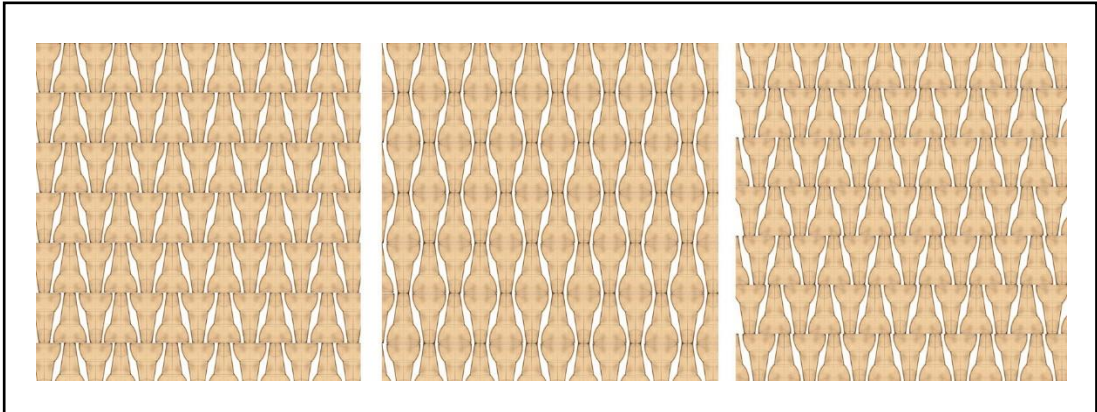
ภาพที่ 44 ภาพแสดงการวางรูปทรงอู๋เซ่ที่ถูกลดทอน ในวิธีเดียวกับการวางลดทอนดั้งเดิม

จากการทดลองหารูปสร้างรูปทรง และได้รูปทรงใหม่ที่เกิดจากการลดทอนของอู๋เซ่แล้ว จึงได้นำรูปทรงดังกล่าวนี้มาสร้างเป็นลดทอนใหม่ โดยการนำรูปทรงนั้น มาวางเรียงกันในแนวเส้นนอน โดยมีรูปทรง 2 ลักษณะ ซึ่งเกิดจากรูปทรงเดียวกัน แต่ถูกนำมากลับด้าน จากนั้นก็ทำการซ้ำรูปทรงไปในทางทแยงเส้นแนวนอน และสำหรับเส้นในแนวตั้งรูปทรงที่หันไปทางเดียวกัน จะอยู่ตรงกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นการเรียงวิธีการเดียวกันกับการวางลดทอนแบบดั้งเดิมของอู๋เซ่

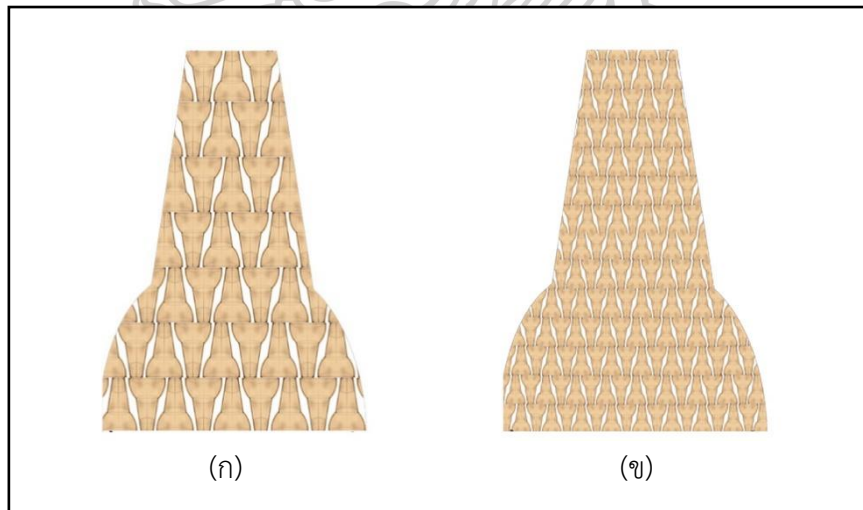

ภาพที่ 45 ภาพแสดงการวางรูปทรงที่แตกต่างจากการวางลดทอนแบบดั้งเดิม

ทดลองการวางแบบที่แตกต่างจากการวางลวดลายแบบดั้งเดิม ซึ่งแบบ (ก) เป็นการวางแบบฐานขนฐาน ยอดขนยอด ของแต่ละแถว แต่ยังเป็นการวางต่อกันอย่างสม่ำเสมอ และแบบ (ข) เป็นการวางแบบสลับไขว้กันไปอย่างสม่ำเสมอ โดยแบบ (ข) เป็นรูปแบบที่ก่อให้เกิดความน่าสนใจที่สุด เพราะเป็นเสมือนภาพลวงตา ที่ดูเหมือนว่าแต่ละบรรทัดนั้นไม่เท่ากัน ทั้งๆที่จริงแล้วทุกๆบรรทัดนั้นรูปร่างเท่ากันทั้งหมด

ภาพที่ 46 ภาพแสดงความแตกต่างในการวางรูปทรงซ้ำกัน ทั้ง 3 แบบ

ภาพที่ 47 ภาพแสดงความแตกต่างของขนาดรูปทรงที่ซ้ำกัน ที่ถูกจัดวางในรูปทรงอุ้งเส้

นำรูปทรงแบบสลับไขว้กัน ที่ได้จากการทดลองข้างต้น มาวางอยู่ในกรอบที่กำหนดไว้เป็นรูปทรงของอุ้งเส้ โดยแบบ (ก) ขนาดของรูปทรงที่ซ้ำกันจะใหญ่กว่า แบบ (ข) แต่ทั้ง 2 แบบ ก็ยังคงให้ความรู้สึกลวงตาได้เหมือนกัน

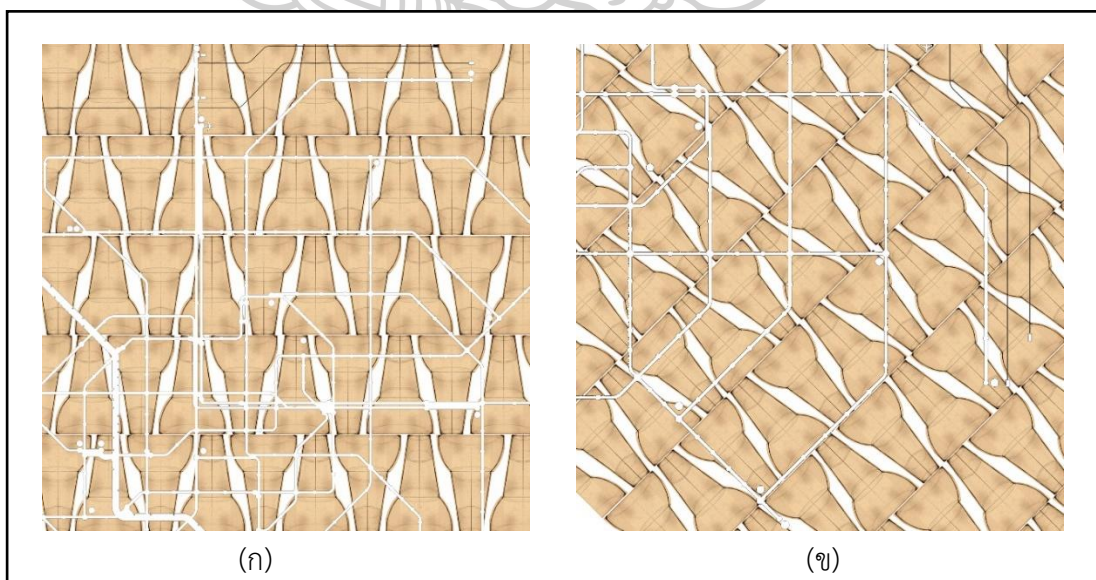
4.3.3.3 การผสมผสานลวดลายกับเรื่องราววิถีชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21

- เส้นทางรถไฟฟ้ามหานคร

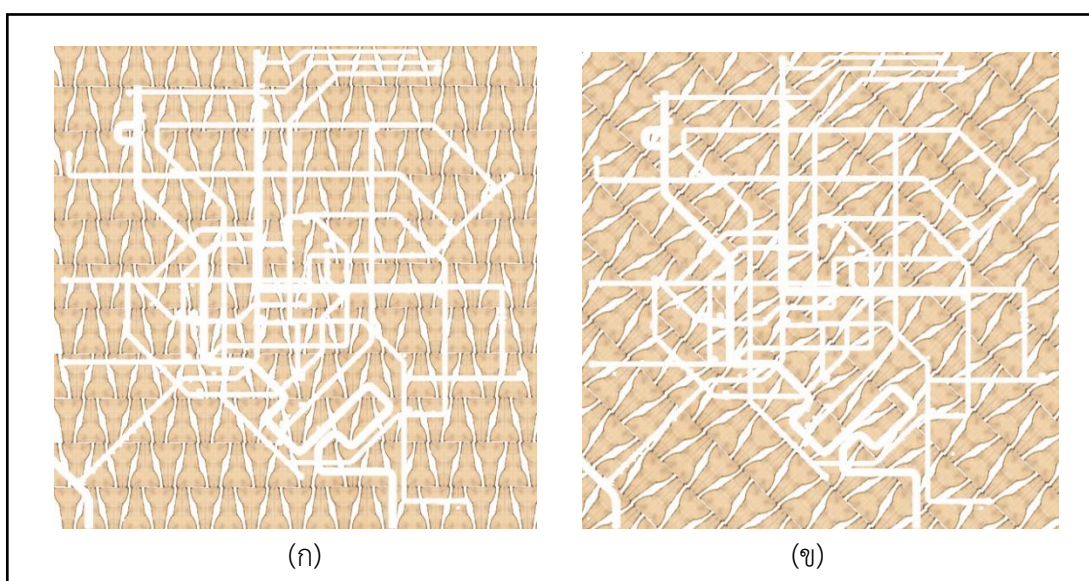
ภาพที่ 48 ภาพแสดงแผนที่รถไฟฟ้ามหานคร ของกรุงเทพมหานคร
ที่มา <https://news.mthai.com/pic-news/infographics/391147.html>

สิ่งหนึ่งที่เป็นเช่นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของความเป็นชุมชนเมือง อย่างปฏิเสธไม่ได้เลยคือรถไฟฟ้ามหานคร ในกรุงเทพมหานครมีเส้นทางรถไฟฟ้าและรถไฟใต้ดินรวมกัน รวม 13 เส้นทาง ซึ่งตัวเลขนี้รวมทั้งเส้นทางที่เปิดให้ใช้งานและกำลังก่อสร้างอยู่ ณ ปัจจุบันนี้ แสดงให้เห็นถึงจำนวนประชากรที่หนาแน่น ที่เข้ามารวมตัวกันอยู่ในกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 49 ภาพแสดงลวดลายที่เกิดจากการนำเส้นแผนที่รถไฟฟ้ามหานครกับลวดลายของอุ้งเซ่ที่ซ้ำกัน โดยเน้นลวดลายอุ้งเซ่ที่ซ้ำกันเป็นหลัก

ทดลองการวางแผนที่รถไฟฟ้ามหานครใน 2 ลักษณะ เนื่องจากเส้นทางรถไฟฟ้ามหานครปรากฏอยู่ในลักษณะเป็นเส้นตรง แนวตั้ง แนวนอน และ แนวเฉียง ดังนั้นจึงเกิดการทดลองวางใน 2 ลักษณะ คือ ภาพ (ก) วางเส้นขนานแนวตั้งกับแนวนอนระหว่างเส้นของแผนที่รถไฟฟ้ามหานครกับเส้นลวดลายของรูปทรงอุ้งเซ่ที่ซ้ำกัน ให้ความรู้สึกมั่นคง หนักแน่น และกว้างขวาง ส่วนภาพ (ข) เป็นการวางในแนวขนานกับเส้นเฉียงของเส้นรถไฟฟ้ามหานครและเส้นเฉียงของรูปทรงอุ้งเซ่ที่ซ้ำกัน ให้ความรู้สึกแปรปรวน ไม่หยุดนิ่ง

ภาพที่ 50 ภาพแสดงลวดลายที่เกิดจากการนำเส้นแผนที่รถไฟฟ้ามหานครกับลวดลายของอุ้งเซ่ที่ซ้ำกัน โดยเน้นเส้นลวดลายรถไฟฟ้ามหานครเป็นหลัก

ทดลองด้วยการลดขนาดของรูปทรงอุ้งเซ่ที่ซ้ำกันให้เล็กลง และเพิ่มขนาดความหนาของเส้นรถไฟฟ้ามหานครให้ใหญ่ขึ้น เป็นการเน้นเส้นรถไฟฟ้ามหานครเป็นหลัก และปรับเปลี่ยนการหันของเส้นรูปทรงอุ้งเซ่ที่ซ้ำกัน คือ แบบ (ก) ให้เป็นเส้นตรงแนวตั้งและแนวนอนที่ยังคงแสดงออกถึงความมั่นคง และแบบ (ข) เป็นเส้นแนวเฉียงที่ดูราวกับว่าเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

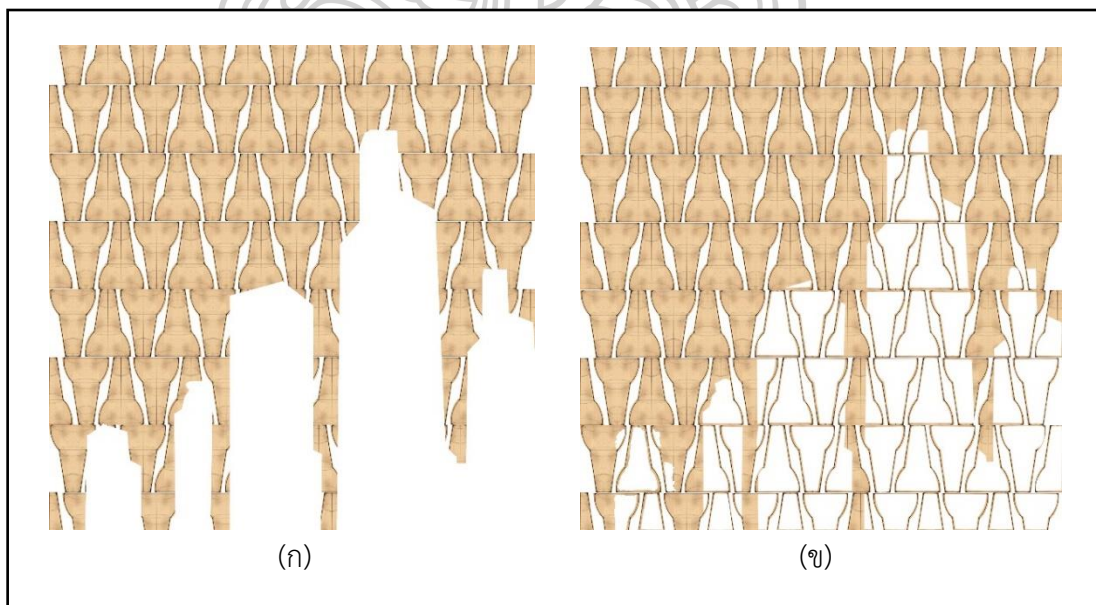
- ตึกสูงระฟ้า

ภาพที่ 51 ภาพแสดงถึงตึกสูงในชุมชนเมือง

ที่มา <http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=823482>

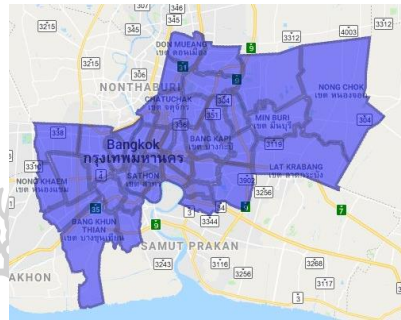
ภาพสะท้อนถึงความเป็นชุมชนเมือง กับบรรยากาศที่แตกต่างจากชนบท อย่างเป็นได้ชัดคือ ตึกอาคารสูงจำนวนมาก ที่แข่งขันเบียดเสียดกันขึ้นไปแย่งพื้นที่กันบนอากาศ ซึ่งในเมืองหลวงของหลายประเทศที่มีลักษณะเช่นเดียวกันนี้ ทำให้ข้าพเจ้าสนใจในการนำสัญลักษณ์ของตึกสูงเหล่านี้มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างลวดลายใหม่ เพื่อเป็นการสื่อถึงคนในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 52 ภาพแสดงการวางภาพตึกให้เป็นส่วนหนึ่งของลวดลายอยู่เซะที่ซ้ำกัน

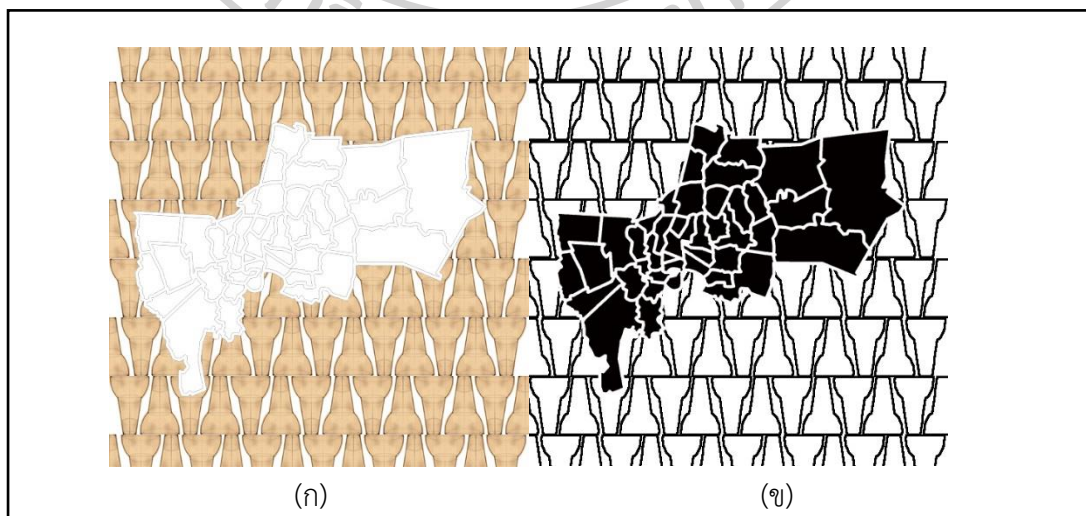
ทดลองนำรูปทรงของตึกสูง มาวางอยู่บนลวดลายอยู่เฉยที่ซ้ำกัน โดยแบบ (ก) จะเป็นการลบลายของอยู่เฉยที่ซ้ำกันออก โดยพื้นที่ที่ลบออกไปจะเหลือเป็นรูปทรงของตึกสูง ส่วนแบบ (ข) พื้นที่ของตึกสูงจะยังคงมีรูปทรงอยู่เฉยที่ซ้ำกันอยู่ แต่เหลือไว้เพียงเส้นรอบนอกเท่านั้น ทั้ง 2 ภาพ เป็นการใช้เส้นแนวตั้งตรงเป็นหลัก ทำให้ภาพดูมั่นคงอย่างเป็นหนักแน่น

- แผนที่กรุงเทพ

ภาพที่ 53 ภาพแสดงแผนที่กรุงเทพมหานคร
ที่มา <https://www.google.com/maps>

กรุงเทพมหานคร เมืองหลวงของประเทศไทย ในพื้นที่ 1,569 ตร.กม. กับจำนวนประชากรกว่า 5.5 ล้านคน เพราะเป็นเมืองศูนย์กลางของทุกสิ่งในประเทศ ทั้งการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ การค้าขาย ทาอาหารกินมากมาย การคมนาคมขนส่งต่างๆ จึงเป็นจุดดึงดูดให้คนหลั่งไหลเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพเป็นจำนวนมาก ที่นี่จึงเป็นเหมือนแหล่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั่วประเทศ และทั่วโลกอีกด้วย

ภาพที่ 54 ภาพแสดงลวดลายที่เกิดจากการนำเส้นแผนที่กรุงเทพมหานครมาซ้อนกับลวดลายอยู่เฉยที่ซ้ำกัน

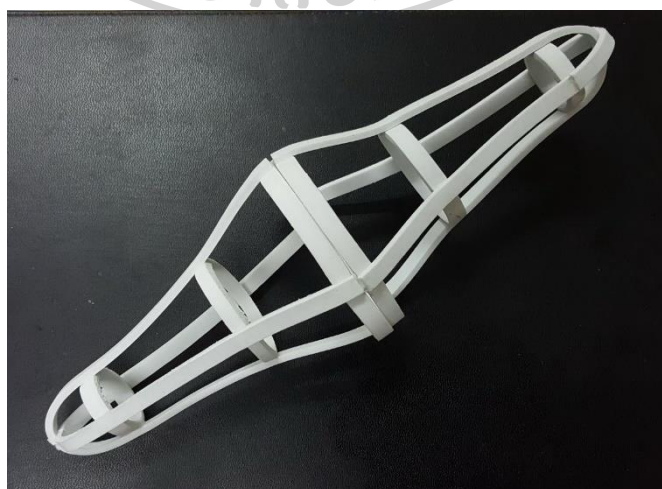
นำรูปทรงของแผ่นที่กรุงเทพฯ มาวางทับซ้อนกันอยู่บนลวดลายอู่เซ่ที่ซ้ำกัน โดยแบบ (ก) เป็นแบบ Negative Space ให้รูปทรงของแผ่นที่กรุงเทพฯ เป็นบริเวณว่างที่หายไป เหลือไว้เพียงพื้นหลังที่เป็นรูปทรงอู่เซ่ที่ซ้ำกัน แต่ด้วยกรอบของเส้น ก็ยังทำให้ทราบได้ว่าเป็นรูปทรงของแผ่นที่กรุงเทพฯ ส่วนแบบ (ข) จึงเป็นแบบ Positive Space ทำให้แผ่นที่กรุงเทพฯ ถูกผลักรอก ดูเด่นชัดขึ้น

4.4 สรุปผลการทดลอง

จากการทดลองหารูปทรงและขนาดที่เหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21 พบว่ารูปทรงเดิมที่เกิดจากการอ้างอิงรูปทรงเดิมของอู่เซ่ เป็นสัญลักษณ์สำคัญในการนำเสนอถึงองค์ความรู้ที่ได้จากอู่เซ่ และขนาดที่เล็กกว่าขนาดจริง ประมาณ 1 เท่าตัว ทำให้เหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21 มากกว่า เพราะรูปทรงที่เป็นเอกลักษณ์ของอู่เซ่ ก็มีความโดดเด่นในตัวเองพอสมควรแล้ว ดังนั้นขนาดจริงไม่จำเป็นต้องใหญ่โตอีกต่อไป แต่รูปทรงเพียงรูปทรงเดียว ยังไม่สร้างความน่าสนใจเพียงพอ รูปทรงที่ได้จากการนำรูปทรงเดิมของอู่เซ่มาซ้ำกัน แล้วนำมาต่อกันบริเวณส่วนฐานกับฐานทำให้เกิดรูปทรงใหม่ที่น่าสนใจ และยังเป็นรูปทรงที่มีความร่วมสมัย เหมาะสมกับคนในศตวรรษที่ 21 หากแต่ขนาดนั้นอาจจะยังไม่เหมาะสมกับการสวมใส่ในชีวิตประจำวัน แต่ก็สามารถสวมใส่เมื่อถึงวาระโอกาสที่สำคัญ เพื่อแสดงถึงการให้ความสำคัญกับเครื่องศรัทธาธรรมนี้ ที่มีผลต่อจิตใจของผู้สวมใส่

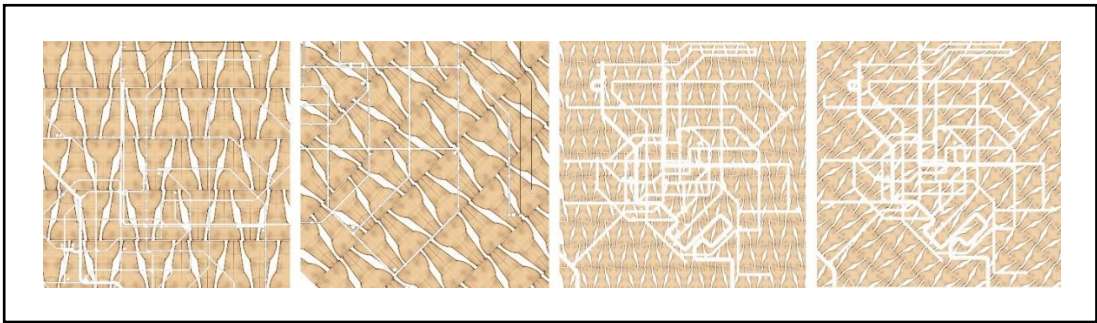
4.4.1 แนวทางที่เลือกในการออกแบบ

จากการทดลองหารูปร่างรูปทรงที่สื่อถึงความเป็นอู่เซ่ของชาวอู่ลื้ออาซ่าและสอดคล้องถึงคนในศตวรรษที่ 21 ทำให้ได้รูปทรงที่อ้างอิงรูปทรงเดิม และเกิดเป็นรูปทรงใหม่

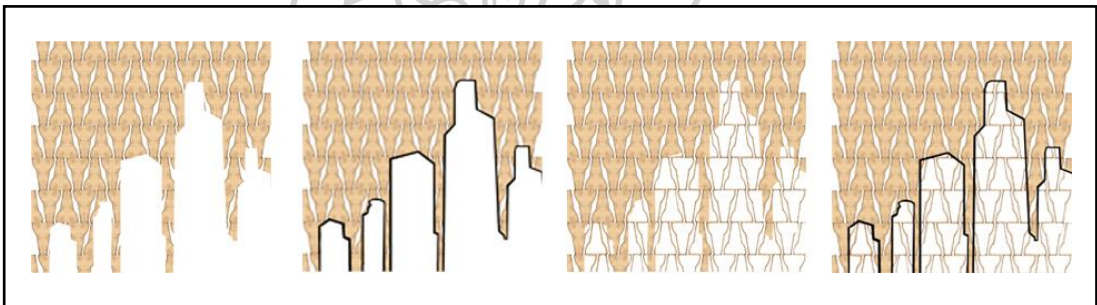

ภาพที่ 55 ภาพแสดงการอ้างอิงรูปทรงเดิมของอู่เซ่ที่ประกอบกัน 2 ชั้น เพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่

จากการทดลองหาลวดลาย ที่ผสมผสานกันระหว่างเส้นทางเดินรถไฟฟ้ามหานครกับ
ลวดลายอุ้งเซ่ที่ซ้ำกันทั้งในแบบเส้นตรงและเส้นเฉียง

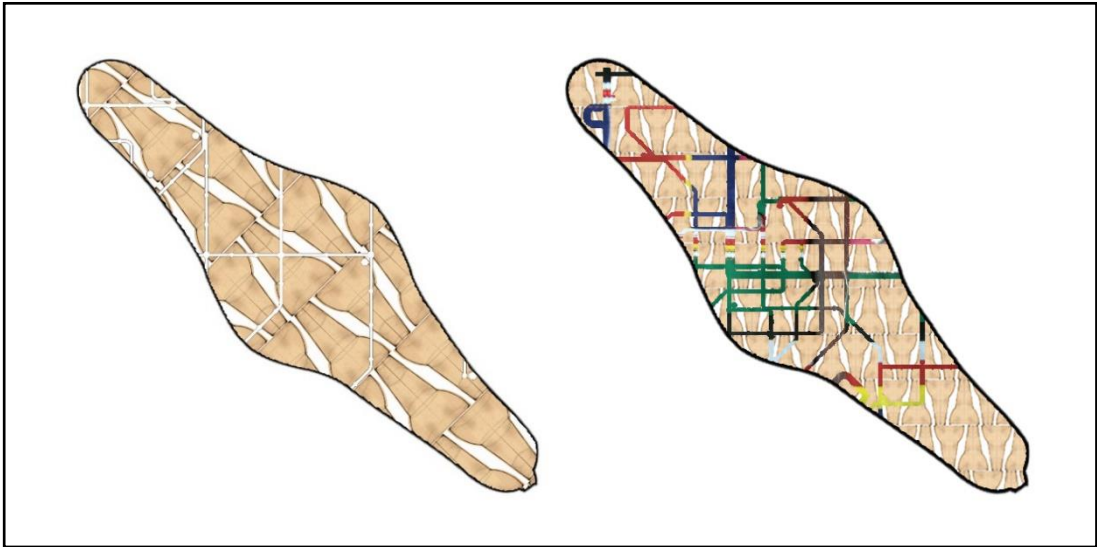

ภาพที่ 56 ภาพแสดงผลที่ได้จากการทดลองการผสมผสานลวดลายเส้นแผนที่รถไฟฟ้ามหานครกับ
ลวดลายของอุ้งเซ่ที่ซ้ำกัน

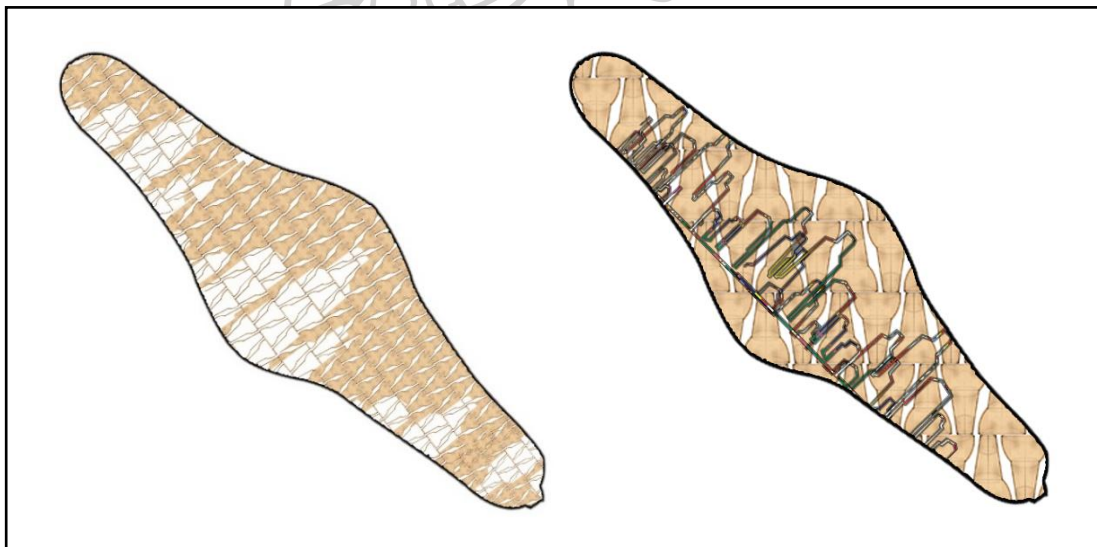

ภาพที่ 57 ภาพแสดงผลที่ได้จากการทดลองการผสมผสานลวดลายเส้นตึกสูงกับลวดลายของอุ้งเซ่ที่
ซ้ำกัน

4.4.2 ภาพร่างผลงาน

ภาพที่ 58 ภาพแสดงภาพร่างผลงานแบบที่ 1 และภาพร่างผลงานแบบที่ 2

ภาพที่ 59 ภาพแสดงภาพร่างผลงานแบบที่ 3 และภาพร่างผลงานแบบที่ 4

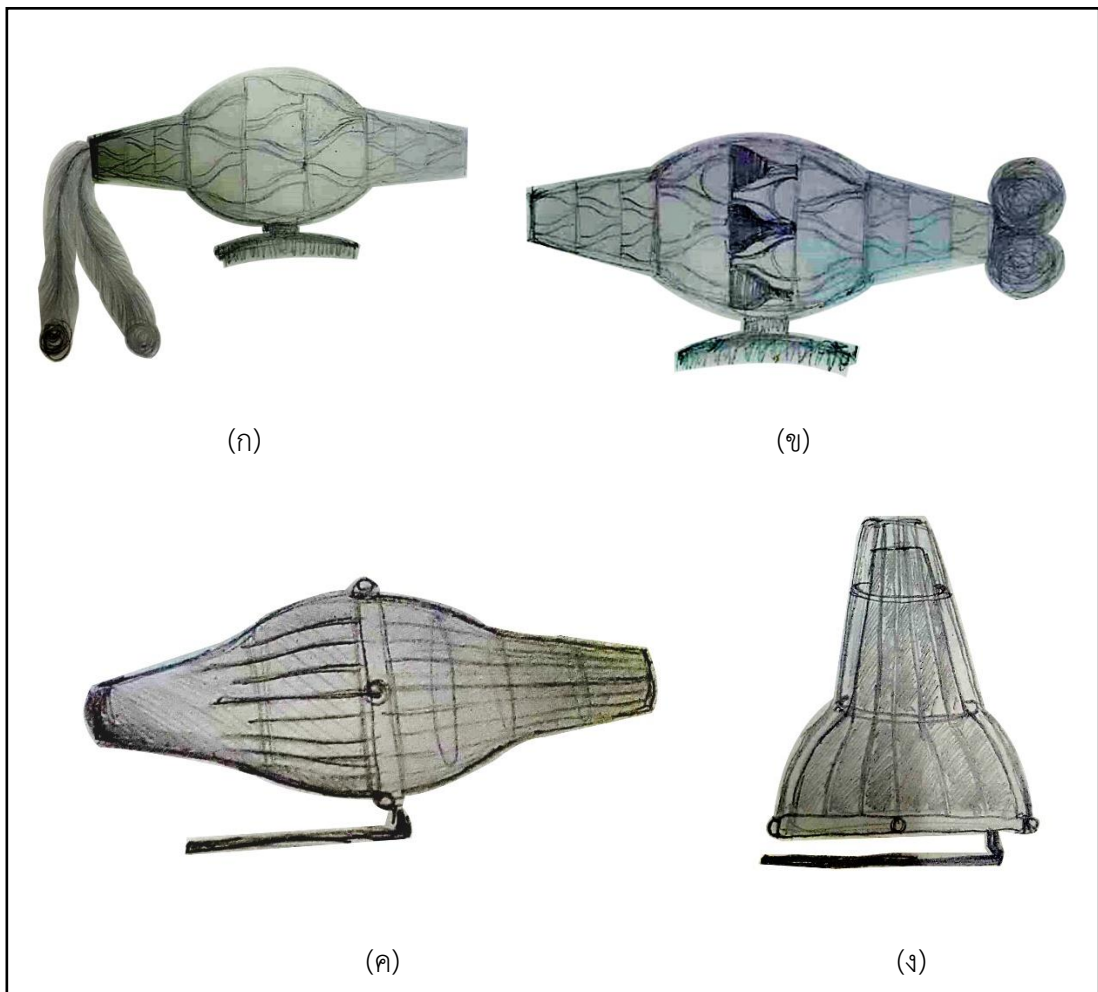
4.4.3 ภาพร่างผลงาน 3 มิติ

ภาพที่ 60 ภาพแสดงภาพร่างผลงาน 3 มิติ ชั้นที่ 1 และ ชั้นที่ 2

จากการออกแบบเครื่องศรัทธา โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากคติที่ได้จากการศึกษาถึงการสร้างสรรค์อู่เซ่และรูปทรงดั้งเดิมของอู่เซ่ ซึ่งอู่เซ่เป็นทั้งเครื่องประดับที่สวยงามและเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้หญิงชาวอู่ได้อาซ่า นำมาวิเคราะห์และสรรหารูปทรง จนเกิดเป็นรูปทรงใหม่ ที่เหมาะสมกับผู้หญิง milenial โดยมีขนาดที่เน้นให้เห็นถึงรายละเอียดที่มาของการผสมผสานลวดลายที่แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวมิลเลนเนียล เพื่อเป็นการสะท้อนให้ผู้สวมใส่ได้ทบทวนกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง และตระหนักรู้ได้ถึงสถานภาพและวุฒิภาวะ รวมถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน

4.4.4 การพัฒนาแบบร่างเครื่องประดับสู่การสร้างสร้งสรรค์ชิ้นงานจริง

ภาพที่ 61 ภาพแสดงแบบร่างผลงานสู่การสร้างสร้งสรรค์

เครื่องประดับชิ้นที่ 1 ภาพ (ก) และ เครื่องประดับชิ้นที่ 2 ภาพ (ข) ถูกพัฒนารูปแบบเพื่อให้สามารถแสดงลวดลายที่เป็นรายละเอียดของรูปทรงอู่เซะที่ถูกลดทอนลงได้อย่างชัดเจน รวมถึงใช้วัสดุดั้งเดิมของชาวอูโล้อาขามาเป็นองค์ประกอบเสริมอย่างพู่ขนไก่สีแดง และพู่ขนแพะย้อมสี โดยจัดวางไว้เพียงด้านใดด้านหนึ่ง

เครื่องประดับชิ้นที่ 3 ภาพ (ค) และ เครื่องประดับชิ้นที่ 4 ภาพ (ง) เป็นการนำเสนอรูปทรงอู่เซะที่ลดทอนลงแล้ว ผสมผสานเข้ากับเส้นลวดที่ทำเป็นโครงสร้าง โดยในชิ้นรูปทรงอู่เซะที่ลดทอนจะเป็นเรขาคณิตที่ภายในแฝงไว้ด้วยสีหลักของอู่เซะรวมถึงวัสดุดั้งเดิมอย่างหอยเบี้ย ลูกเต๋อย ที่ถูกร้อยเรียงใหม่แบบเรียบง่าย

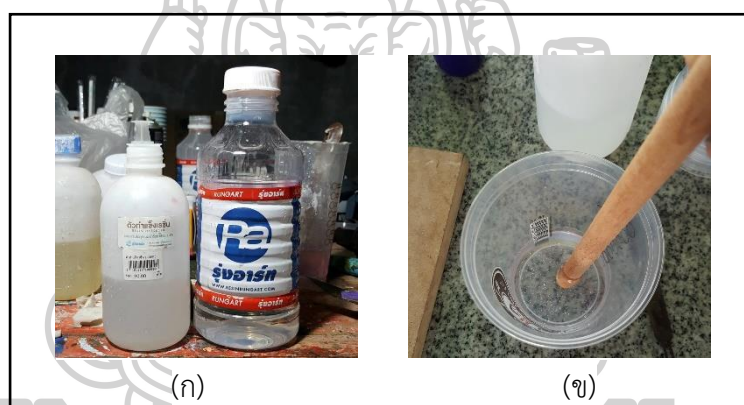
บทที่ 5

การสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ

เรซิน คือ พลาสติกชนิดเหลว แบบ Thermoset ซึ่งเมื่อแข็งตัวแล้วจะไม่สามารถทำให้มันละลายกลับไปเป็นของเหลว และนำไปใช้ได้อีก เรซินมีลักษณะเป็นของเหลวหนืด สีใส มีสารประกอบคือตัวเร่งปฏิกิริยา ไว้สำหรับผสมกับเรซินเหลว ให้กลายเป็นเรซินแข็ง และยังสามารถเติมแต่งสารประกอบอื่นเข้าไปได้อีกด้วย เช่น สีผสมเรซิน ผงแคลเซียม ผงเบา เป็นต้น

5.1 การทดลองหล่อเรซิน

5.1.1 ทดลองหาอัตราส่วนในการผสมตัวเร่งปฏิกิริยา

ภาพที่ 62 ภาพ (ก) แสดงลักษณะของตัวเร่งปฏิกิริยากับเรซิน รูป (ข) การผสมเรซิน

ภาพ (ก) คือ เรซินและตัวเร่งปฏิกิริยา ต้องนำส่วนประกอบทั้งสองมาผสมกัน ภาพ (ข) คือ การเทเรซินลงไปในแก้วพลาสติก ตามด้วยตัวเร่งปฏิกิริยาลงไป ในอัตราส่วน 30 กรัม ต่อ 2 หยด, 3 หยด, 4 หยด และ 5 หยด ตามลำดับ แล้วคนให้เข้ากันโดยทั่ว จากนั้นเทใส่กรอบที่กั้นด้วยดินน้ำมัน บนแผ่นไม้อัด ที่ทารองพื้นด้วยวาสลีน และคอยสังเกตดูว่าอัตราส่วนใดทำให้แข็งก่อนกัน

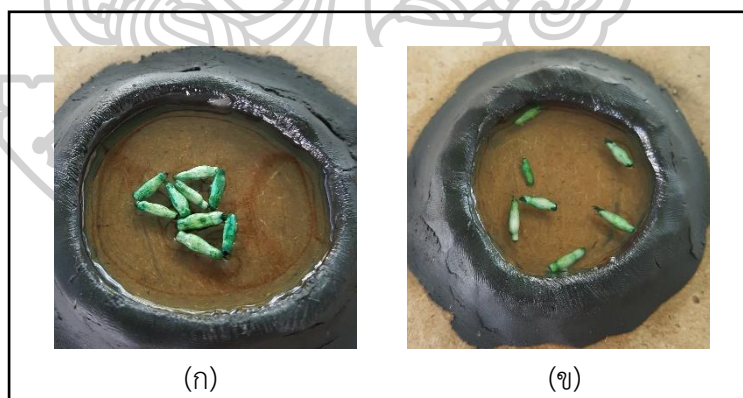

ภาพที่ 63 ภาพแสดงการทดลองหล่อเรซินชนิดใส ที่ผสมตัวเร่งปฏิกิริยาต่างกัน

ผลการทดลองพบว่า การผสมเรซินในอัตราส่วน 30 กรัม ต่อ 5 หยด ทำให้เรซินแข็งตัวเร็วที่สุด ภายในระยะเวลาประมาณ 30 นาที แต่มีฟองอากาศบริเวณผิวบนสุดเยอะ และการผสมเรซินในอัตราส่วน 30 กรัม ต่อ 4 หยด ใช้เวลาประมาณ 45 นาที ในการแข็งตัว และยังคงมีฟองอากาศกระจายอยู่บนผิวด้านบน การผสมเรซินชนิดใสในอัตราส่วน 30 กรัม ต่อ 3 หยด ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ในการรอให้เรซินแข็งตัว แต่ฟองอากาศลดลง และการผสมเรซินในอัตราส่วน 30 กรัม ต่อ 2 หยด ใช้เวลามากที่สุด ราวๆ 1 ชั่วโมง 30 นาที แต่ฟองอากาศมีน้อยที่สุด

สรุปผลการทดลอง ในการทดลองหาอัตราส่วนในการผสมตัวเร่งปฏิกิริยาครั้งนี้ พบว่า ในอัตราส่วนของเรซินเพียงที่เท่ากัน แต่หยอดตัวเร่งปฏิกิริยาในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน คือยิ่งตัวเร่งปฏิกิริยามาก ก็ยิ่งทำให้เวลาในการแข็งตัวของเรซินนั้นเร็วขึ้น แต่ก็ทำให้เกิดฟองอากาศมากด้วย ในทางกลับกันหากใส่ตัวเร่งปฏิกิริยาน้อย เวลาในการแข็งตัวของเรซินก็จะนาน แต่ฟองอากาศก็จะม้น้อย แต่ไม่ว่าจะใช้เวลาในการแข็งตัวนานเท่าไร ระยะเวลาในการรอเรซินแข็งตัวนั้น ควรอยู่ในพื้นที่ที่อากาศ ไม่มีฝุ่นละอองเยอะ เพราะระหว่างที่เรซินกำลังแข็งตัวนั้น จะมีสถานะที่เป็นวุ้นซึ่งหากมีฝุ่นละอองหรือแมลงหล่นเข้าไปก็จะทำให้เรซินนั้นเปื้อนได้

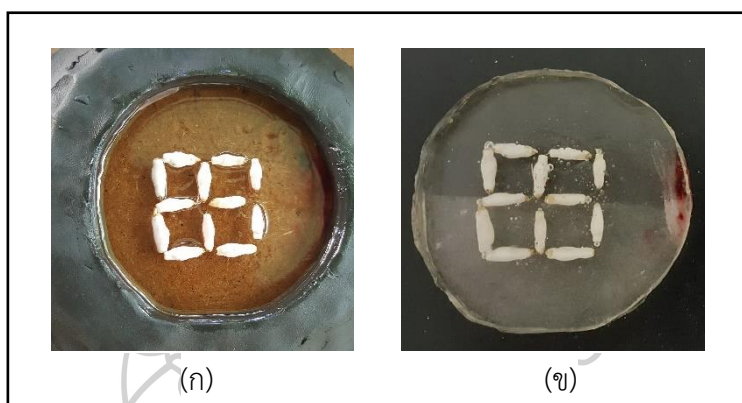
5.1.2 ทดลองใส่วัสดุลงไปใเรซินใส

ภาพที่ 64 ภาพแสดงทดลองวางลูกเต๋อยกลงไปใเรซิน

สำหรับการทดลองใส่วัสดุลงไปใเรซิน โดยใช้อัตราส่วนการผสมเรซินอยู่ที่ 10:1 เมื่อผสมเรซินเสร็จเทเรซินลงในดินน้ำมันที่กั้นเป็นขอบวงกลม ทารองพื้นด้วยวาสลีน โดยเทให้มีความหนาเพียงครึ่งเดียวของความหนาดินน้ำมันที่กั้นได้ จากนั้นวางลูกเต๋อยกลงไปให้เป็นรูปสามเหลี่ยม แล้วเทเรซินชั้นที่สองทับปิดลงไป

ผลการทดลองพบว่า ตามภาพ (ก) เมื่อวางลูกเต๋อยไปบนเรซินที่ยังไม่แห้ง ทำให้สามารถเขี่ยลูกเต๋อยให้วางอยู่ในตำแหน่งที่ต้องการ และลูกเต๋อยมีน้ำหนักราบ ทำให้ลูกเต๋อยสามารถลอยอยู่บนเรซินได้ แต่เมื่อเทเรซินส่วนที่สองลงไป ในขณะที่เรซินชั้นแรกยังไม่แห้ง ทำให้ลูกเต๋อยที่วางเรียงไว้กระจายออกไปตามทิศทางของเรซินชั้นที่สองที่กำลังเทลงไป ตามภาพ (ข) เนื่องจากเรซินชั้นแรกยังเหลวอยู่ เมื่อเจอเรซินชั้นที่สองจึงผสมรวมตัวกัน

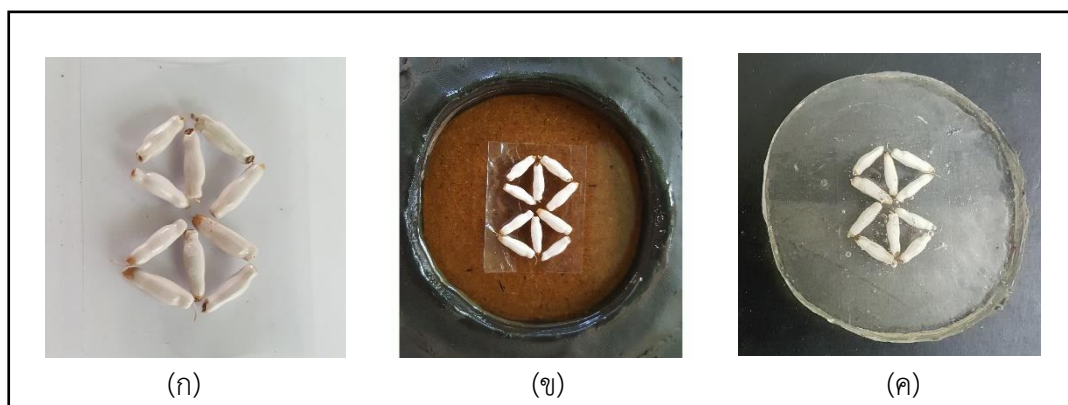

ภาพที่ 65 ภาพแสดงการวางลูกเต๋อยลงในเรซิน ขณะที่เรซินมีลักษณะเป็นวุ้นๆ

จากปัญหาที่ผลในการทดลองข้างต้น จึงทำให้เกิดการแก้ปัญหาในการวางลูกเต๋อยให้ยังคงรูปเดิมอยู่ จึงทำการทดลองเทเรซินชั้นแรกและปล่อยให้สภาวะนั้นเปลี่ยน จากของเหลวให้กลายเป็นวุ้น จากนั้นจึงนำลูกเต๋อยลงไปวาง กดด้วยน้ำหนักเบาๆ เพื่อให้ลูกเต๋อยจมลงไปบนเรซินตามภาพ (ก) จากนั้นปล่อยให้เรซินชั้นแรกเริ่มแข็งตัว จึงเทเรซินชั้นที่สองทับลงไป

ผลการทดลองพบว่า สามารถจัดการให้ลูกเต๋อยวางอยู่ตามรูปทรงที่ต้องการได้ แต่ในขณะที่คิบลูกเต๋อยลงไปวางในเรซินที่มีลักษณะเป็นวุ้นๆ ค่อนข้างลำบาก เพราะเรซินมีความเหนียว เมื่อใช้แหนบหนีบลูกเต๋อยลงไปวางและเรียงตามต้องการ ลูกเต๋อยมักจะติดกับปลายแหนบขึ้นมาด้วย ซึ่งใช้เวลาในการจัดการกับลูกเต๋อยนาน ทำให้เรซินเริ่มแข็งตัว จึงไม่สามารถเกาะให้ลูกเต๋อยติดอยู่กับเรซินชั้นแรกได้อีกด้วย

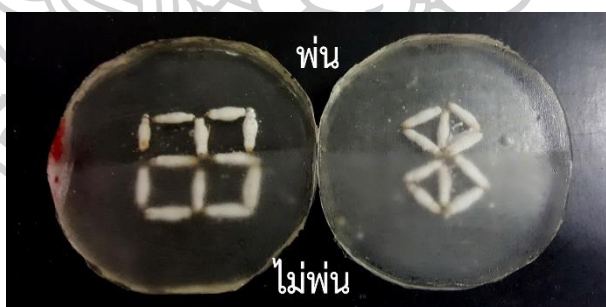
ปัญหาที่พบในการทดลองครั้งนี้ ทำให้คิดว่าจะต้องจัดการกับลูกเต๋อยให้เสร็จเรียบร้อยก่อน ถึงจะนำมาวางในเรซินได้ เพื่อช่วยให้เราสามารถวางลูกเต๋อยได้ในระยะเวลาที่เรซินยังคงเป็นวุ้นอยู่ได้

ภาพที่ 66 ภาพแสดงขั้นตอนการติดลูกเต๋อยลงแผ่นใสและนำไปวางในเรซินที่กำลังแข็งตัว

การทดลองครั้งนี้ ติดลูกเต๋อยลงบนแผ่นใสด้วยกาวร้อนก่อน และทิ้งไว้ให้กาวแห้ง ตามภาพ (ก) จากนั้นเทเรซินชั้นแรกลงไปบนดินน้ำมันที่กั้นเป็นขอบไว้ และรอให้แข็งตัวเป็นวุ้นๆ นำแผ่นใสที่ติดลูกเต๋อยไว้ วางลงไปตรงกลาง กดให้แผ่นใสจมลงไปบนเรซิน ตามภาพ (ข) และผสมเรซินชั้นที่ 2 เทลงไป ปิดลูกเต๋อยให้มิด จากนั้นทิ้งไว้ให้เรซินแข็งตัว ตามภาพ (ค) ซึ่งหากมองด้านข้างจะมองเห็นแผ่นใสอยู่ข้าง เพราะความใสของเรซินด้วย

ผลการทดลองพบว่า ลูกเต๋อยที่แห้งติดกับแผ่นใส พอวางลงไปบนเรซิน สามารถจัดการได้ง่ายกว่าการทดลองข้างต้น เพราะการเคลื่อนไหวมีเพียงแต่แผ่นใสที่เคลื่อนไหว จึงสามารถจัดให้แผ่นใสอยู่ในตำแหน่งที่ต้องการได้

ภาพที่ 67 ภาพแสดงความแตกต่างของการพ่นสเปร์ยเคลือบ

เมื่อเรซินแข็งตัวดีแล้ว ลักษณะผิวด้านนอกสุดจะขุ่นมัว ซึ่งเราสามารถพ่นด้วยสเปร์ยเคลือบ ก็จะสามารถทำให้เรซินนั้นดูใสและชัดเจนมากขึ้น

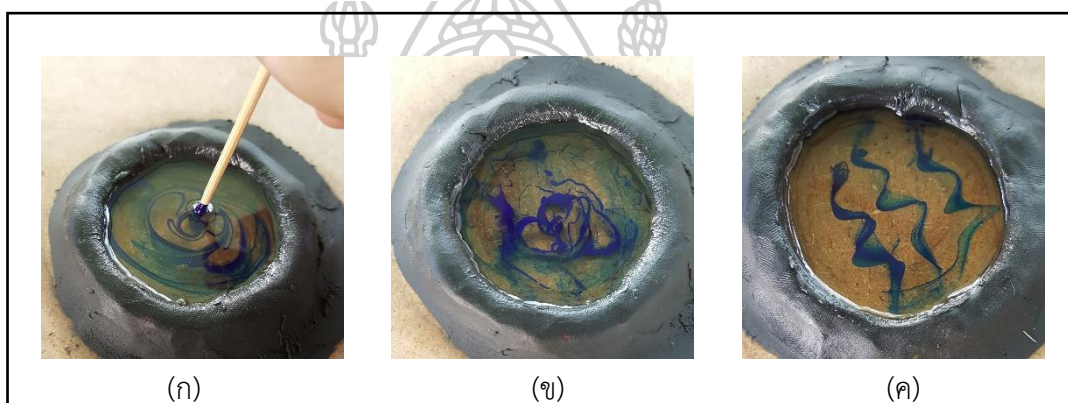
สรุปการทดลองใส่วัสดุลงในเรซินใส สิ่งที่ควรคำนึงถึงเป็นสำคัญคือ ตำแหน่งที่เราต้องการให้วัสดุนั้นอยู่ เพราะหากเราไม่ติดวัสดุที่ต้องการกับแผ่นใส แต่ผสมวัสดุลงไปบนเรซินเลย สิ่งนั้นจะลอยขึ้นหากมีน้ำหนักรที่เบา และในทางกลับกันสิ่งนั้นจะตกลงไปติดขอบหากมีน้ำหนักที่มาก ดังนั้นจะต้องจัดการกับวัสดุที่จะนำเข้าไปอยู่ด้านในเรซินให้ดีกว่า

5.1.3 ทดลองใส่สีลงไปในเรซินชนิดใส

สำหรับสีที่ใช้ผสมในเรซิน จะต้องเป็นสีเฉพาะสำหรับผสมเรซินเท่านั้น ซึ่งมี 2 ประเภท คือ สีใส และสีทึบ ในการสร้างสรรค์เครื่องประดับครั้งนี้จะใช้สีใสเป็นส่วนหนึ่งในการผลิต ดังนั้นในการทดลองนี้จึงเลือกใช้สีใส

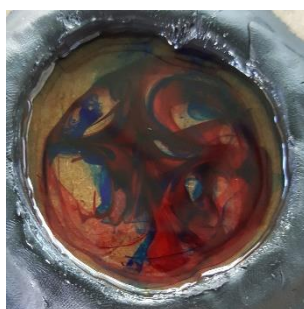
ภาพที่ 68 ภาพแสดงสีผสมเรซินชนิดสีใส

ภาพที่ 69 ภาพแสดงการเติมสีลงไปในเรซิน

เทเรซินใสลงไปในขอบที่กั้นด้วยดินน้ำมัน ใช้ปลายไม้จิ้มฟัน จุ่มลงไปในขวดสีที่ใช้สำหรับผสมเรซิน จุ่มเพียงติดปลายไม้จิ้มฟัน จากนั้นนำมาวาดลวดลายลงไปในเรซิน โดยให้ปลายที่จุ่มสีนั้น จมลงไปอยู่ภายในเรซินเลย หลังจากนั้นทิ้งไว้ให้เรซินแข็งตัว

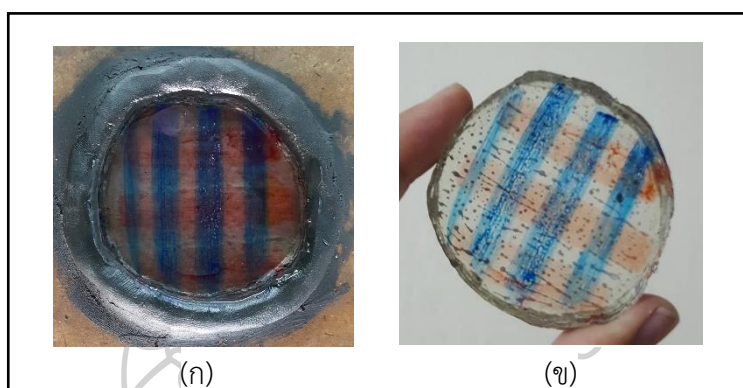
ผลของการทดลองนี้พบว่า หากเราจุ่มสีไปชนกับพื้นด้านล่าง จะทำให้สีนั้นอยู่ติดกับพื้นผิวอีกฝั่งหนึ่ง ซึ่งเมื่อเรซินแข็งตัวแล้วนั้น สีจะอยู่ตรงขอบ และจะทำให้งานเปื้อน เพราะสีจะไม่แห้งและไม่แข็งไปกับเรซิน

ภาพที่ 70 ภาพแสดงการเติมสี 2 สีลงไปในเรซิน

ทดลองจุ่มสี 2 สี ลงในเรซินใส โดยการเทเรซินใสของในขอบที่กั้นด้วยดินน้ำมัน จากนั้นใช้ไม้จิ้มฟันสีแดงใส และสีน้ำเงินใส และจุ่มลงในเรซิน โดยไม่ให้ปลายไม้จิ้มฟัน โดนพื้น จากนั้นวนไม้จิ้มฟันให้สีทั้งสองสลับกันไป และรอให้เรซินแข็งตัว

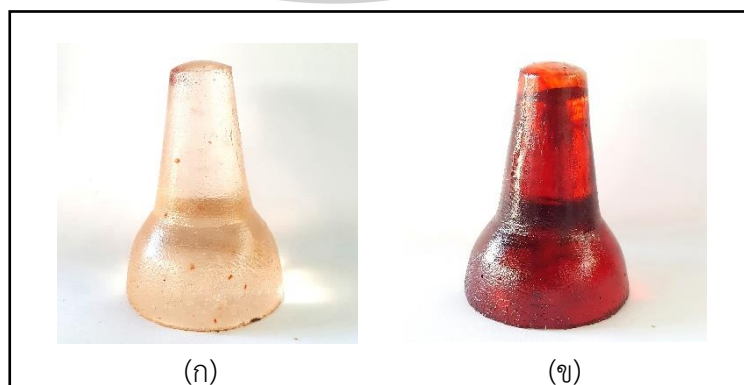
ผลการทดลองพบว่า สีทั้งสองไม่ผสมกัน และในบางจังหวะที่สีทับซ้อนกันทำให้สีนั้นมีน้ำหนักที่เข้มขึ้น หรือบางจังหวะที่สีทั้งสองมาชนกัน ก็จะกลายเป็นสีม่วงเข้ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้มชั้นของสีน้ำเงินและสีแดงด้วย

ภาพที่ 71 ภาพแสดงการทาสีลงในเรซินที่ต่างชั้นกัน

ทดลองทาสีทีละชั้น โดยการเทเรซินชั้นที่ 1 ในระหว่างที่เรซินเป็นวุ้น ใช้ฟู่กันแต้มสี และผสมกับอะซิโตนเล็กน้อย เพื่อเจือจางสี จากนั้นทาลงไปที่เรซิน เมื่อเรซินแข็งตัวเทเรซินชั้นที่สองลงไป รอให้เรซินเป็นวุ้นแล้วทาสีที่สองตามลงไป ตามภาพ (ก) จากนั้นเทเรซินทับปิดเป็นชั้นที่ 3 รอให้เรซินแข็งตัว ตามภาพ (ข)

ผลการทดลองพบว่าเมื่อเรซินแข็งตัวแล้ว สีมีความจางลง เนื่องจากมีการผสมของอะซิโตนด้วย ส่วนพื้นที่ที่สีทั้งสองตัดกัน มีเส้นเข้มขึ้น ดังนั้นก็ทับกันของสีสามารถทำให้เกิดน้ำหนักสีที่เข้มขึ้นได้

ภาพที่ 72 ภาพแสดงความแตกต่างของปริมาณสีแดงที่ผสมลงไปในเรซิน

การทดลองข้างต้นเป็นการจุ่มสีลงไปบนเรซินใสที่เทลงในแม่พิมพ์แล้ว แต่การทดลองถัดมาจึงเป็นการผสมสีเข้าไปในเรซินก่อนที่จะเทลงในแม่พิมพ์ โดยการแต้มสีเพียงปลายไม้จิ้มฟันลงไปบนเรซิน คนให้เข้ากันโดยทั่ว จากนั้นจึงหยอดตัวเร่งปฏิกิริยา แล้วคนให้เข้ากันอีกครั้งก่อนเทลงในแม่พิมพ์ โดยภาพ (ก) และ ภาพ (ข) เป็นการผสมสีลงในเรซินเหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่ปริมาณของสีแดง

5.2 ขั้นตอนการขึ้นชิ้นงานจริง

ภาพที่ 73 ภาพแสดงขั้นตอนการทำแม่พิมพ์

เริ่มต้นด้วยการกลึงปูนตามรูปทรงที่ออกแบบไว้ จากนั้นต้มซีเมนต์ให้ละลาย เทใส่น้ำแล้วรีดเป็นแผ่นหนา 2-3 มิลลิเมตร จากนั้นตัดเป็นรูปของอุ้งชะ แล้วแปะลงไปบนปูนที่กลึงไว้ เมื่อติดซีเมนต์โดยรอบเสร็จแล้ว แบ่งครึ่งงานในแนวนอน ก่อดินน้ำมันกั้นให้รอบ ตามแนวที่แบ่งครึ่งไว้ แล้วกรีดร่องให้รอบ เพื่อทำเป็นตัวล็อคระหว่างฝาพิมพ์ทั้ง 2 ด้าน จากนั้นผสมยางซิลิโคนกับตัวเร่งในอัตราส่วน 50 : 1 คนให้เข้ากันจนทั่ว แล้วเทซิลิโคนลงไป โดยในชั้นที่ 1 ซิลิโคนจะไหลเข้าไปในร่องของซีเมนต์ โดยใช้นิ้วถูเข้าไปตามร่องลึก กดให้ซิลิโคนเข้าไป หรือใช้ลมเป่าเพื่อช่วยให้ซิลิโคนนั้นเข้าไปตามร่องที่ลึกได้ ชั้นนี้สำคัญมาก เพราะถ้าซิลิโคนเข้าไปไม่ถึงตามร่องลึก จะทำให้แม่พิมพ์นั้นไม่สมบูรณ์ จากนั้นรอให้ซิลิโคนแห้ง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ทำแบบเดิมในชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 โดยชั้นที่ 3 นี้ เมื่อทาซิลิโคนโดยทั่วแล้วใช้ผ้าก๊อต ที่ตัดเป็นชิ้นเล็กๆวางทับลงไป 2 ชั้น ใช้ฟู่กันกดให้ผ้าก๊อตซึมเข้าไปในซิลิโคน เป็นการเพิ่มความแข็งแรงให้กับยางซิลิโคน ไม่ให้ซิลิโคนนั้นขาดง่าย ตัดผ้าก๊อตส่วนที่เกินออกจางานทิ้ง จากนั้นนำซิลิโคนที่เป็นก้อนสีเหลืองม วางไว้รอบๆชิ้นงาน แล้วปิดด้วยปูนปาสเตอร์ผสมกับใยมะพร้าว สาเหตุที่ต้องใส่ใยมะพร้าวลงไปปูนปาสเตอร์ เพราะใยมะพร้าวช่วยในการประสานกันระหว่างปูน เพิ่มความแข็งแรง ไม่ให้ปูนนั้นแตกหักได้ง่าย พักไว้ให้ปูนปาสเตอร์แข็งตัว ประมาณ 1 ชั่วโมง จากนั้นพลิกอีกด้านขึ้น นำดินน้ำมันออกให้หมด ทำความสะอาดดินน้ำมันให้สะอาด จากนั้นทาวาสลินลงไปในยางซิลิโคน จากนั้นผสมยางซิลิโคนและทำตามขั้นตอนเดิม เทซิลิโคนชั้นที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ วางผ้าก๊อต 2 ชั้น แล้วปิดด้วยปูนปาสเตอร์ผสมใยมะพร้าว เมื่อปูนปาสเตอร์แห้งสนิท ใช้เกรียงหรือสั้วงัดลงไปในรอบต่อ วาสลินที่ทาไประหว่างซิลิโคนจะทำให้เปิดได้ง่ายขึ้น

5.2.1 ขั้นตอนการทำเครื่องประดับชั้นที่ 1

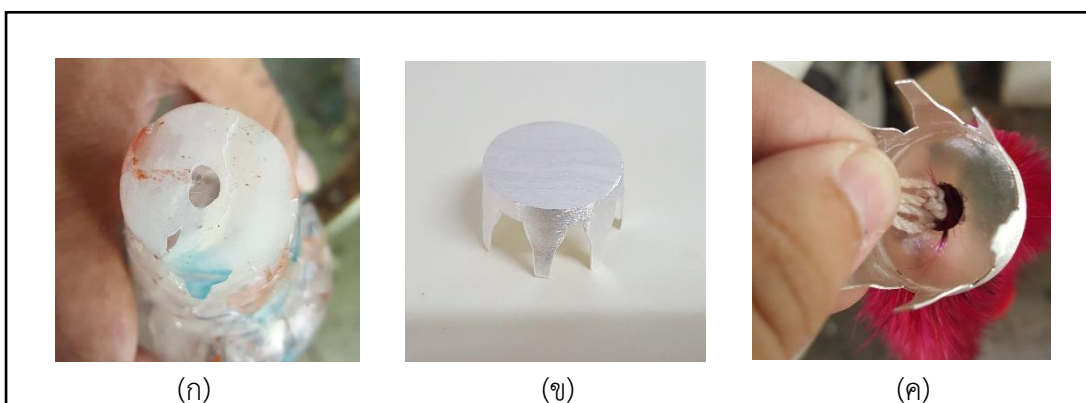
ภาพที่ 74 ภาพแสดงแม่พิมพ์ชั้นที่ 1

ผสมเรซิน อัตราส่วน 10:1 คนให้เข้ากันให้ทั่ว แล้วทาลงไปในแม่พิมพ์ ใช้ฟู่กันเกลี่ยให้เรซินไหลไปตามร่องให้ทั่ว ผสมสีลงไปในเรซิน แล้วเทลงไปในช่องรูปทรงอุ้งชะเงาะบางช่อง นำรูปตีกอาคารในเมืองกรุงเทพ มาตัดให้พอดีกับช่องรูปทรงอุ้งชะเงาะ กัดกระดาษให้จมลงไปในเรซินให้ทั่ว พร้อมกับตัดกระดาษรูปรถไฟและวางทับลงไป กัดให้จมลงไปในเรซิน ทำเหมือนกันทั้ง 2 ฝั่ง จากนั้นผสมเรซินใสเทซ้ำลงไปอีก 1 รอบ ในอัตราส่วน 10:1 เช่นเดิม เมื่อเรซินชั้นที่ 2 แห้งสนิทแล้ว ผสมเรซินในอัตราส่วน 10:1 แต่เพิ่มผงเบทา เพื่อเพิ่มเนื้อให้เรซินมีความหนืดขึ้น ปริมาณผงเบทาที่ใส่ไปให้ใส่ที่ละเล็กละน้อย แล้วคนให้เข้ากัน หากเรซินยังเหลวอยู่ให้ใส่ผงเบทาเพิ่มเข้าอีก จนเนื้อเรซินมีความหนืดไม่ไหวไปมา จากนั้นจึงผสมตัวเร่งปฏิกิริยาเข้าไป ทาบริเวณตะเข็บแล้วเอาแม่พิมพ์ทั้ง 2 ด้านประกบกัน ใช้ยางหรือลวดมัดให้แม่พิมพ์ทั้ง 2 ประกบกันไม่ให้เคลื่อนไหว หรือเลื่อนออกจากกัน พักไว้ให้เรซินแห้งสนิท หรือประมาณ 1 ชั่วโมง จากนั้นแกะแม่พิมพ์ออกจากกันก็จะได้ชิ้นงาน

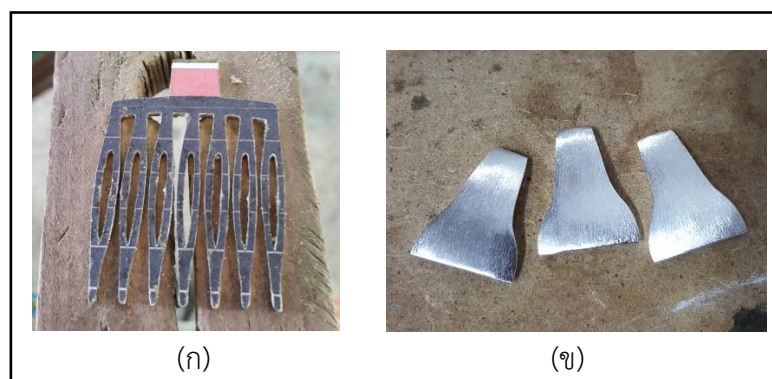
ภาพที่ 75 ภาพแสดงชิ้นงานเรซินที่ถอดออกมาจากแม่พิมพ์

เมื่อนำชิ้นงานเรซินออกจากแม่พิมพ์แล้ว พักไว้ให้เรซินเย็น และแห้งสนิท เมื่อสัมผัสจะรู้สึกได้ว่าผิวของเรซินจะมีความสากเป็นเม็ดๆ ไม่เรียบ ให้นำชิ้นงานเรซินนั้น มาแช่น้ำที่ผสมกับโซดาไป ประมาณ 15 นาที แล้วล้างออกด้วยน้ำเปล่า ขัดด้วยกระดาษทรายน้ำเบอร์ 240 ตามด้วยเบอร์ 320 จนถึงละเอียด ก็จะทำให้ชิ้นงานเรซินสะอาดและมีผิวที่เรียบขึ้น

ภาพที่ 76 ภาพแสดงเจาะรูชิ้นงานเรซิน (ก) เลื่อยแผ่นทองเหลือง (ข) ใส่ฟวงขนไก่ (ค)

ใช้ส่วานเจาะรูที่ชิ้นงานเรซินด้านที่ต้องการใส่พวงขนไก่ แล้วเลื่อยแผ่นทองเหลืองเป็นรูปวงกลม ขนาดให้พอดีปิดวงกลมด้านหัวทั้งหมด แล้วเจาะรูตรงกลางทองเหลือง ยัดเส้นด้ายเข้าไปด้านใน แล้วผสมเรซินหยอดเข้าไปในรูที่เจาะ เรซินจะเป็นเหมือนกาวที่ทำให้แผ่นทองเหลืองติดอยู่ชิ้นงานเรซิน และไม่ให้พวงขนไก่หลุดออกมา

ภาพที่ 77 ภาพแสดง เลื่อยแผ่นทองเหลืองเพื่อนำมาทำเป็นหวีสับ (ก) แผ่นทองเหลืองรูปทรงอยู่เซ่ที่ลดทอนมา เพื่อครอบลงไปบนตัวเรซิน (ข)

นำชิ้นงานทองเหลืองทั้งหมดไปชุบเงิน จากนั้นเจาะชิ้นงานเรซินให้เป็นร่องพอดีกับหวีสับ ผสมเรซินอุดเข้าไปในร่อง ใช้เรซินเป็นกาวให้แผ่นทองเหลืองติดอยู่ในร่องที่เจาะไว้ เช่นเดียวกับแผ่นทองเหลืองที่นำมาครอบรูปอยู่เซ่

ภาพที่ 78 ภาพแสดงชิ้นงานสำเร็จชิ้นที่ 1

5.2.2 ขั้นตอนการทำเครื่องประดับชั้นที่ 2

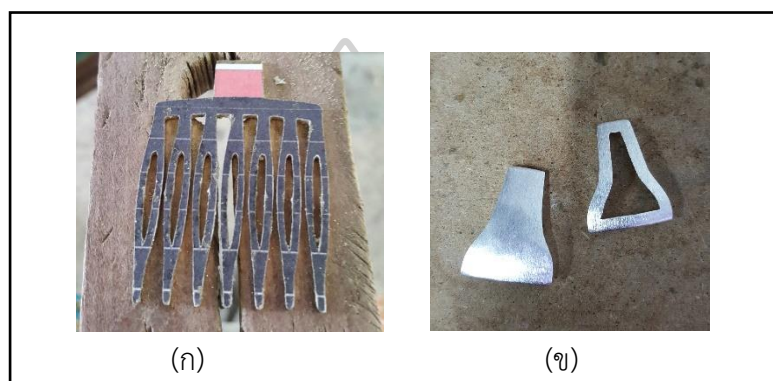
ภาพที่ 79 ภาพแสดงแม่พิมพ์ชั้นที่ 2

ดำเนินขั้นตอนเดียวกับการทำชิ้นงานชั้นที่ 1 แตกต่างตรงสีที่มีการผสมเป็นสีทึบ โดยการผสมสีลงไปในเรซินก่อนที่จะผสมตัวเร่งปฏิกิริยา แม้ว่าชิ้นงานเรซินในชั้นนี้จะได้หล่อใส่แบบชิ้นแรก แต่การเทเรซินลงแม่พิมพ์นั้น ก็ทำ 3 ชั้นเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 80 ภาพแสดงชิ้นงานเรซิน (ก) วางรูปลงตามร่อง (ข) หยอดเรซินใส่ทับรูป (ค)

เมื่อได้ชิ้นงานเรซินออกมาแล้ว ทำความสะอาดผิวโดยใช้โซดาไฟแล้วขัดกระดาษทราย
 ขั้นตอนเดียวกับการทำชิ้นงานแรก จากนั้นจะมีส่วนที่เป็นร่อง เว้นไว้สำหรับวางรูป ตัดรูปภาพให้พอดี
 กับร่อง แล้วติดกาว ใช้คัตตอลบัตฎุให้ภาพแนบลงไปกับพื้นร่อง หยอดเรซินใสลงไปในเรื่องที่วางรูป
 โดยใช้ดินน้ำมันกั้นขอบด้านข้าง และเมื่อเทเรซินใสลงไปให้เอาแผ่นใสมาปิดให้เป็นระนาบเดียวกันกับ
 ชิ้นงาน ทำแบบนี้ไปจนครบทุกช่อง แล้วขัดด้วยกระดาษทรายน้ำเบอร์ละเอียด เพื่อให้ผิวเรซินใสที่
 หยอดไปเสมอกับงาน ตากงานไว้ให้แห้ง แล้วพ่นด้วยสเปรย์เคลือบ เพื่อทำให้งานเงายิ่งขึ้น บริเวณ
 ด้านบนแปะด้วยขนแกะสี ตรงกลางชิ้นงานเรซินเจาะเป็นร่องสำหรับใส่แผ่นทองเหลืองที่ทำเป็นหวีสี

ภาพที่ 81 ภาพแสดง เลื่อยแผ่นทองเหลืองเพื่อนำมาทำเป็นหวีสี (ก) แผ่นทองเหลืองรูปทรงอยู่ชะที่
 ลดทอนมา เพื่อครอบลงไปบนตัวเรซิน (ข)

ภาพที่ 82 ภาพแสดงชิ้นงานสำเร็จชิ้นที่ 2

5.2.3 ขั้นตอนการทำเครื่องประดับชั้นที่ 3

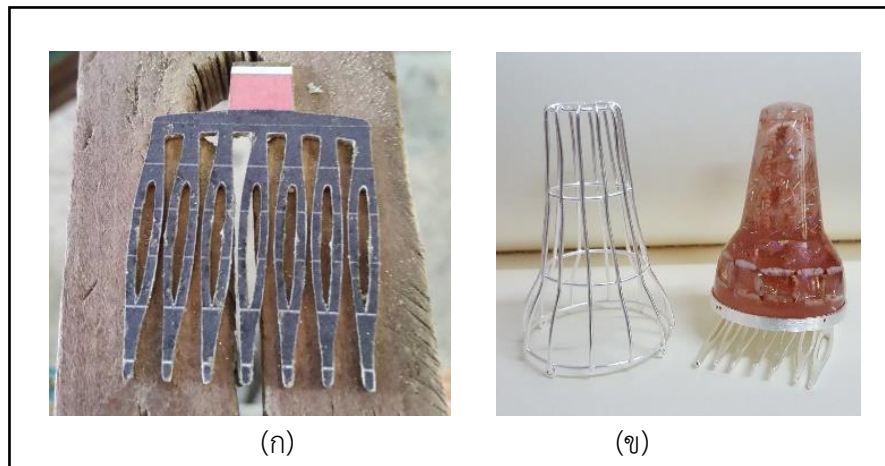
ภาพที่ 83 ภาพแสดงการติดหอยเบี้ยและลูกเต๋อลงบนแผ่นใส และตัดเป็นวงกลม

นำหอยเบี้ยและลูกเต๋อตัดกาวลงบนแผ่นพลาสติกใส ให้ขนาดพอดีกับช่องที่จะวาง และผสมเรซินใส โดยผสมกากเพชรสีทองปนลงไปคนให้เข้ากัน เติมตัวเร่งปฏิกิริยาลงไป ในอัตราส่วน 10:1 แล้วเทลงในแม่พิมพ์

ภาพที่ 84 ภาพแสดงแม่พิมพ์แบบต้น

ซึ่งเป็นแม่พิมพ์ต้นรูปทรงอุ้งชะ เมื่อเรซินนั้นเริ่มเป็นวุ้น ก็นำแผ่นใสที่ติดหอยเบี้ยและลูกเต๋อลงไปวางในตำแหน่งที่ต้องการ กดแผ่นใสไว้ซักพักหรือลองปล่อยมือจากแผ่นใส หากแผ่นใสขยับตามก็ให้กดไว้ก่อน จนแผ่นใสไม่ขยับแล้วจึงปล่อยมือได้ เมื่อเรซินแห้งสนิทแล้วก็ถอดออกจากแม่พิมพ์ นำไปแช่น้ำที่ผสมโซดาไฟแล้วขัดด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด เพื่อให้ผิวเรซินสะอาดใส ทิ้งไว้จนแห้งสนิทแล้วจึงพ่นสเปรย์เคลือบให้งานใสขึ้น

ภาพที่ 85 ภาพแสดงเกลียวแผ่นทองเหลืองเป็นรูปหวีสับ (ก) เชื่อมลวดทองเหลือง (ข)

เชื่อมลวดทองเหลืองให้เ็นรูปทรงอุ้งชะ และเกลียวแผ่นทองเหลืองเป็นรูปหวีสับ เจาะ
 ชิ้นงานเรซิน 4 ด้าน เพื่อเป็นตำแหน่งในการยึดลวดกับโครงลวดทองเหลือง และเจาะร่องด้านใต้งาน
 เพื่อไว้เสียบหวีสับ

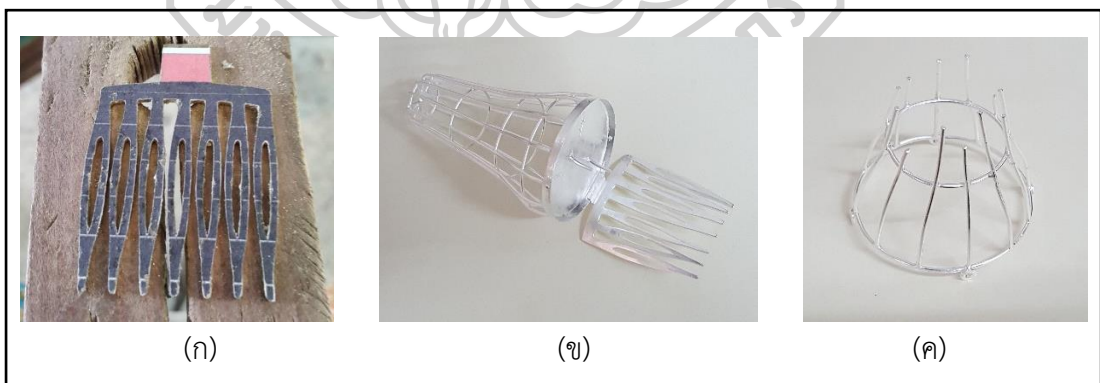
ภาพที่ 86 ภาพแสดงชิ้นงานสำเร็จขั้นที่ 3

5.2.4 ขั้นตอนการทำเครื่องประดับชั้นที่ 4

ภาพที่ 87 ภาพแสดงชิ้นงานเรซินจากแม่พิมพ์หล่อต้น

ดำเนินขั้นตอนในการวางหอยเบี้ยติดกาวลงบนกระดาษใส รวมถึงการหล่อเรซินลงแม่พิมพ์ต้น เช่นเดียวกับการทำชิ้นงานที่ 3 เพียงเพิ่มเติมสีลงไปในเรซิน โดยเมื่อใสสีลงไปเรซินแล้ว ก็คนเพียงเล็กน้อย ไม่ต้องให้สีกับเรซินเป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งผสมด้วยวิธีนี้สีแดง 1 แก้ว และสีน้ำเงินอีก 1 แก้ว จากนั้นเททั้ง 2 แก้วลงไปแม่พิมพ์ต้นแบบสลับกันไปมา จากนั้นจึงวางหอยเบี้ยที่ติดอยู่กับแผ่นใสลงในแม่พิมพ์ต้น เมื่อเรซินแข็งตัวแล้ว ก็แช่น้ำโซดาไฟ ชัดด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด ทำให้ผิวงานนั้นเรียบและสะอาด จากนั้นขัดด้านตูดให้เรียบ

ภาพที่ 88 ภาพแสดง เลื่อยแผ่นทองเหลืองเป็นรูปหวีสีบ (ก) เชื่อมลวดทองเหลืองและแผ่นกลมมีเดือย (ข) และ (ค)

เลื่อนแผ่นทองเหลืองเป็นรูปหีบเหมือนกับทำหีบของเครื่องประดับชั้นที่ 3 และอีกชิ้นจะเชื่อมลวดทองเหลืองให้เป็นรูปทรงโครงสร้างของอุ้งหีบ ปิดด้วยแผ่นทองเหลืองรูปวงกลมเชื่อมที่มีลวดเป็นเตี้ยอยู่ตรงกลาง สำหรับเสียบเข้าไปในตัวงานเรซิน และเชื่อมหีบติดไว้กับด้านข้างแผ่นวงกลม ส่วนอีกชิ้นเชื่อมลวดทองเหลืองเป็นรูปทรงอุ้งหีบเหมือนกัน แต่เชื่อมลวดเพียงชั้นฐานเท่านั้น บริเวณ 4 มุมเชื่อมห่วงไว้สำหรับใส่ลวดหัวมุดเพื่อเป็นตัวล็อคไม่ให้ลวดทองเหลืองและชิ้นงานเรซินหลุดออกจากกัน

ภาพที่ 89 ภาพแสดงชิ้นงานสำเร็จชิ้นที่ 4

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

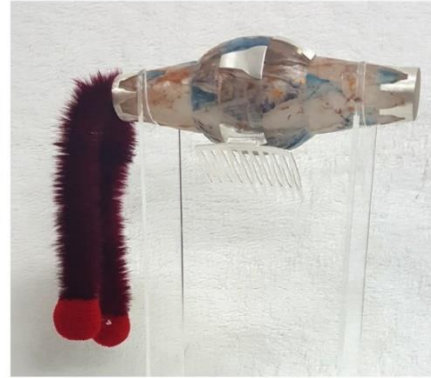
งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์เครื่องประดับศิริราภรณ์ที่มีความร่วมสมัย เป็นเครื่องประดับสำหรับกลุ่มมิลเลนเนียล ในศตวรรษที่ 21 โดยผู้วิจัยได้เริ่มศึกษาถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวอุ้งโล้อาข่า ที่สามารถสะท้อนวัฒนธรรมออกมาในรูปแบบของเครื่องประดับของชาติพันธุ์ หรือที่เรียกว่า "อู่เซ่" เครื่องประดับสำหรับผู้หญิงอุ้งโล้อาข่า รวมถึงศึกษาถึงกลุ่มมิลเลนเนียล ในศตวรรษที่ 21 ผ่านหนังสือ บทความ และการสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มมิลเลนเนียล วิเคราะห์ข้อมูลจนเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องศิริราภรณ์ ที่สร้างความตระหนักรู้และรู้ถึงวุฒิภาวะของตนเอง

6.1 สรุปผลงานวิจัย

อู่เซ่ เครื่องประดับของผู้หญิงชาวอุ้งโล้อาข่า ที่มีลักษณะโดดเด่น สะดุดตา วางอยู่บนศิระษะ รูปทรงสามเหลี่ยมคว่ำ ปลายยาวแหลมสูง จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นชาติพันธุ์อาข่า กลุ่มอุ้งโล้อาข่า อู่เซ่ของผู้หญิงอาข่าทุกคนมีความแตกต่างกัน โดยมีความแตกต่างกันตามช่วงวัย แบ่งได้หลักๆ คือ 3 ช่วงวัย วัยเด็ก วัยผู้หญิงอายุ 18 ปี ขึ้นไป และวัยหญิงชรา 45 ปีขึ้นไป รวมถึงความแตกต่างตามอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคล เพราะอู่เซ่เป็นเครื่องประดับที่มีค่ามากสำหรับผู้หญิงชาวอาข่า ผู้หญิงทุกคนจะคอยบรรจงประดิษฐ์อู่เซ่ของตนเองให้มีความสวยงาม โดดเด่น แปลกตา กว่าของคนอื่นๆ ทำให้อู่เซ่เป็นเครื่องประดับที่ไม่ใช่แค่มอบความสวยงาม แต่บ่งบอกได้ถึงลักษณะนิสัยของผู้เป็นเจ้าของ และมากกว่านั้นอู่เซ่ยังเป็นเครื่องประดับที่บ่งบอกถึงสถานะของผู้สวมใส่ได้อีกด้วย

ผู้วิจัยจึงค้นพบองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาอู่เซ่ คือ โดยทั่วไปเครื่องประดับมีหน้าที่เพียงตกแต่งร่างกายให้เกิดความสวยงาม แต่สำหรับอู่เซ่ที่เป็นเครื่องประดับที่ไม่ได้ให้เพียงความสวยงาม แต่แฝงไว้ด้วยวัฒนธรรมอันมีค่าของชาวอุ้งโล้อาข่า ผู้วิจัยจึงได้สร้างสรรค์เครื่องประดับที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเรื่องวิถีชีวิต วิธีคิด คติและรูปแบบของอู่เซ่ โดยเป็นการนำเอาวัตถุดิบมาสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มคนมิลเลนเนียล ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือเป็นคติใหม่ในการดำเนินชีวิต ที่วัตถุนั้นสามารถสอนให้คนเข้าใจได้ถึงสถานภาพและวุฒิภาวะของตนเอง

ผลงานการออกแบบเครื่องประดับทั้ง 4 ชิ้น เกิดจากการอ้างอิงรูปทรงเดิมของอู่เซ่ ที่ถูกลดทอนรายละเอียดลง เหลือไว้เพียงรูปทรงโครงสร้างหลัก และนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดรูปทรงใหม่ที่มีความร่วมสมัยกับคนในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 90 ภาพแสดงผลงานเครื่องประดับชั้นที่ 1 ขณะสวมใส่

ภาพที่ 91 ภาพแสดงผลงานเครื่องประดับชั้นที่ 2 ขณะสวมใส่

ผลงานเครื่องประดับชั้นที่ 1 และ ผลงานเครื่องประดับชั้นที่ 2 เกิดจากการนำเอารูปทรงดั้งเดิมของอู่เซ่มาลดทอน และสร้างสรรค์ให้เกิดรูปทรงใหม่ที่มีความร่วมสมัยกับศตวรรษที่ 21 เสริมสร้างรายละเอียด โดยการเพิ่มเติมสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์แห่งยุคศตวรรษที่ 21 ที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรม ของความเป็นชุมชนเมือง ผสมผสานเข้ากับพวงขนไก่ย้อมสี ที่เป็นวัสดุดั้งเดิมในการสร้างสรรค์อู่เซ่ ซึ่งผลงานดังกล่าว สามารถสร้างเป็นจุดสนใจให้กับกลุ่มคนมิลเลนเนียล ทำให้เกิดการโต้ตอบ ตั้งคำถามถึงที่มาของผลงาน นำไปสู่การส่งต่อองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาอู่เซ่

ภาพที่ 92 ภาพแสดงผลงานเครื่องประดับชิ้นที่ 3 ขณะสวมใส่

ภาพที่ 93 ภาพแสดงผลงานเครื่องประดับชิ้นที่ 4 ขณะสวมใส่

ผลงานเครื่องประดับชิ้นที่ 3 และ ผลงานเครื่องประดับชิ้นที่ 4 เกิดจากรูปทรงดั้งเดิมของอู๋เซ่ เช่นกัน และถูกลดขนาดให้เล็กลงจากผลงานเครื่องประดับชิ้นที่ 1 และ 2 แต่มีน้ำหนักที่มากขึ้น โดยสร้างชิ้นงานที่เกิดจากการผสมผสานเส้นโครงสร้างกับชิ้นงานรูปทรงเดิมของอู๋เซ่ เข้าด้วยกัน น้ำหนักเป็นส่วนสำคัญที่สามารถทำให้ผู้สวมใส่รับรู้ได้ถึงการมีอยู่ และตระหนักได้ถึงสถานะของตนเอง

จากการนำเอาเครื่องประดับทั้ง 4 ชุด ให้กับคนกลุ่มมิลเลนเนียลสวมใส่ พบว่า มีการตั้งคำถามถึงรูปทรงตั้งแต่แรกเห็น จึงต้องอธิบายถึงที่มาของรูปทรง รวมถึงเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอด ทำให้คนกลุ่มมิลเลนเนียลนั้นเข้าใจถึงจุดประสงค์ของโครงการนี้มากขึ้น ซึ่งคนกลุ่มมิลเลนเนียลนี้ คิดว่าหากมีเครื่องประดับที่นอกจากให้ความสวยงามแก่ร่างกายแล้ว ยังสามารถทำให้พวกเขาแสดงตัวตนของตนเองให้ผู้อื่นเห็นได้ และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสถานะและวุฒิภาวะของตนเองได้ ก็จะเป็นตัวช่วยที่ดีในการดำเนินชีวิตไปสู่หนทางที่ดี

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มมิลเลนเนียลที่ได้สวมใส่เครื่องประดับทั้ง 4 ชิ้น ยังคงมีข้อสงสัยในรูปร่างรูปทรงของชิ้นงาน มีรูปทรงที่ดูแปลกตากับสีสันทันและวัสดุที่มีน้ำหนักเบา และมีน้ำหนักเบา แต่ยังทำให้การตระหนักรู้ถึงสถานะและวุฒิภาวะของบุคคลนั้นน้อยอยู่ จึงต้องการหาผลตอบรับเพิ่มเติมจากผู้หญิงชาวเขากลุ่มอุ้งอ้าขาที่มาจากอาศัยอยู่ในเมือง และอยู่ในกลุ่มมิลเลนเนียล เพื่อให้ผลตอบรับในด้านต่างๆมากขึ้น ทั้งด้านรูปทรงของผลงาน ว่าสามารถทำให้พวกเขาสามารถนึกถึงอู่เซ่ของตนเองได้มากน้อยเพียงไหน และนำข้อมูลที่ได้นั้นมาพัฒนาผลงานต่อ และสร้างสรรค์ให้กลุ่มมิลเลนเนียลที่เป็นคนในชุมชนเมือง โดยให้คนเหล่านี้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานตั้งแต่แรกเริ่ม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับผลงานอย่างลึกซึ้ง รู้ถึงคุณค่าของสิ่งของที่ให้มากกว่าความสวยงาม สามารถแสดงอัตลักษณ์ของตนเองให้ได้มากที่สุด และสามารถบ่งบอกในถึงสถานะและวุฒิภาวะของตนเองได้อย่างแท้จริง เปรียบเสมือนผู้หญิงอุ้งอ้าขา ที่ทั้งชีวิตมีอู่เซ่ของตนเองเพียงใบเดียว และใช้เวลาสร้างสรรค์ขึ้นมากับความสามารถและปรับเปลี่ยน ตกแต่ง เพิ่มเติมอยู่เสมอ ตั้งแต่เด็กจนเป็นสาวและแก่ชราลง แต่ทำทุกอย่างด้วยความภาคภูมิใจถึงความเป็นชาติพันธุ์อ้าขาของตนเอง

รูปทรงดั้งเดิมของอู่เซ่ สามารถนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดรูปทรงใหม่ได้อย่างหลากหลายและน่าสนใจ รวมถึงวิธีการสร้างสรรค์ตัวเรือนด้วยการหล่อเรซิน สามารถให้ผู้คนนำวัสดุสิ่งของที่มีคุณค่า มาสร้างสรรค์เป็นเครื่องประดับเฉพาะบุคคล ซึ่งส่งผลต่อจิตใจ และเพิ่มคุณค่าให้กับผลงานชิ้นนั้นๆ และสามารถส่งต่อเป็นมรดกสู่คนรุ่นต่อไปได้ ให้ผู้สวมใส่ตระหนักได้ถึงวัฒนธรรมของตน อาทิ เช่น นำสิ่งของที่พ่อแม่เคยให้ในวัยเด็ก มาแปลสภาพให้อยู่ในลักษณะของเครื่องประดับ สวมใส่ติดตัวได้ แทนที่จะเก็บไว้ในลิ้นชักแล้วลืมนำไป และเป็นเหมือนเครื่องย้ำเตือนสติให้ปฏิบัติตนไปในทางที่ดี

สำหรับการออกแบบที่ให้ผู้สวมใส่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันนั้น ขนาดจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงเมื่อสวมใส่แล้วสอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มคนมิลเลนเนียล ดังนั้นเมื่อสวมใส่แล้วจะต้องเบาและขนาดพอเหมาะ

รายการอ้างอิง

- จุฑามาศ ณ สงขลา. (2549). เต็มเต็มพลังชีวิตด้วยพลังหินบำบัด. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.
- ทิพวรรณ อินันทนานนท์. (2557). วัฒนธรรมชนเผ่าอาข่ากับเศรษฐกิจสร้างสรรค์. วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการวิจัยและสร้างสรรค์ 1(มกราคม-มิถุนายน), 80-98.
- เบญจวรรณ วงศ์คำ. (2546). อาข่า : พิธีกรรม ความเชื่อ ความจริง และความงาม : กุศโลบายดำรงวิถีแห่งชนเผ่า. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค.
- ประเวศ วะสี. (2550). วิถีมุขยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแปลนพริ้นท์ดีง.
- ปิยพงศ์ [นามแฝง]. (2544). เรื่องลับน่ารู้ของอีโก้. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พอล และอีเวน ลูอิส. (2528). หกเผ่าชาวดอย (ศิริวรรณ สุขพานิช, Trans.). เชียงใหม่: หัตถกรรมชาวเขา.
- พัชรา ตันติประภา, จีรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ และ ชานนท์ ชิงชยานุรักษ์. (2550). การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหัตถกรรมท้องถิ่นและการตลาดในพื้นที่โครงการหลวง : กรณีศึกษาหัตถกรรมผ้ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่า. Retrieved from เชียงใหม่:
- ไพโรจน์ คงทวีศักดิ์. (2558). อาข่าเร่ขาย : ชาติพันธุ์ ร่างกายกับความเป็นคนอื่นที่เลี้ยงไม่ได้. เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์. (2553). การศึกษาเครื่องเงินของชนเผ่าในล้านนา เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. ชนเผ่าอาข่า การแต่งกาย. Retrieved 9 ธันวาคม 2559
<http://www.openbase.in.th/node/1589>
- ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. ชนเผ่าอาข่าหรืออีโก้. Retrieved 3 ธันวาคม 2559
<http://www.sawadee.co.th/thailand/hilltribes/akha.html>
- ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. (2559). ชนเผ่าอาข่า. Retrieved 8 มกราคม 2560
<https://impect.or.th/?p=14903>
- ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. (2561). เจาะเทรนด์โลก 2019 โดย TCDC. In.
- สมัย สุทธิธรรม. (2542). อีโก้. กรุงเทพมหานคร: 2020 เวิร์คมีเดีย.
- สมัย สุทธิธรรม และสมชาย แสงเดช. (2530). คนบนดอย:อีโก้. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สารภี ศิลลา. (2528). พิธีไล่ชิงช้าของชาวเขาเผ่าอีโก้ "หละ เอะอะ บี". เชียงใหม่: สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย.
- สุภาวกร ศิรินคราภรณ์. (2554). เอกสารประกอบวิชา 366101 ภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ.

กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
อุไรวรรณ แสงศร. (2539). บ้านอีโก้ : ความเชื่อและภูมิปัญญาชาวบ้าน. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยชาวเขา.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	สรวิทย์ เดชะ
วัน เดือน ปี เกิด	15 สิงหาคม 2532
สถานที่เกิด	เชียงใหม่
วุฒิการศึกษา	ระดับปริญญาตรี (ศล.ป) สาขาวิชาภาพพิมพ์ คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 8(616) ซอยบรมราชชนนี 4 แยก 4-2 แขวงบางบำหรุ เขตบาง พลัด กรุงเทพฯ 10700

